

YLITORNIO

Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi

2001

Mika Sarkkinen
Museovirasto
Arkeologian osasto

viety myrreks keräys
käsittely myrreks
par haastatusta
muista kahteen
kahteen
SWS 2007

YLITORNIO

(Ylitornio – Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alue, inventointikertomus 2001)

TUTKIMUKSEN SUORITTAJA: Museovirasto, arkeologian osasto

INVENTOIJAJA: FM Mika Sarkkinen

SELOSTUS: Museovirasto edellytti Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen arkeologista inventointia, koska kaava-alue oli muinaisjäännöskantansa osalta puutteellisesti tunnettu. Kaava-alueelta oli aiemmin luetteloitu 34 kohdetta, joiden lisäksi oli tietoja muista kohteista, joista 13 kohdetta tarkastettiin ja luetteloi-
tiin inventoinnin yhteydessä. Kokonaan uusia kohteita tavattiin kahdeksan. Inventointikertomuksen 55 nel-
jästä kohteesta on 26 löytöpaikkoja. Kivikautisia asuinpaikkoja on 14, kvartsilouhoksia 3, loput ovat sekalai-
sia röykkiöitä, latomuksia, kuoppia jne. tai historiallisen ajan kohteita. Jälkimmäisistä merkittävimpiä ovat
Aavasaksan historiallisen ajan hakkaukset ja Kierivaaran pohjoisrinteen varhaiseen talonpoikaiseen viljelyk-
seen liittyvät vaaratarhat. Vanhastaan tunnetuista kohteista vain muutamasta saatiin uutta tietoa, pääosin ne
sijaitsevat pitkäaikaisen maankäytön vaurioittamilla alueilla asutuksen alla tai viljelysmailla. Poikkeuksena
mainittakoon Heikinvaaran vain osin hiekanoton tuhoama kivikautinen asuinpaikka, jolta tavattiin myös
kaksi asumuspainannetta. Uusista kohteista viisi on kvartsiasiuinpaikkaa tai –löytöpaikkaa, yksi ehjä asumus-
painannekohde, yksi latomus ja yksi uurrenuijan löytöpaikka. Lisäksi Kansallismuseon kokoelmiin toimitet-
taviksi saatiin pari tuuraa, yksi taltta ja aseaineskappale.

LÖYDÖT: KM 32888 – 32893 ja KM 32895 - 32900

KENTTÄTYÖAIKA: 3. - 14.9.2001

TUTKIMUSKUSTANNUKSET: Rahoittaja Ylitornion kunta, varattu 46 000, käytetty n. 26.500,-

TUTKIMUSKERTOMUS: YLITORNIO – Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alue, inventointikertomus
2001, 4.4.2002, Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto

SISÄLLYS

JOHDANTO	1
KOHDELUETTELO	3
KOHTEIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE	4
LÖYTÖLUETTELO	4
DIALUETTELO	6
KOHDEKUVAUKSET (55 kpl., karttoineen)	8 (-108)
KARTTALIITE (kaava-alueet ja kohteet, yleiskartta 1:40 000)	

JOHDANTO

Ylitornion Tornionjoen osayleiskaavaa koskevassa lausunnossaan Museovirasto katsoi alueella tarvittavan arkeologista inventointia, koska kaava-alue oli muinaisjäännöskantansa osalta puutteellisesti tunnettu. Museovirasto edellytti alueelle kahden viikon mittaista kenttätyöjaksoa siihen liittyvine esi- ja jälkitöineen. Maastotyöt tehtiin 3. – 14.9.2001 allekirjoittaneen toimesta. Ylitornion kunta vastasi inventoinnin kustannuksista. Kaavaan merkittäväksi tulevat kohteet on valittu ja ilmoitettu kaavoittajalle syksyllä 2001.

Pääasiassa kapean vyöhykkeen Tornionjokivarresta kattava kaava-alue jakaantuu kahteen osaan Ylitornion kirkonkylän jäädessä alueen ulkopuolelle. Eteläinen alue ulottuu kunnan etelärajalta keskustan Tolpin alueen etelärajalle. Idässä alue rajoittuu rautatiehen ja lännessä valtakunnan rajaan. Pohjoisempi alue alkaa etelässä Kopanmäen etelälaidalta ja ulottuu kunnan pohjoisrajalle. Kauimmas itään kaava-alue kurkottaa Tengeliönjokivartta pitkin aina Portimonjärven itäreunalle. Vaikka kaavan pohjoisosakaan ei ole erityisen laaja, vaan noudattaa pääosin mainittujen jokien rantamia, jää mm. Aavasaksavaara kokonaisuudessaan alueen sisään (alueesta tarkemmin ks. yleiskartta).

Eteläinen alue on lähes kokonaan asuttua ja viljelyksessä olevaa alavaa jokivartta. Alueella on vain jokunen viljelemätön kangas ja pari korkeampaa vaaraa. Pohjoinen alue on maastoltaan vaihtelevampi. Alavien ja viljeltyjen jokivarsien lisäksi sen sisään jää muutamia korkeampia maastonkohtia. Näistä merkittävin on Aavasaksanvaara, jonka korkein kohta on noin 253 metriä merenpinnan yläpuolella. Koko kaava-alueen eteläosassa alimmat korkeudet ovat noin 40 m y. m. p. Pääosa jokivarsimaista sijaitsee 50 – 60 korkeudella, Portimonjärven alueella 65-75 m korkeudella.

Ylitornion alueella on tehty useita aiempia inventointeja, joiden yhteydessä myös ko. kaava-alueella on käyty läpi. Aiemmista tutkimuksista mainittakoon ko. kaava-alueen osalta merkittävät L. Pääkkösen vuosien 1900 – 1901 kenttätöiden kertomus, E. Tamelanderin vuoden 1919 keräysmatka sekä A. Piiparin kertomus vuosien 1980-1981 inventoinnista. Useaan otteeseen on alueen kohteita tarkastanut myös M. Torvinen. Erityisesti alueen esihistoriaan on perehtynyt P. Koivunen, joka on myös kaivanut alueen kohteita (130 Kannala ja 55 Lassheikin Pahta). Koivunen on myös kirjoittanut alueen esihistorian (Suomen Tornionlaakson esihistoriaa. Tornionlaakson historia I. Jääkaudelta 1600-luvulle. Malung 1991. s. 101 – 159), mihin muutamissa kohdissa viitataan (Koivunen 1991). Vuosina 1991 – 1993 inventoi M. Korteniemi Ylitorniota varsin perusteellisesti. Vaikka tuon inventoinnin raportointi on lykkääntynyt, toimitti Korteniemi nyt esillä olevaa aluetta koskevat tiedot inventoijalle. Osa saapui kesken maastotöiden eikä kaikkia kohteita ollut tässä yhteydessä mahdollisuutta eikä tarvettakaan tarkastaa. Korteniemen tietoihin viitataan useassa kohdin (Inv. 1991 – 93 M. Korteniemi). Koska Korteniemen ja Piiparin kohdenumerointi poikkeaa Museoviranomaisen ylläpitämästä numeroinnista, on näissä kohdin erikseen mainittu kulloinkin käytetty kohteen numero ja nimi.

Alueelta oli aiemmin luetteloitu 34 kohdetta, joiden lisäksi oli runsaasti tietoja kohteista, joita ei vielä oltu kuntakohtaiseen luetteloon liitetty. Nyt nämä, paria poikkeusta lukuun ottamatta esihistorialliset kohteet, sisällytettiin luetteloon. Kun muutamia kokonaan uusiakin kohteita tavattiin, tuli kohteiden kokonaismääräksi 55. Näistä 26 on löytöpaikkoja, kivikautisia asuinpaikkoja on 16 (osa käytännössä tuhoutunut) ja kvartsilouhoksia 3 – 4. Lisäksi joukossa on muutamia röykkiökohteita (mm. viljelysmuistoja), kivikko- ja maakuoppia sekä yksi historialliselta oleva kalliohakkausalue. Vanhastaan tunnetuista kohteista vain muutamasta saatiin uutta, kohteen luonnetta selventävää tietoa. Pääosin nämä kohteet näet sijaitsevat pitkäaikaisen maankäytön kuluttamilla alueilla asutuksen alla tai viljelysmailla. Merkittävimpiä alueen havainnoista lienevät Heikinvaara NE (142) ja Rovakangas NE (150) kohteista tavatut asumuspainanteet. Oma mielenkiintonsa on myös muutamilla myöhäisillä jäänteillä (mm. Kierivaaran N-rinteen vaaratarhat, kohde 131). Löytöinä tavattiin vain kvartssia ja palanutta luuta,

mutta mukaan saatiin pari tuuraa, taltta, aseaineskappale ja uurrenuija Kansallismuseon kokoelmiin toimitettavaksi (KM 32888-32893, 32895-32900)

Kenttävaiheen aikana keskityttiin tarkastamaan alueelta aiemmin tunnetut kohteet. Tarkastusten ulkopuolelle rajattiin kaava-alueeseen kuuluvat Tornionjoen saaret, koska pyrkimys oli käydä läpi ne alueet, joilla tulevan maankäytön paineiden voi ajatella olevan suurinta.

Inventointikertomus noudattaa Museoviraston kuntakohtaista kohdenumerointia. Luettelo sisältää yhteensä 55 kohdetta. Johdantoa seuraavat yhteenvetoluettelot alueen kohteista, kohteiden jakautuminen peruskarttalehdille, esineluettelo ja dialuettelo.

Muinaisjäännöskohteista ilmoitetaan aluksi nimi-, luokitus-, sijainti- ja mahdolliset omistajatiedot. Tämän jälkeen seuraa kohteen kuvaus, jossa kuvataan kohteen sijainti, ympäristö ja alueella tehdyt havainnot. Kuvauksen lopussa ovat ns. tutkimukselliset tiedot eli tiedot aiemmista tutkimuksista, kohteesta tehdyistä löydöistä ja inventoinnin aikana otetuista valokuvista. Jokaista kohdetta seuraa peruskarttaote, josta on ilmoitettu käytetyn peruskarttalehden numero, nimi ja painovuosi.

Kohteiden muinaisjäännösluokitus on seuraava:

I-luokka: Muinaisjäännös säilytetään sellaisenaan, eikä sitä saa hävittää missään olosuhteissa.

Valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä muinaisjäännös.

II-luokka: Muinaisjäännös on kokonaan rauhoitettu, mutta voidaan tutkimusten jälkeen siirtää joko luokkaan I tai III.

III-luokka: Muinaisjäännös on kokonaan tutkittu tai hävitetty, eikä sen säilyttäminen ole tarpeen. Tutkittujen tietojen perusteella vapaa kohde.

On syytä huomata, että uudet tiedot voivat muuttaa luokitusta ja että tehdyn inventoinnin jälkeenkään kaikkia alueella olevia muinaisjäännöksiä ei tunneta. Koska kaikki muinaisjäännökset ovat automaattisesti muinaismuistolain (295/1963) suojaamia, on kaikkia ennestään tunnettuja tai mahdollisia tulevia uusia kohteita koskevissa epäselvissä tilanteissa syytä kääntyä Museoviraston puoleen.

Kempeleessä 04.04.2002

Mika Sarkkinen

00.	Niska	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
1.	Alkkulan kylä	kivikautisia löytöjä. III.
8.	Koivisto	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
15.	Kranssi	kivikautinen löytöpaikka. II.
32.	Aavasaksa	kivikautinen löytöpaikka. III.
33.	Grönberg	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
34.	Olli	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
35.	Heikka	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II/III.
35a.	Flygare	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II/III.
36.	Saarimaa	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
40.	Vuosku	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
41.	Kransi	kivikautinen löytöpaikka. II.
42.	Vuennonkoski	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II
46.	Hirstiö	kivikautinen löytöpaikka. II.
47.	Kreivilä	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
48.	Kuuroskosken rautatiesilta	kivikautinen löytöpaikka. III.
55.	Lassheikin pahta	<u>kiviraunioita, muinaisasuinpaikka(?)</u> II. ja kivikautisia löytöpaikkoja. II.
65.	Tengeliön kylä	kivikautisia löytöjä. III.
66.	Tengeliön saha	kivikautinen löytöpaikka. III(?).
67.	Kreivi	= 47
68.	Vuosku	= 40
75.	Aittamaanpää	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
87.	Korpi	<u>viljelysrykkiöitä, asumuksensija/talonpaikka</u> . II.
88.	Närkki, tl. RN:o 4:65	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
89.	Kinnunen	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
90.	Närkki, tl. RN:o 3:2	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II/III.
91.	Närkki, Valtionmaa	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II/III.
97.	Aavasaksanvaara (Heikinvaara)	<u>kvartsilouhos</u> . II.
98.	Korpi	kivikautinen löytöpaikka. II.
99.	Pekanpää (Olli)	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
112.	Heikinmikko	kivikautinen löytöpaikka(?). II(?).
113.	Kumpula	liesi? II/III.
114.	Vähä Himovaara	<u>kivikautinen asuinpaikka(?)</u> . II/III.
130.	Kannala	<u>myöhäisrautak./keskiaikainen asuinpaikka</u> . II.
131.	Kierivaara N-rinne	<u>viljelysraunioita (vaaratarhoja)</u> . II.
132.	Aurinkokallio	<u>kvartsilouhoksia</u> . II.
133.	Aavasaksan näkötorni	<u>kalliohakkauksia</u> . I. (hist. aika)
134.	Rousunvaaran laki	<u>rakkakuoppia</u> . II.
135.	Aro	kivikautinen löytöpaikka. II.
136.	Kierivaara E-rinne	<u>kiviraunioita/-latomuksia?</u> II.
137.	Aavasaksa E-rinne	<u>kvartsilouhos</u> . I.
138.	Heikinvaara S	<u>maakuoppia (pyyntikuooppia?)</u> . II.
139.	Iso Himovaara W	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II/III.
140.	Kauvosaari	kivikautinen löytöpaikka. II.
141.	Jaako	kivikautinen löytöpaikka. II.
142.	Heikinvaara NE	<u>kivikautinen asuinpaikka., asumuspainanteita</u> . II.
143.	Kuuroskoski SE	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
144.	Jänkänperä	kivikautinen löytöpaikka. II.
145.	Myllysaajo SE	<u>kivikautinen asuinpaikka</u> . II.
146.	Myllysaajon laki	<u>kivilatomus</u> . II.
147.	Puonivaara	kivikautinen asuin-/kvartsilöytöpaikka II/III.
148.	Lompolovaara	kivikautinen asuin(?)-/kvartsilöytöpaikka II.
149.	Palovaaranperä NE	kvartsilöytöpaikka III.
150.	Rovakangas NE	<u>kivikautinen asuinpaikka., asuinpainanteita</u> . I.
151.	Karisoja	kivikautinen löytöpaikka. II.

KOHTEIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ (+ PEKANPÄÄ)	42 Vuennonkoski, 46 Hirstiö, 55 Lassheikin pahta (Poikkilahti), 99 Pekanpää (Olli), 130 Kannala, 131 Kierivaara N-rinne, 134 Rousunvaaran laki, 135 Aro, 136 Kierivaara E-rinne, 150 Rovakangas 151 Karisoja
2613 08 YLITORNIO	-
2613 09 AAVASAKSA	1 Alkkulan kylä(?), 15 Kranssi, 32 Aavasaksa, 33 Grönberg, 40 Vuosku, 41 Kransi, 47 Kreivilä, 48 Kuuroskosken rautatiesilta, 75 Aittamaanpää, 88 Närkki (RN:o 4:65), 89 Kinnunen, 90 Närkki (RN:o 3:12), 91 Närkki (Valtionmaa), 97 Aavasaksanvaara (Heikinvaara), 98 Korpi, 132 Aurinkokallio, 133 Aavasaksan näkötorni, 137 Aavasaksan E-rinne, 138 Heikinvaara S, 142 Heikinvaara NE, 143 Kuuroskoski NE, 148 Lompolovaara SE,
2613 12 PORTIMOJÄRVI	8 Koivisto, 34 Olli, 35 Heikka, 35a Flygare, 36 Saarimaa, 65 Tengeliön kylä, 66 Tengeliön saha, 87 Korpi, 144 Jänkänperä, 145 Myllysaajo SE, 146 Myllysaajon laki, 147 Puonivaara,
2614 07 KAULINRANTA	112 Heikinmikko, 113 Kumpula, 114 Vähä Himovaara, 139 Iso Himovaara W, 140 Kauvosaari, 141 Jaako, 149 Palovaaranperä NE

LÖYTÖLUETTELO

Kansallismuseon kokoelmat:

KM 1117	onsitaltta	1 Alkkulan kylä
KM 1908	tuura/kirves?	1 Alkkulan kylä
KM 2270:1	tuurantapainen kiviase	8 Koivisto
KM 2721	fasettikirves	00 Niska (= Pello 7)
KM 3515	kivikuokka	1 Alkkulan kylä
KM 3621	kourutaltta	15 Kranssi
KM 7841:2	tasataltta	32 Aavasaksa
KM 7841:3	kourutaltta	33 Grönberg
KM 7996	reikäkirveen puolikas	34 Olli
KM 8326:1	kiviveitsi	35 Heikka
KM 8326:2	tuura	36 Saarimaa
KM 8658:1	poikkikirves	40 Vuosku
KM 8658:2	kourutaltta	41 Kransi
KM 8807:2	taltta	42 Vuennonkoski
KM 8807:3	rombikirveen puolikas	42 Vuennonkoski
KM 9063	koristeriipuksen kpl. (liuskerengas)	46 Hirstiö
KM 9400:1	laakahioin	47 Kreivilä
KM 9400:2	nuolenkärjen katkelma	42 Vuennonkoski

KM 9400:3	tuuran teelmä	48 Kuuroskosken rautatiesilta
KM 11402:4	tuuran kärki	35a Flygare
KM 13307	pienoistuura	55 Lassheikin pahta (Poikkilahti)
KM 16305	taltta	75 Aittamaanpää
KM 16410:?(?)	kivikirves	114 Vähä Himovaara
KM 20132	taltta	55 Lassheikin pahta (Poikkilahti)
KM 20133	kvartsi-iskoksia	55 Lassheikin pahta (Poikkilahti)
KM 20483	tuura	98 Korpi
KM 21296:1	tuuran teelmä?	35 Heikka
KM 21296:2	tuuran teelmä/raaka-aine kpl?	35 Heikka
KM 21340:1-4	kvartsikaapimia ja -iskoksia	88 Närkki (4:65)
KM 21341:1-3	kvartsi- ja kivilaji-iskoksia, pal. luuta	89 Kinnunen
KM 21342	kvartsi-iskoksia	90 Närkki (3:12)
KM 21343:1-3	kvartsi- ja kivilaji-iskoksia, pal. luuta	91 Närkki valtionmaa
KM 25776	kvartsi-iskoksia	142 Heikinvaara NE
KM 32888	tuura	40 Vuosku
KM 32889:1-3	kvartsia, kvartsiittia	42 Vuennonkoski
KM 32890:1	taltta	47 Kreivilä
KM 32890:2	tuura	47 Kreivilä
KM 32890:3	raaka-aine kpl?	47 Kreivilä
KM 32891:1-2	kvartsi	139 Iso Himovaara W
KM 32892	liuskekärjen kärkiosa	141 Jaako
KM 32893:1-3	kvartsesineitä, palanutta luuta	142 Heikinvaara NE
KM 32895	uurrenuija	144 Jänkänperä
KM 32896:1-2	kvartsi-iskoksia	145 Myllysaajo S
KM 32897	kvartsi-iskoksia	147 Puonivaara
KM 32898:1-2	kvartsesine? ja -iskoksia	148 Lompolovaara
KM 32899	kvartsipaloja	149 Palovaaranperä NE
KM 32900:	kvartsi-iskoksia, palanutta luuta	150 Rovakangas NE

Pohjois-Pohjanmaan museo (Oulu):

PPM 273 (=813?)	kirves	1 Alkkulan kylä
PPM 311 (=982)	tasataltta	65 Tengeliön kylä
PPM 312 (=983)	tasataltta	65 Tengeliön kylä
PPM (=986)	tuuran teelmä/katkelma	65 Tengeliön kylä
PPM 315 (=987)	keihäänkärki	65 Tengeliön kylä
PPM 316 (=989)	hiomakivi	65 Tengeliön kylä
PPM 813	kiviaseen teelmä	1 Alkkulan kylä
PPM 935 (984?)	palanen hiomakiveä	65 Tengeliön kylä
PPM 981	tuura	66 Tengeliön saha
PPM 982	tasataltta	65 Tengeliön kylä
PPM 983	tuura	65 Tengeliön kylä
PPM 984 (=987)	kivensälö	65 Tengeliön kylä
PPM 986 (=314)	kehdonanturakuokan pää	65 Tengeliön kylä
PPM 987 (=984)	keihäänterä	65 Tengeliön kylä
PPM 989 (=316)	hioinkivi	65 Tengeliön kylä
PPM 4448:1	hiontakivi	47 Kreivilä
PPM 4448:2	tuura	47 Kreivilä
PPM 7466	kirveen teräkatkelma	151 Karisoja

Tornionlaakson maakuntamuseo:

TLM 2887 (= KM 20483)	tuura	98 Korpi
-----------------------	-------	----------

Oulun Yliopisto:

kaivauslöydöt 1975	130 Kannala
kaivauslöydöt 1977	55 Lassheikin pahta

<u>Tornion yhteislyseo(?)</u>	Oikokirves	99 Pekanpää (Olli)
-------------------------------	------------	--------------------

<u>Kuivakankaan kansakoulu(?)</u>	Reikäkivi	40 Vuosku
-----------------------------------	-----------	-----------

<u>Kemin museo(?)</u>	rombinmuotoinen reikäkivi?	1 Alkkulan kylä
-----------------------	----------------------------	-----------------

Piipari	tuuria, 2 kpl	40 Vuosku
---------	---------------	-----------

Korteniemi	kvartsia	42 Vuennonkoski
	kvartsesine?, pal. luuta savitiiv.	46 Hirstiö
	rikottua kvartsia	114 Vähä Himovaara
	kvartsia	132 Aavasaksa Aurinkokallio
	rombikirveen puolikas	135 Aro
	kvartsiakaavin, palanutta luuta	135 Aro
	kvartsia	137 Aavasaksan E-rinne
	kvartsi-iskoksia, palanutta luuta	139 Iso-Himovaara W
	tuura	140 Kauvosaari

DIALUETTELO

- 48600 YLITORNIO 15 Kranssi, esineen löytöpaikka vasemmassa reunassa, vanhan talon paikka oikealla olevan rakennuksen luona, länsiluoteesta.
- 48601 YLITORNIO 40 Vuosku, asuinpaikka-alueen itäosaa, tuuran löytöpaikka kuvan keskellä sähköpylvään takana pensaan kohdalla olevan lähteen vasemmalla puolella, eteläkaakosta.
- 48602 YLITORNIO 42 Vuennonkoski, näkymä Törmän talon kaakkoispuolelta kohti jokea, asuinpaikkahavainnot polkutieltä ja sitä ympäröivältä kuluneelta kankaalta, koillisesta.
- 48603 YLITORNIO 90 Närkki tl. RN:o 3:2, asuinpaikkahavainnot tien toiselta puolen hiekkakuopan törmästä, kuvattu samasta kohdin kuin f. 54700/Torvinen 1981, kaakosta.
- 48604 YLITORNIO 131 Kierivaara N-rinne, vaaratarhojen ylärinteenpuoleista reunaa, idästä.
- 48605 YLITORNIO 131 Kierivaara N-rinne, vaaratarhojen länsiosaa, etelästä.
- 48606 YLITORNIO 132 Aurinkokallio, kvartsilouhoksen pohjoispäätä, mökki no. 11 takana ylävasemmalla, lännestä.
- 48607 YLITORNIO 133 Aavasaksan näkötorni, kalliohakkausaluetta tornin pohjoispuolella ja alueen halki johtava uusi polku, etelälounaasta.
- 48608 YLITORNIO 134 Rousunvaaran laki, kuopista eteläisin aivan oikeassa alakulmassa, muut kauempana kuvan keskellä, eteläkaakosta.

- 48609 YLITORNIO 138 Heikinvaara S, hiekkakuopan länsipuolisten kuoppien aluetta, äestysvaurioittama kuoppa keskellä olevassa äestysurassa etumaisen männyn tasalla (merkitty kenttälapiolla), muuta kaksi takana kuvan oikeassa reunassa, etelästä.
- 48610 YLITORNIO 139 Iso Himovaara W, etualalla ylös kaakkoon nouseva metsätie, talteen otetut kvartsit tämän takana olevasta törmästä, asuinpaikkahavainnot jatkuvat näiden taakse pitkin hiekkakuopan itäreunaa, etelästä.
- 48611 YLITORNIO 142 Heikinvaara NE, koeruutu asumuspainanteen 2 keskellä, lapio ja lakki osoittavat painanteen päät, painanne 1 noin 20 metriä tämän takana, eteläkaakosta.
- 48612 YLITORNIO 143 Kuurokoski SE, taustalla viistosti erottuva Vaaralaidantie, asuinpaikkahavainnot etuajan ajouralta ja oikean reunan polulta, keskellä oikeassa reunassa kohdetta pohjoisessa rajoittava kivikko, etelästä/eteläkaakosta.
- 48613 YLITORNIO 145 Myllysaajo SE, kääntö- ja tulipaikka auton luona, asuinpaikkakvartsia ojaleikkauksen hiekkavasta osasta ja kääntöpaikan kohdalta itään olevaan metsään tehdystä koeruudusta, lounaasta.
- 48614 YLITORNIO 146 Myllysaajon laki, etäälle etelään erottuva kookas kivi, ja sen itäpuolella erottuva latomus, etelälounaasta.
- 48615 YLITORNIO 146 Myllysaajon laki, osin maakiviä hyväksi käyttäen koottu latomus idästä.
- 48616 YLITORNIO 146 Myllysaajon laki, kehäkiveyksen sisäpuolisen kiveyksen päällä oleva, sammalen alta pilkottava kvartsijuonteinen kivi.
- 48617 YLITORNIO 147 Puonivaara, kvartsihavainnot tien vasemmalla puolella olevasta leikkauksesta, pohjoisesta.
- 48618 YLITORNIO 150 Rovakangas, asumuskohdan/-painanteen 1 maastoa ja siihen tehty koeruutu, eteläkaakosta.
- 48619 YLITORNIO 150 Rovakangas, asumuspainanne 2 ja siihen tehty koeruutu, sekä painannetta rajaavat maa(?)kivet, kaakosta.
- 48620 YLITORNIO 150 Rovakangas, asumuspainanne 2 ja siihen tehty koeruutu, sekä painannetta rajaavat maa(?)kivet, taustalla suo, ajojaljet palstojen rajalla, etelästä.

YLITORNIO 00 (= PELLO 7)

Kohteen nimi: Niska
 Määrittely ja mj-luokka: kiviesineen löytöpaikka. II?
 Peruskartta: ks. alla
 Koordinaatit: ks. alla
 Kylä, kylänosa: ?

Pääluettelon mukaan rombikirves (KM 2721) ”on löydetty pellon ojasta Niskan tilalla Ylitorniolla”. Löytöpaikaksi mainitaan Ylitornio, jonka yhteyteen on jälkepäin lisätty Alkkula. Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin esihistoriassa (1983, s. 280) M. Huurre mainitsee tämän mukaisesti löydön olevan Pellostä. Koivunen puolestaan pitää esinettä luettelon mukaisesti Ylitorniolaisena (Koivunen 1991, s. 126, alaviite 31), mutta kertoo M. Korteniemen Pellon inventointiin (1986, kohde Juoksenki: 9 Kattilakosken Niska) viitaten, että tila on aivan Ylitornion ja Pellon rajalla. Museoviraston kohdeluettelossa esineen löytöpaikka on paikannettu Pelloon, kohde 7. M. Torvisen avustuksella kävi ilmi, että löydön on aikoinaan Kattilakosken Niskan tilalle paikantanut A. Erä-Esko, joka on käynyt paikalla 1964. Erä-Eskon laatimassa luettelossa on paikannus kuitenkin varustettu kysymysmerkillä, mikä osoittanee paikannuksen epävarmuuden.

Syksyllä 2001 tehdyn inventoinnin aikana havaittiin, että Pellon Kattilakosken Niskan lisäksi on yksistään nyt inventoitavalla alueella ainakin kaksi Niskan taloa ja yksi Niskala. Niissä pysähdyttiin paikalle satuttaessa. Kohteet ovat seuraavat:

1. Portimojärven Portimokosken Niska sijaitsee Tengeliönjoen pohjoisrannalla (x = 7365 60, y = 2493 48, z = n. 67,5 – 70; PK 2613 12 PORTIMOJÄRVI), alue sinänsä asuinpaikaksi soveliaista kangasta, ei havaintoja, lähin löytöpaikka tarkemmin paikantamaton kohde 66 Tengeliön saha.

2. Närkin Maijalanrannan Kuuroskosken Niskala Tengeliönjoen länsirannalla Aavasaksanvaaran luoteispäässä (x = 7365 28, y = 2487 16, z = n. 55; PK 2613 09 AAVASAKSA), vanha tyhjillään ollut talo, pellot kuloheinää, vieressä asuinpaikat 40 Vuosku ja 143 Kuuroskoski SE sekä paikantamaton löytöpaikka kohde 48.

3. Kainuunkylän Pekanpään Vuentokosken Niska sijaitsee Tornionjoen koillisrannalla (x = 7342 75, y = 2492 15, z = n. 47,5 – 52,5; PK 2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ), talon pellot nurmella, näistä ei tiettävästi löytöjä, tästä vajaa kilometri kaakkoon on laaja, mutta tarkemmin määrittelemätön, asuinpaikka Vuennonkoski 42 ja vajaa kilometri koilliseen asumuspainannekohde 150 Rovakangas.

Esineen löytöpaikkaa määriteltäessä näistä mikä tahansa voi nähdäkseni tulla kyseeseen Pellon Kattilakosken Niskan rinnalle jokseenkin samanasteisella varmuudella. Inventoinnin aikana ei ollut mahdollista selvittää olivatko nämä kaikki olemassa jo esineen löytymisen aikoihin 1890. Muitakin Niskoja voi Ylitorniolla olla.

Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt: KM 2721 rombikirves
 Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

YLITORNIO 1

Kohteen nimi:	Alkkulan kylä	<i>C. kylä</i>
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautisia löytöpaikkoja. III.	
Peruskartta:	2613 09 AAVASAKSA	
Koordinaatit:	x = 7360 -, y = 2486 -, z = - (karttanimenä)	
Kylä, kylänosa:	Alkkula	
Tila, rek:no:	?	
Maanomistaja:	?	

Nykyisellä maastokartalla Alkkula paikantuu heti Ylitornion keskustan pohjoisosaan. Nykyinen Alkkulan rekisterikylä kattaa Tornionjoki-varressa jokseenkin Taroniemen ja Vuopionrannan välisen osan. Aiemmin Alkkula on tarkoittanut laajempaa aluetta lähinnä nykyisen Ylitornion kirkonkylän tuntumassa. Esimerkiksi 1500-luvulla Alkkulalla on käsitetty jokseenkin nykyisten Nuotiorannan, Alkkulan ja Närkin rekisterikyliä aluetta. Jossain vaiheessa Alkkulalla on ilmeisesti ymmärretty Ylitorniota laajemminkin.

Muutamien varhaisten kiviesinelöytöjen mainitaan olevan Alkkulan kylästä. Tarkempien löytötietojen puuttuessa esineiden niiden löytöpaikkaa ei voida enää tarkemmin määrittää.

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 1117 onsitaltta, KM 1908 tuura/kirves?, KM 3515 kivikuokka sekä PPM 273 (=813?) kirves/teelmä ja Kemin museo 1083 rombinmuot. reikäkivi?

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

YLITORNIO 8 1000 00 J865

Kohteen nimi: Koivisto
 Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7365 42, y = 2497 20, z = n. 70 (talo)
 Kylä, kylänosa: Portimojärvi, Koivistonpää
 Tila, rek:no: 7:90
 Maanomistaja: Pentti Juuso
 Koivistonpää

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 14 km itäkoilliseen Portimojärven koillisrannalla. Koiviston talon alueelta 1800-luvun loppupuolella löydetyn tuuran löytöpaikkaa ei tarkemmin tunneta. Piiparin mukaan löytö on tehty päärakennuksen länsipuolisilta rantapelloilta. Tarkastuksen aikana kartalle merkityn Koiviston talon väki oli poissa, samoin viereinen Toivola oli tyhjillään. Rantapellot olivat viljalla ja nurmella. Kohdetta valaisevaa uutta tietoa ei saatu. On syytä huomata, että kaikki Koivistonpään nykyiset talot ovat alun perin olleet samaa taloa (m:o 7). Maastollisesti alueen paikoin hiekkavat rantapellot ovat hyvinkin asuinpaikaksi soveltuvia. Alue tulisikin päästä tarkastamaan peltojen ollessa kynnöksellä.

Koiviston vanhasta päärakennuksesta noin 200 metriä pohjoiskoilliseen olevan talon emäntä kertoi Koiviston uuden omistajan olevan Pentti Juuso. Omankin tilansa pelloista emäntä muisteli joskus löytyneen mahdollisen kiviesineen. Pohjois-Pohjanmaan museon kokoelmissa on kehdonanturakuokka, jonka löytäjäksi mainitaan tukkimies Koivisto Tengeliöstä, mutta tätä löytöä ei kuitenkaan voi yhdistää Koiviston talon luota tehtyyn löytöön (ks. kohde 65).

Kohde tarkastettu: 7.9.2001

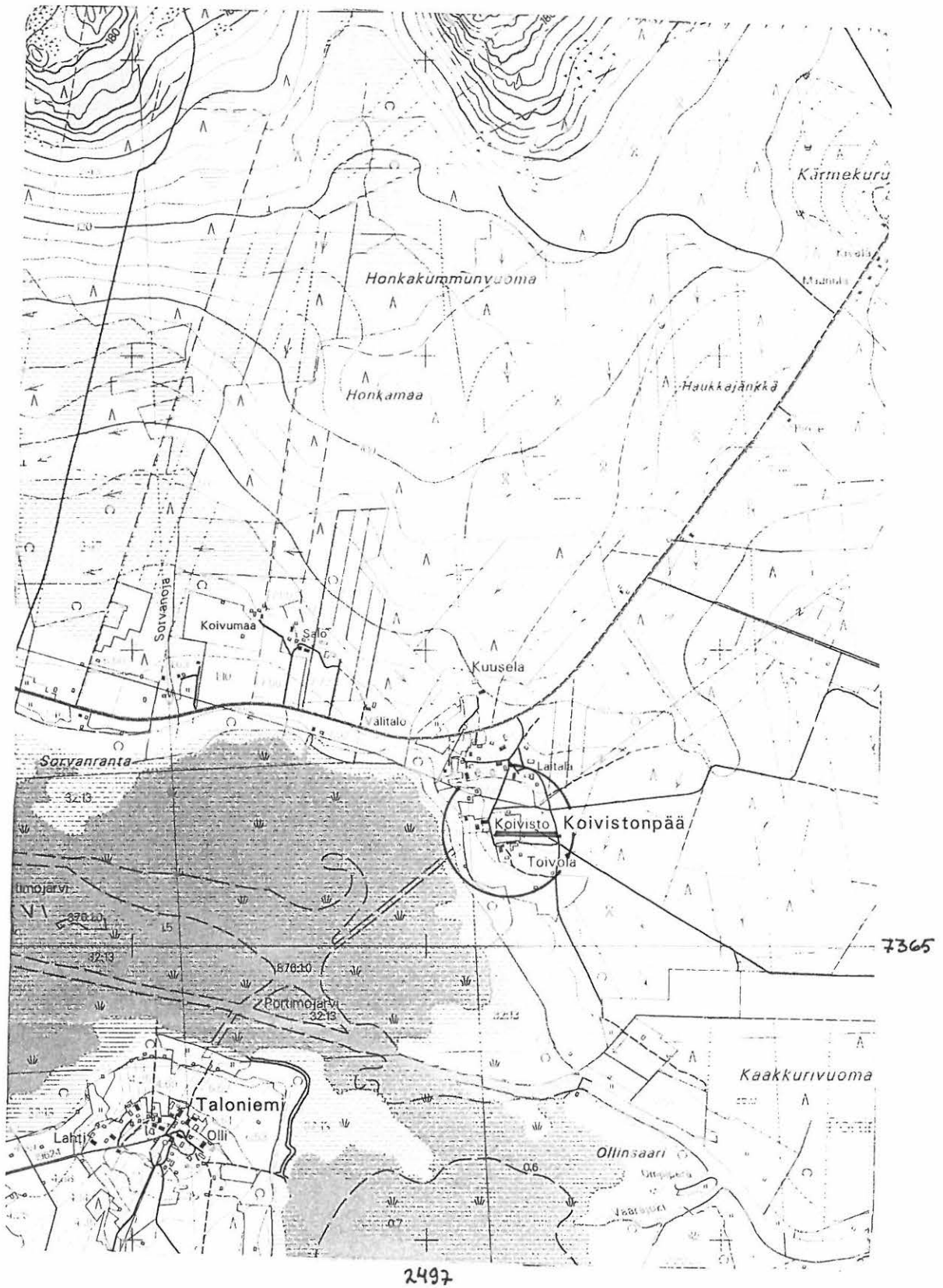
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen
 Inv. 1981 A.Piipari (= kohde 28 Koivisto)

Aiemmat löydöt: KM 2270:1 tuura sekä hukkaantuneita kiviaseita?

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7365 42
 y = n. 2497 20
 z = n. 70

YLITORNIO 15

1000 00 7827

Kohteen nimi:	Kranssi
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. II.
Peruskartta:	2613 09 AAVASAKSA
Koordinaatit:	x = 7367 39, y = 2488 93, z = n. 55-60
Kylä, kylänosa:	Tengeliö, Aavasaksanvaara
Tila, rek:no:	Kranssi 14:3
Maanomistaja:	Salme Kranssi Vaaranlaita 220, 95620 Aavasaksa

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 10 km pohjoiskoilliseen Aavasaksan itäpuolella. Tengeliöjoen länsirannalta tavattu kourutaltilta on löytötietojen mukaan se lehmien juottokuopasta n. 150 m talosta ja 145 m joesta. Koordinaattien osoittama alue oli tarkastuksen aikana nurmella muiden lähipeltojen tapaan. Alueelta ei tehty löytöä valaisevia havaintoja eikä muitakaan löydöstä kertovia tietoja saatu. Talossa jututettiin Salme Kranssia ja nuorempaa emäntää Pirkko Välimaata. Kranssin pohjoispuolisen Rinteen talon Taavi Kreivin vaimon mukaan ei talon pelloista ole tehty löytöjä.

Kranssin taloon etelästä johtavan tien alapuolisella rinteellä oli hiekkava peltokaista, joka tarkastettiin tuloksetta. Alue, jossa taloon johtava tie erkanelee vaaraa kiertävältä tieltä on harjannemainen itään työntyvä hiekkakumpare. Vaaranlaidantien länsipuolelta erkanelee ajoura ylös vaaran rinnettä. Tässä risteyskohdassa havaittiin ajouran vierellä epämääräisiä kuopanteita, joiden määrittely jäi kesken. Alueella syyskuun 21. käynyt Hannu Kotivuori oli ollut havaitsevinaan kohdan tieleikkauksessa epämääräisiä, ehkä asuinpaikkaan viittaavia, anomaliaita, jotka olivat jääneet varmentamatta.

Kohde tarkastettu: 6.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 5 Kranssi)

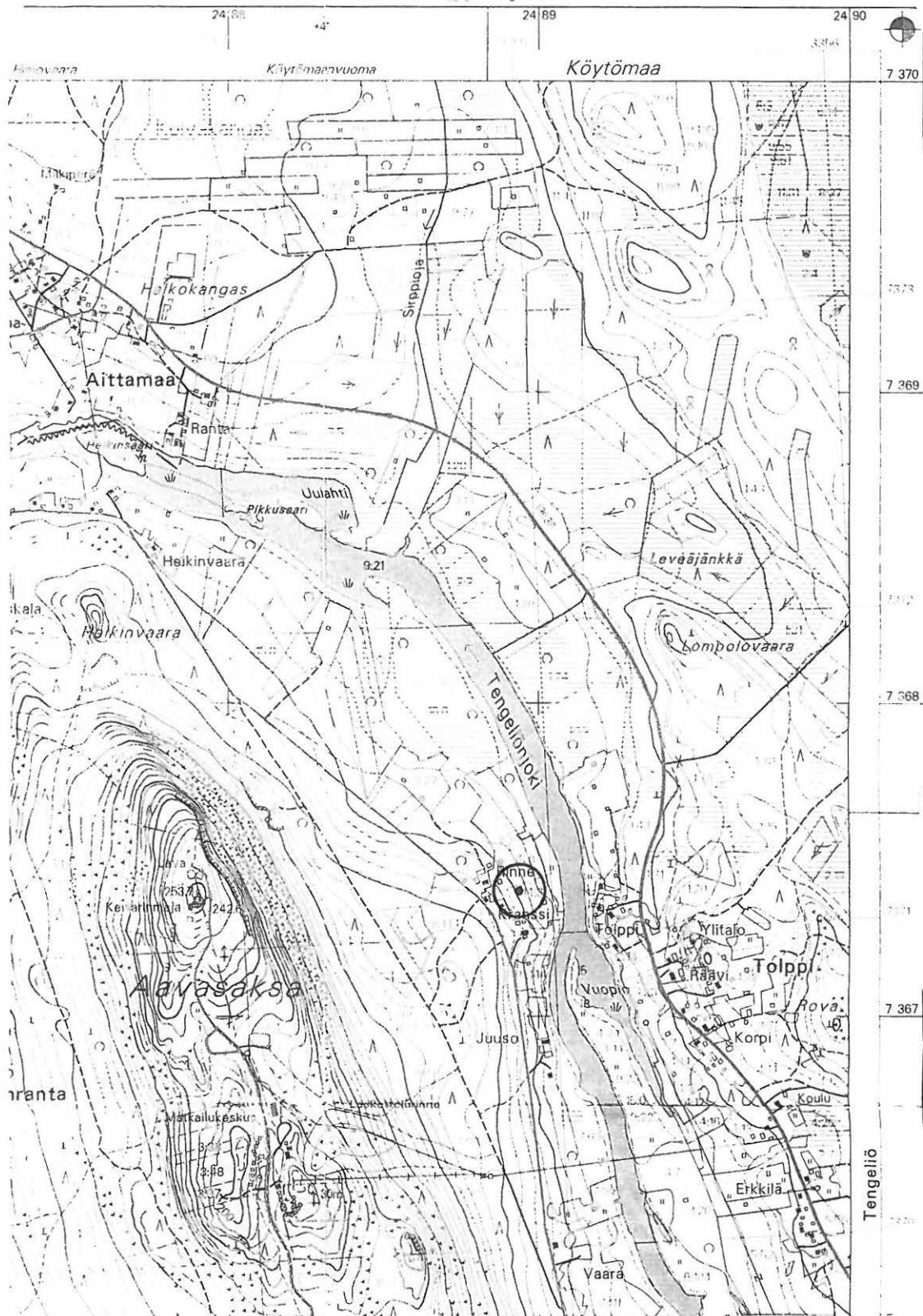
Aiemmat löydöt: KM 3621 kourutaltilta

Inventointilöydöt: -

Diat: 48600 Esineen löytöpaikka vasemmassa reunassa, vanhan talon paikka oikealla olevan rakennuksen luona, länsiluoteesta.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 15 Kranssi

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = 7367 39
 y = 2488 93
 z = n. 55 - 60

YLITORNIO 32

Kohteen nimi:	Aavasaksa	<i>A. Aavasaksa</i>
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautinen löytöpaikka. III.	
Peruskartta:	2613 09 AAVASAKSA	
Koordinaatit:	?	
Kylä, kylänosa:	-	
Tila, rek:no:	-	
Maanomistaja:	-	

Kansallismuseon kokoelmiin kuuluu tasataltta, joka löytötietojen mukaan on ”pellosta läheltä Aavasaksan kukkulaa”. Löytöä ei enää ole mahdollista tarkemmin paikantaa.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana.

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 11 Aavasaksa)

Aiemmat löydöt: KM 7841:2 tasataltta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: -

YLITORNIO 33 1000 00 J828

Kohteen nimi: Grönberg

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?).

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = 7363 57, y = 2486 82, z = n. 50 (talo)

Kylä, kylänosa: Närkki, Purasenvaara

Tila, rek:no: a) Ala-Huhta 7:29 ja b) Ala-Huhta 7:30

Maanomistaja: Väinö Grönberg (7:30)
Eija Grönberg (7:29)

Kansallismuseon kokoelmissa oleva kourutaltoa on löytötietojen mukaan löytynyt 1908-09. Sen on ”löytynyt Grönlund niminen tilallinen Ylitornion Aavasaksalta”. Inventoinnin aikana kävi ilmi, että kyseessä lienee Purasenvaarassa asunut Ivar Grönberg. Grönlundeja ei Aavasaksan tienoilla tiettävästi ole 1900-luvun alussa asunut, joten kyseessä lienee löytötiedoissa oleva nimivirhe.

Mainittu Ivar Grönberg on asunut Ylitornion kirkosta vajaat 6 kilometriä pohjoiseen olevaa tilaa. Purasenvaaran itälaidalla oleva tila on nykyisin jaettu kahteen osaan, joita asuvat löytäjän perilliset. Tarkastuksen yhteydessä jututettu löytäjän poika Väinö Grönberg ei löydöstä tiennyt, myöhempiäkään löytöjä ei tiettävästi ole tehty. Loivasti viettävät mäen itäreunan pellot olivat nurmella. Mitään konkreettista löytöä valottavaa ei tavattu.

Vaikka löytötietojen nojalla ko. aluetta ei varmuudella voi pitää esineen löytöpaikkana, on sitä alueen topografian perusteella pidettävä hyvinkin mahdollisena.

Kohde tarkastettu: 11.9.2001

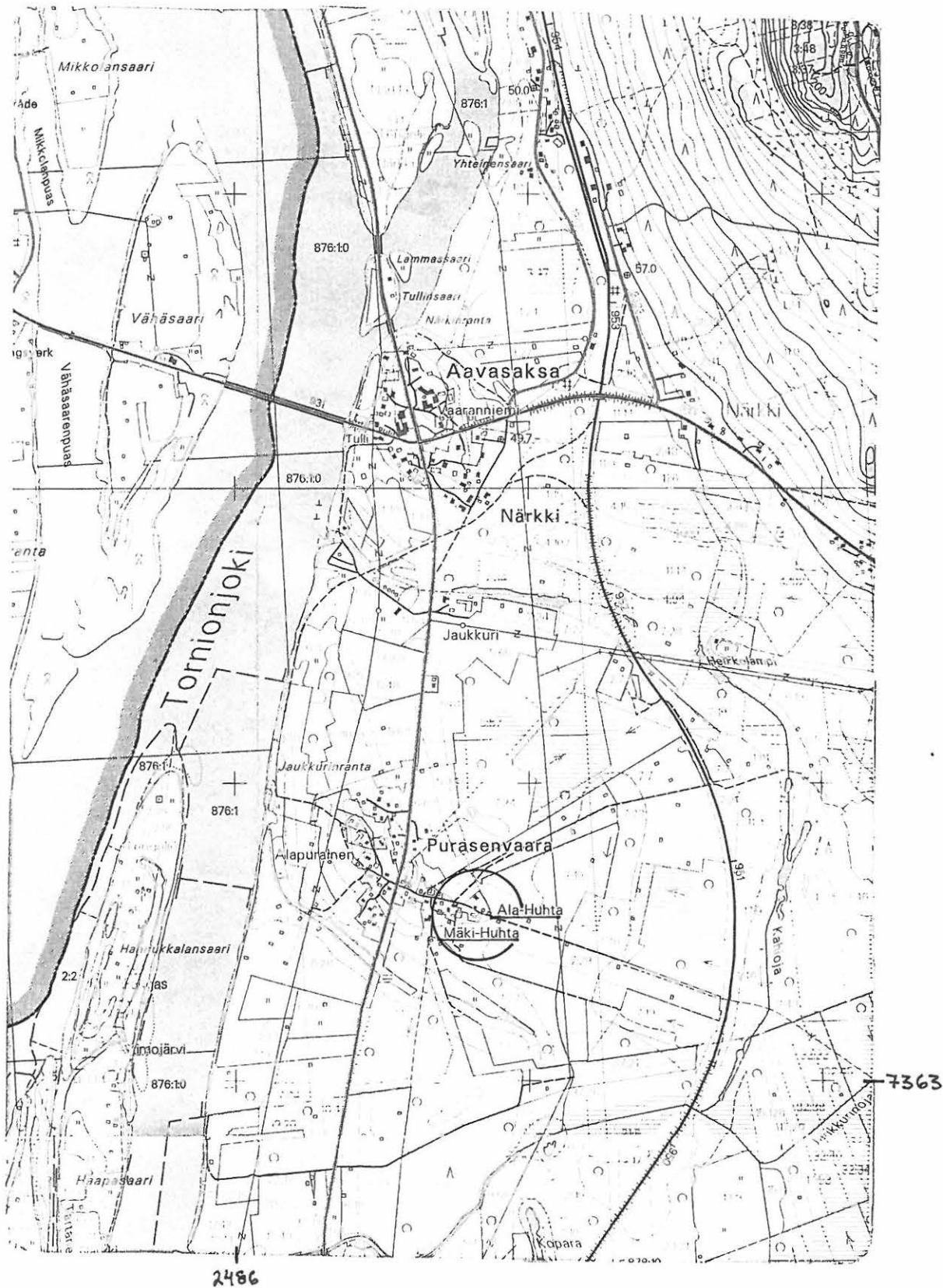
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 7841:3 kourutaltoa

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
M. Sarkkinen 2001

x = n. 7363 57
y = n. 2486 82
z = n. 55

YLITORNIO 34

1000 00 7710

Kohteen nimi: Olli

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?).

Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI

Koordinaatit: x = 7364 32, y = 2496 24, z = n. 77,5 (talo)

Kylä, kylänosa: Portimojärvi, Taloniemi

Tila, rek:no: Olli 6:51

Maanomistaja: Mikko Kalla
Talonnientie 95, 95655 Etelä-Portimojärvi

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 12,5 km itäkoilliseen Portimojärven etelärannan Taloniemessä. Kyseessä on laaja niemi, joka muodostuu korkeasta mäestä ja sen eteläpuolisiin rantakankaisiin yhdistävästä leveästä, pelloksi raivatusta alanteesta. Alueen asutus keskittyy mäelle, jonka itälaidalla Ollin talo on.

Ollin talon pellosta on 1922 löydetty reikäkirveen puolikas. Tarkkaa löytöpaikkaa ei kuitenkaan tunneta. Kyseessä lienevät mäkirinteessä sijaitsevat talon lähipellot, jotka ovat hyvinkin soveliaita asuinpaikkaakin ajatellen. Tarkastuksen aikana pellot olivat perunalla. Perunamosto oli aloitettu rinteiden yläosassa talosta kaakkoon, mutta tuolta alueelta ei mahdolliseen asuinpaikkaan viittaavia havaintoja tehty. Esineen löytöpaikka jäi tarkemmin määrittelemättä.

Talosta saatiin mukaan uurrenuija, joka on löytynyt alavalta pellolta talosta runsaan kilometrin etelään. Tuo löytöpaikka ei kuitenkaan ole sama kuin aiemman esineen löytöpaikka, sillä kyseinen alue on raivattu pelloksi vasta 1930 - 1940-luvulla (ks. Kohde 144 Jänkänpää).

Kohde tarkastettu: 7.9.2001

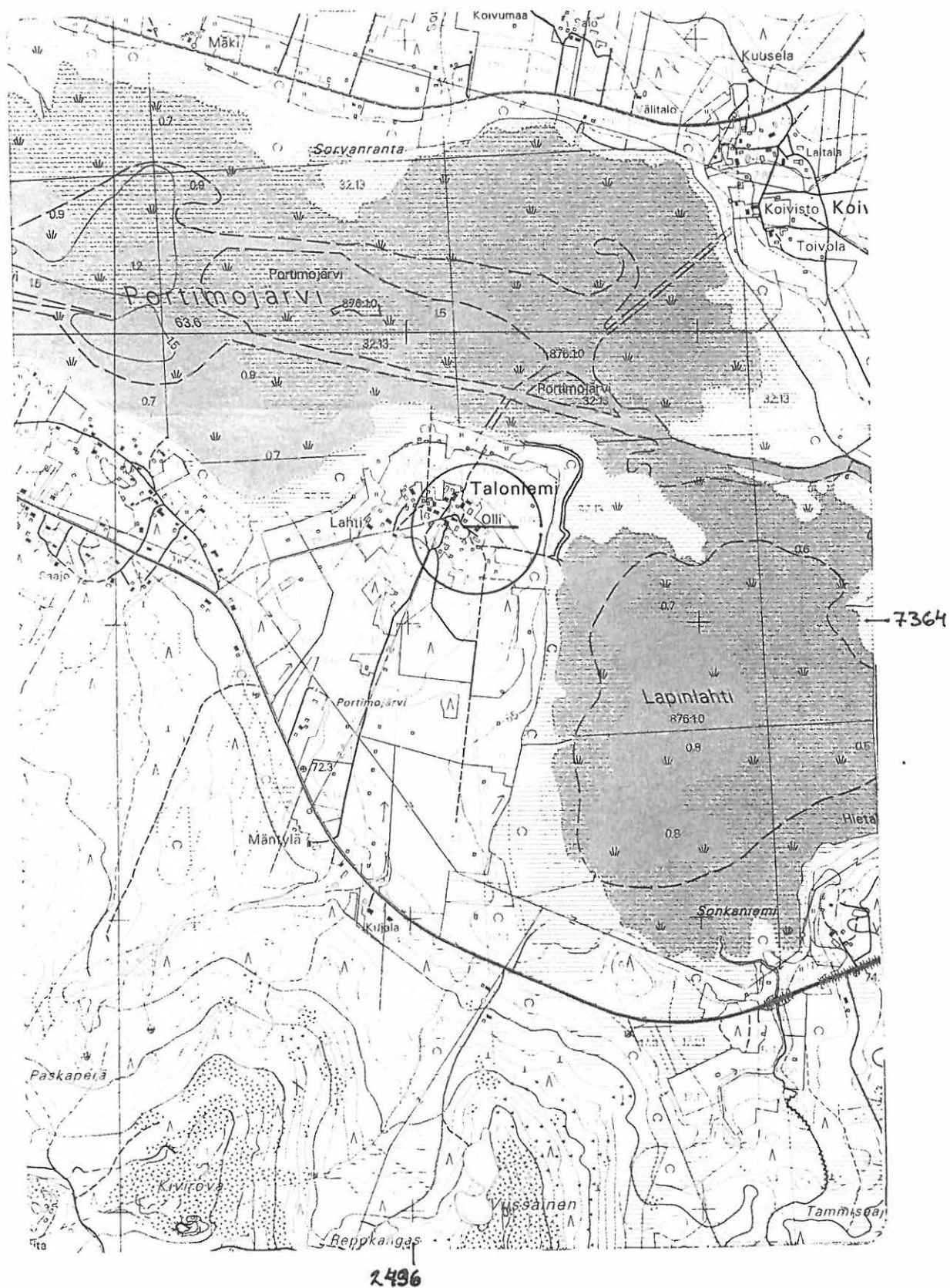
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen
Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 29 Olli)

Aiemmat löydöt: KM 7996 reikäkirveen puolikas

Inventointilöydöt: -

Diat:

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7364 32
 y = n. 2496 24
 z = n. 77,5(?)

YLITORNIO 35 1000 00 JG7P

Kohteen nimi: Heikka
 Määritys ja mj-luokka: kivistinen asuinpaikka(?). II/III.
 Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI
 Koordinaatit: x = n. 7365 65, y = n. 2490 54, z = n. 72,5 - 75
 Kylä, kylänosa: Tengeliö, Haapakoski
 Tila, rek.no: Koskenranta 8:11
 Maanomistaja: Kaarlo Heikan perikunta
 Ritva Heikka, 95620 Tengeliö

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta hieman yli 9 km koilliseen Tengeliöjoen pohjoisrannalla Haapakosken voimalasta pohjoiseen ja Tengeliön kaupasta kaakkoon olevalla alueella.

Alue on osittain tiheään rakennettua ja pitkäaikaisen maankäytön tuhoamaa. Aiempi tuurien yhä peltona ollut löytöpaikka oli nurmella. Tuurien löytäjä Kaarlo Heikka on kuollut pari vuotta sitten (n. 1998-9). Tarkastuksen yhteydessä jututettiin hänen sisartaan, jonka mukaan alueelta ei tiettävästi ole tehty myöhempi löytöjä. Piiparin mukaan K. Heikka olisi lisäksi löytänyt hukkaantuneen kivistin koordinaattien osoittamasta kohdasta noin 250 metriä itäkoilliseen (vrt. kohde 35 a). Alueen löytöihin kuuluu myös Vester Heikan 1923 löytämä kiviveitsi.

Yritettäessä selvittää Tengeliöstä löydettyjen esineiden löytöpaikkoja (kohde 65) kävi ilmi, että Tamelanderin mainitsema Juho Särkilahti on aikoinaan asunut ko. Heikan paikalla. Tamelander kertoo J. Särkilahden löytäneen maaltaan ukonkiilan. Huolimatta siitä, että alueelta näyttää olevan varsin monta esinelöytöä, ei nyt tehdyn tarkastuksen aikana tavattu alueelta enempää asuinpaikan jälkiä kuin aiempienkaan tarkastusten yhteydessä.

Kohde tarkastettu: 10.9.2001

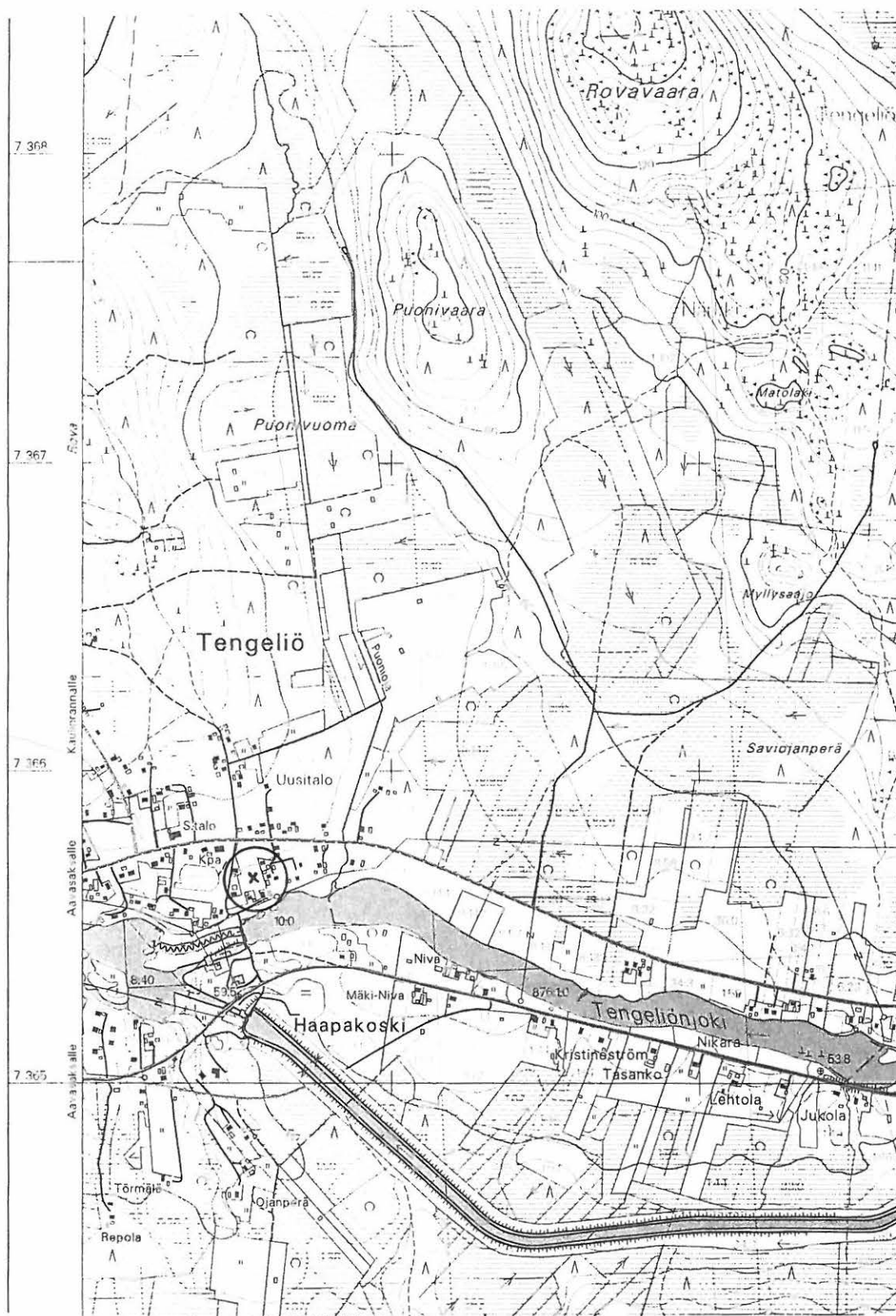
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen
 Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 25 Koskenranta)

Aiemmat löydöt: KM 8326:1 kiviveitsi
 KM 21296:1-2 tuuran teelmiä
 Hukkaantunut kivistin/taltoa(?)

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7365 65
 y = n. 2490 54
 z = n. 72,5 - 75

YLITORNIO 35a

1000 00 JC7J

Kohteen nimi: Flygare

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II/III.

Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI

Koordinaatit: $x = 7365\ 76, y = 2490\ 63, z = n. 75 - 77,5$

Kylä, kylänosa: Tengeliö, Haapakoski

Tila, rek:no: 8:?

Maanomistaja: Veikko Mikkola
Vuoskunkuja, 95620 Tengeliö

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta hieman yli 9 km koilliseen Tengeliöjoen pohjoisrannalla Haapakosken voimalasta pohjoiseen ja Tengeliön kaupasta itään Raanujärvelle johtavan tien varrella. Alue on osittain tiheään rakennettua ja suurelta osin maankäytön tuhoamaa, vain loivasti kohti jokea viettävää joenvarsikangasta.

Torvisen antamat koordinaatit osoittavat Piiparin ilmoittamaa Veikko Mikkolan omistamaa tonttia (Piiparin koordinaatit osoittavat tästä n. 50 m tästä luoteeseen). Kyseisen talon paikalta on löydetty tuuran kärkiosa. Lähialueilta on tietoja useista kiviesineistä (vrt. kohde 35). Mitään uusia löytöjä tai aiempia löytöjä valaisevaa ei alueelta inventoinnin aikana tavattu.

Kohde tarkastettu: 10.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen
Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 26 Tarmola)

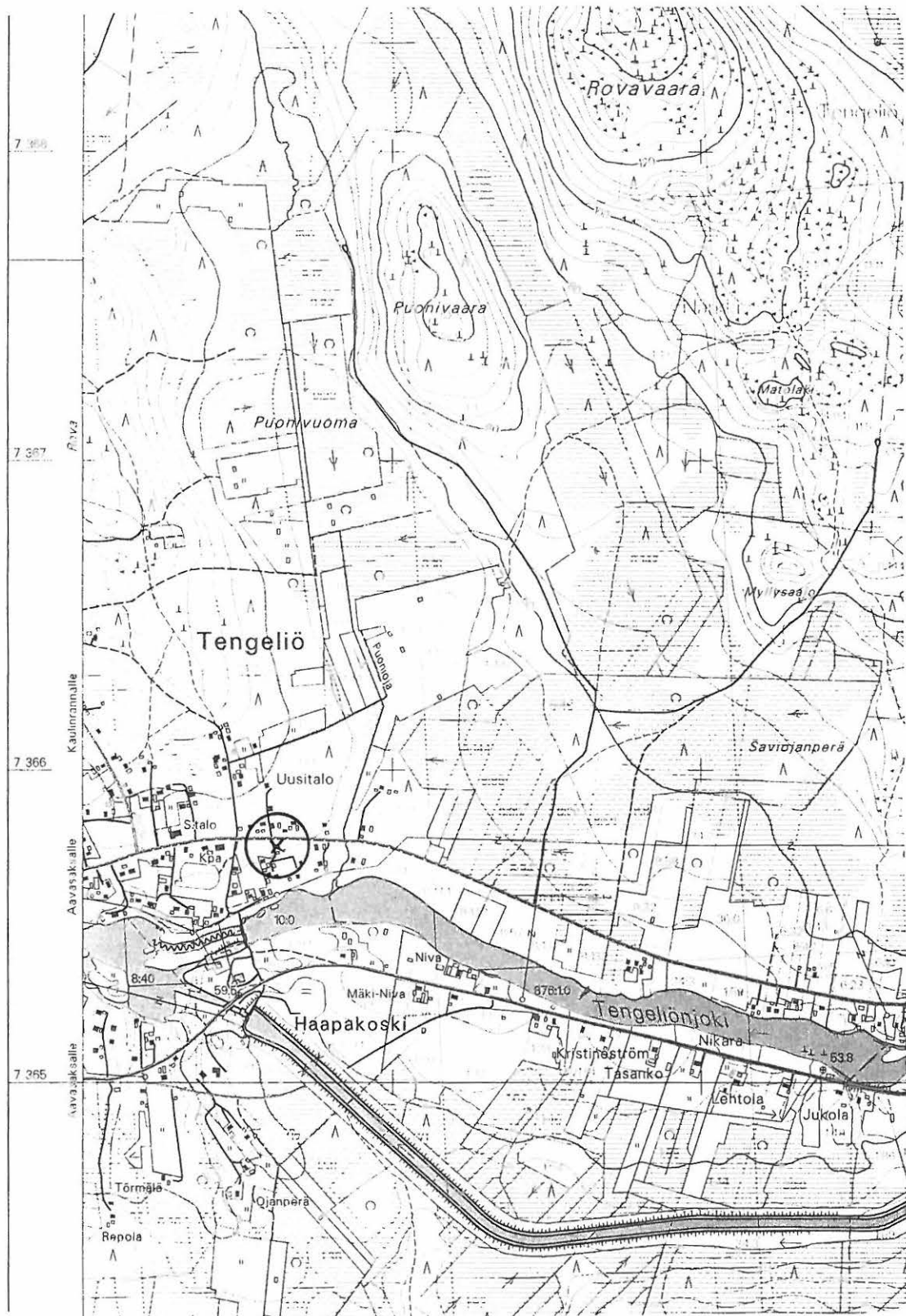
Aiemmat löydöt: KM 11402:4 tuuran kärkiosa

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996

YLITORNIO 35a Flygare

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7365 76
 y = n. 2490 63
 z = n. 75 - 77,5

YLITORNIO 36 1000 00 JJ12

Kohteen nimi: Saarimaa

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka, II(?).

Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI

Koordinaatit: x = n. 7366 26(20), y = n. 2495 07(20), z = n. 75 - 80

Kylä, kylänosa: Portimojärvi (Närkki?), Ollosenmäki

Tila, rek.no: ?

Maanomistaja: ?

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 12,7 km koilliseen Portimojärven pohjoisrannalla, järveen luoteesta laskevan Sammaljoen suusta 500 - 600 metriä koilliseen. Alue on pohjoisesta kohti etelää loivasti laskevaa kangasta, jota idän ja lännen puolelta reunusta selvästi kosteammat maat. Raanujärventien varrella on kaksi taloa, joiden pohjoispuolella on vanhoja, suurelta osin umpeen kasvaneita peltoja.

Alueelta löytyneen tuuran löytötiedoissa mainitaan sen olevan Portimojärven kylän Saarimaan torpan maalta järven pohjoisrannalta. Löytäjäksi mainitaan Juho Honkuri eli Saarimaa. Torvinen on paikantanut kohteen rekisterikylän mukaisesti kylärajan länsipuoliselle niitylle. Piiparin mukaan torppa olisi sijainnut edellisestä noin 150 metriä itään Mäen talosta noin 200 metriä pohjoisluoteeseen (vanhassa peruskartalla paikalle on merkitty rakennuksia, Piiparin koordinaatit yllä suluissa). Jälkimmäisessä tapauksessa löytötietojen Portimojärvi tarkoittaisi aluetta ei kylää, mikä on hyvinkin mahdollista.

Tarkastuksen aikana alueen vähitellen vesakoitumassa olevat pellot kasvoivat paksua kuloheinää. Maastollisesti alue sopisi asuinpaikaksikin, mihin myös tiedot useammasta löydetystä esineestä viittaavat. Alueelle tehtiin muutama koekuoppa, mutta niistä, kuten ei muualtakaan, onnistuttu löytämään mitään kiinteästä muinaisjäännöksestä kertovaa.

Kohde tarkastettu: 7.9.2001

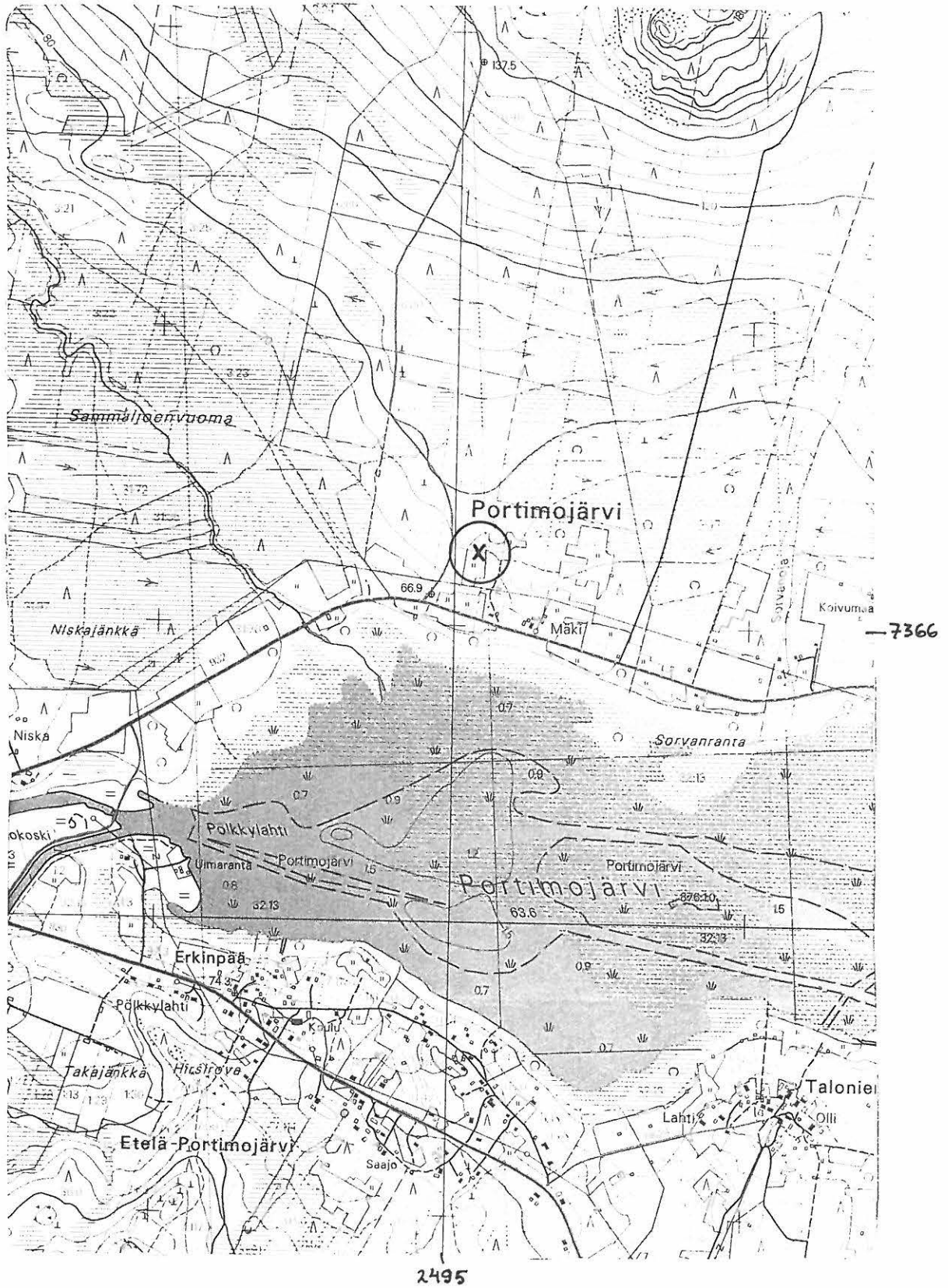
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen
Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 27 Saarimaa)

Aiemmat löydöt: KM 8326:2 tuura
hukkaantuneita kiviesineitä?

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7366 26
 y = n. 2495 07
 z = n. 75 - 80

YLITORNIO 40

1000 00 J672

Kohteen nimi: Vuosku

Määrittäminen ja m-j-luokka: kivistä asuinpaikka II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: $x = n. 7368\ 65-78$, $y = n. 2487\ 34-54$, $z = n. 47,5 - 50$

Kylä, kylänosa: Tengeliö, Heikinvaara

Tila, rek.no: 9:14 ja 9 15 (9:15 = ent. Eino Vuoskun tila)

Maanomistaja: Kaarlo Vuosku
Vaaranlaita 422, 95620 Aavasaksa

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 10,5 km pohjoiseen Aavasaksanvaaran pohjoispäässä olevan Heikinvaaran pohjoisreunalla Tengeliönjoen etelärannalla kohdassa, missä kaarena Aavasaksanvaaraa kiertävä joki kääntyy etelään.

Vuoskun alueen aiemmat löydöt ovat Eino Vuoskun palstan alueelta, jonka nykyisin omistaa heti sen itäpuolella asuva Kaarlo Vuosku. Hän puolestaan oli löytänyt tuuran noin 2 vuotta sitten talosta n. 70 - 80 m pohjoiseen olevan lähteen länsipuolelta savimaasta peltoa kyntäessään (löytökohta $x = 7368\ 70$, $y = 2487\ 48$, $z = n. 47,5 - 50$). Eino Vuoskun lähimpiin löytöihin on matkaa vain muutama kymmenen metriä. Alueella on ilmeisesti ollut varsin laaja asuinpaikka, ainakin mainittujen palstojen alueelle ulottuva. Kaarlo Vuosku kertoi, että pelloissa on havaittu myös liedensijoja. Yksi liesi olisi ollut Heikinsaaren eteläpuolella rannassa olevan mökin rannassa, K. Vuoskun talosta vajaat 200 metriä itään.

Talojen viereiset ojat tarkastettiin samoin pellot, jotka tosin kasvillisuuden peitossa enimmäkseen osin Tarkastuksen aikana ei onnistuttu löytämään mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Kaarlo Vuoskun mukaan pellossa kuitenkin on kvartseja tms. "valkeaa kiveä".

Tilojen rajan tuntumassa jokirannassa on ympäristökeskuksen rakentama tulipaikka vesillä kulkijoille. Vuoskun rannasta on aikoinaan ollut lossi joen yli vastapäisen Aittamaan rantaan.

Kohde tarkastettu: 6.9.2001

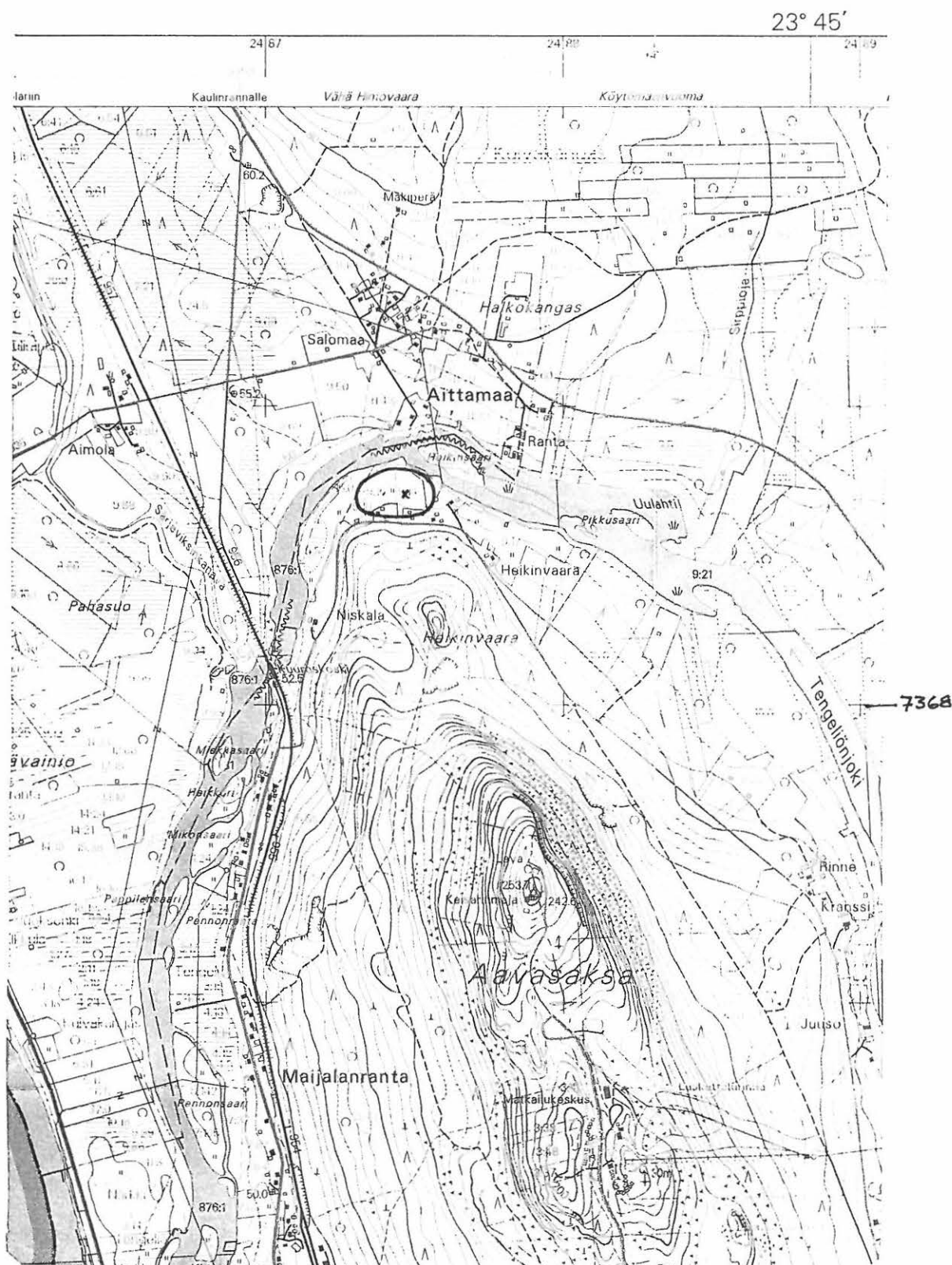
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 2 Vuosku)

Aiemmat löydöt: KM 8658:1 poikkikirves
tuuria, 2 kpl (Piiparin löydöt?)
reikäkivi Kuivakankaan kansakoululla
hukkaantunut keihäänkärki(?)

Inventointilöydöt: KM 32888 veitsimäinen tuura

Diat: 48601 Asuinpaikka-alueen itäosaa, tuuran KM 32888 löytöpaikka kuvan keskellä sähköpylvään takana sijaitsevan pensaan kohdalla olevan lähteen vasemmalla puolella, eteläkaakosta.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA p. 1996

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7368 65-78
 y = n. 2487 34-54
 z = n. 47,5 - 50

YLITORNIO 41 1000 00 3313

Kohteen nimi: Kransi

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = 7368 81, y = 2487 81, z = n. 47,5 - 50

Kylä, kylänosa: Kuivakangas, Aittamaa

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 11 km pohjoiseen Tengeliönjoen pohjoisrannalla hieman itään kohdasta, missä kaarena Aavasaksanvaaraa kiertävä joki kääntyy etelään. Paikalta on löydetty savimaasta kourutaltoa 1925 peltoa kynnettäessä. Löytöpaikan löytäjä on Iisakki Kransi. Löytökohta on ollut talon ja rannan välissä. Löytöalueella on muutama rakennus ja tarkastuksen aikana nurmella ollut peltoa. Paikalta ei onnistuttu löytämään mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Talonväki ei ollut paikalla.

Kourutalton löytöpaikasta n. 200 metriä koilliseen sijaitsevan talon yli 90-vuotias Väinö Rantakranssi vahvisti löytötiedoissa mainitun Iisakki Kransin asuneen viereistä taloa. Piiparin mainitsemista savikuopista, joista olisi löytynyt kivikirves, osa sijaitsee V. Rantakranssin talon eteläpuolella (ko. taloon viittaavat myös Piiparin koordinaatit), joten kyse lienee eri löydöstä, joka kaiketi hukkaantunut).

Kohde tarkastettu: 10.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 7 Ranta)

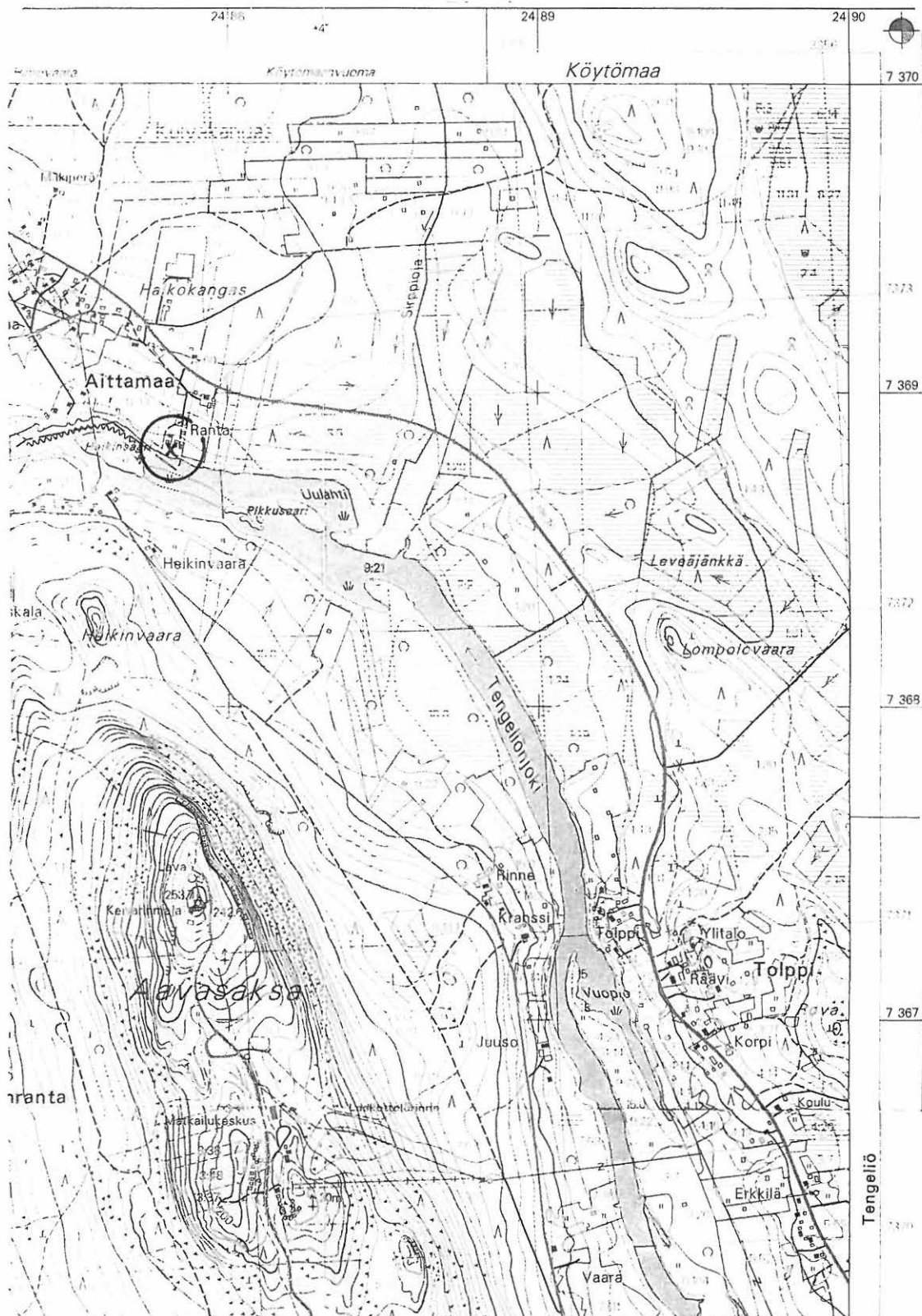
Aiemmat löydöt: KM 8658:2 Kourutaltoa

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 41 Kransi

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7368 81
 y = n. 2487 81
 z = n. 47,5 - 50

YLITORNIO 42

1000 00 JJ14

Kohteen nimi: Vuemmonkoski

Määrittely ja mj-luokka: kivistä asuinpaikka. II.

Peruskartta: 2613 (07 +) 10 KAINUUNKYLÄ

Koordinaatit: x = 7342 07, y = 2492 80, z = n. 50

Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Pekanpää

Tila, rek.no: 41:29 ja 41:31

Maanomistaja: Markku Juho (41:29)
Vuemmonkoski, 95615 PEKANPÄÄ
Helena Kreivi (41:31)
Vuemmonkoski, 95615 PEKANPÄÄ

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 17,5 km eteläkaakkoon, Tornionjoen Vuemmonkosken pohjoisrannan Törmän talon maalla Tornion rajalla olevan Martimojoen suusta noin 2,5 km länteen. Alue on kuivaa hiekkamoreenikangasta, joka sijaitsee korkean veden syömän törmän päällä. Paikalla toimii leirintäalue. Törmän talon Markku Juho ei ollut paikalla, sen sijaan tavattiin hänen sisarensa Helena Kreivi.

Alueelta on useita aiempia löytöjä, joista osa ilmeisesti taloon johtavan tien risteyksen tuntumasta (Tihisen torpan tienoo Korteniemen mukaan) ja osa siitä rantaan päin olevilta pelloilta. Inventoinnin aikana pellot olivat nurmella, eikä niiden alueelta tehty asuinpaikasta kertovia havaintoja. Sen sijaan talon eteläpuoliselta, leirintäalue toiminnan paikoin kuluttamalta kankaalta tavattiin useita kvartsi-iskoksia ja kvartsiittia sekä palanutta kiveä (koordinaatit). Rantaa tarkastettiin tästä länteen, mutta asuinpaikkamerkkejä ei hieman kivikkoisemmaksi muuttuvasta maastosta tavattu. Aiempien havaintojen perusteella muinoin asuttuna on ilmeisesti ollut lähinnä kankaan kaakkoispää ja sen itälaita eli alue talon eteläpuolelta jokseenkin suoraan pohjoiseen kohti risteystä, tietenkin maastoa mukaillen

Kohde tarkastettu: 14.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 21 Vuemmonkoski ja 18 Tihinen)
Inv. 1991-3 M. Korteniemi (=kohde 1 Vuemmonkoski)

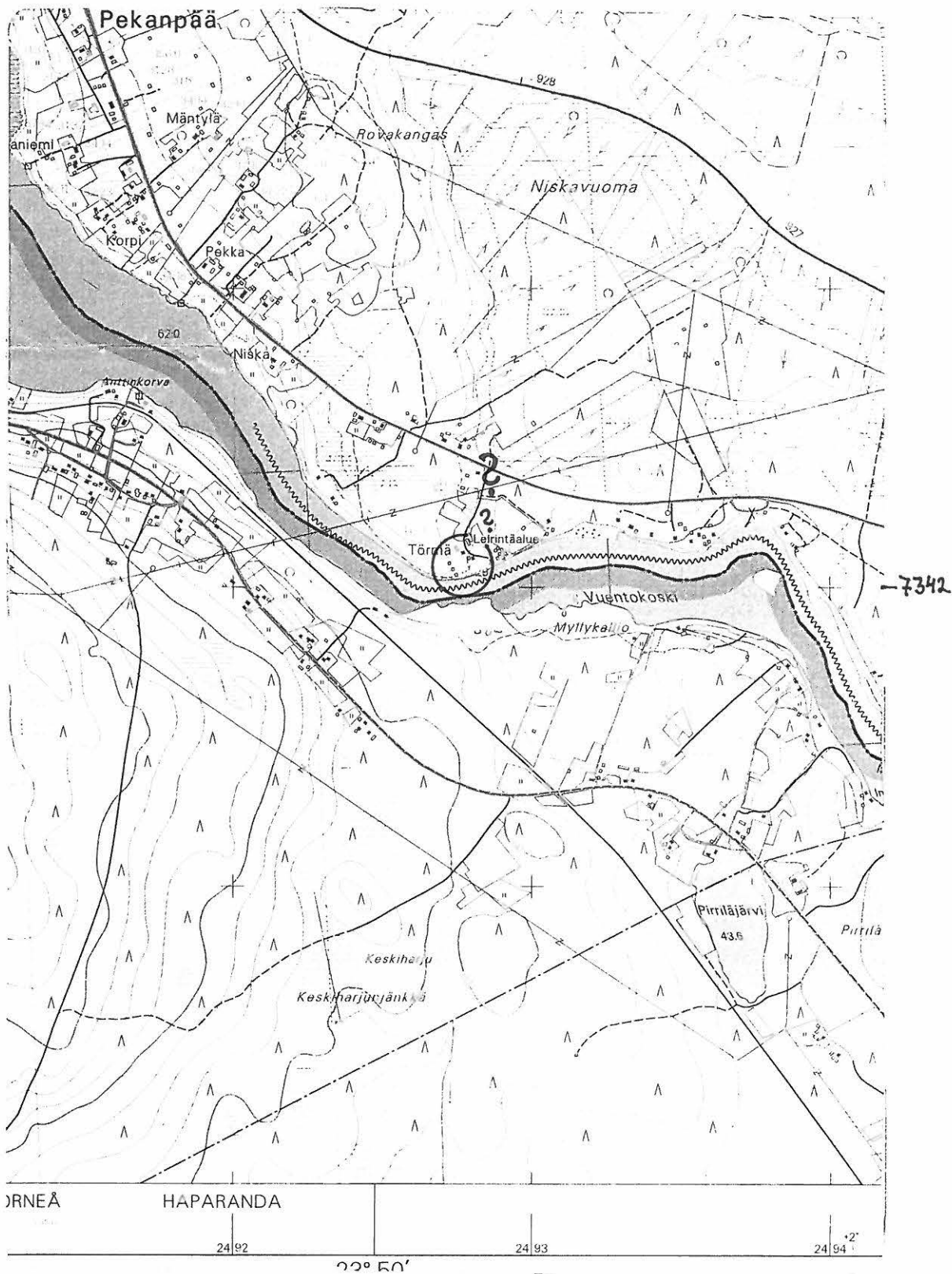
Aiemmat löydöt: KM 8807:2 kivialta
KM 8807:3 rombikirveen puolikas
KM 9400:2 nuolenkärjen katkelma
(+KM 7106 herttasoljen valinmuotti 1600-/1700-luvulta) ?

Inventointilöydöt: KM 32889:1-3 iskujälkinen kvartsi, kvartsi-iskoksia, kvartsiittiesine

Diat: 48602 Näkymä Törmän talon kaakkoispuolelta kohti jokea, asuinpaikkahavainnot polkutieltä ja sitä ympäröivältä kuluneelta kankaalta, koillisesta.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

YLITORNIO 42 Vuennonkoski

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7342 07
 y = n. 2492 80
 z = n. 50

YLITORNIO 46 1000 00 7715

Kohteen nimi: Hirstiö

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 2613 07 KAINUUNKYLÄ

Koordinaatit: x = 7349 87, y = 2489 86, z = n. ZZZ

Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Hirstiö

Tila, rek.no: 6:9

Maanomistaja: Ero Vaaraniemen perikunta

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 9 km eteläkaakkoon, Tornionjoesta n. 600 metriä koilliseen. Riisperiin johtavan tien ja rautatien risteyksestä hieman yli 100 metriä länteen. Alue on jokea kohti laskevaa, loivasti kumpuilevaa peltoa. Maaperä on hiekkaa.

Hirstiön riihen luota on aikoinaan löydetty liuskerenkaan katkelma. Vanhan Hirstiön riihi on sijainnut Esteri Vaaraniemen talosta (palstalla 6:10) noin 100 metriä luoteeseen Ero Vaaraniemen perikunnan maalla, kuten Esteri V. on jo aiemmin Korteniemelle kertonut. Nyt riihen paikalla kasvoi sankka vadelmikko. Riihen paikka erottuu maastossa loivana kumpuna, joka korkeuksiltaan ei kartalla juuri erotu. Löytöpaikka oli viljansängellä ja sen viereinen Esteri Vaaraniemen palstalla nurmella. Paikalta ei ainakaan Esteri tiennyt myöhempiä löytöjä tehdyn. Eron Vaaraniemen perikunta ja viereisen talon Oiva Vaaraniemi eivät olleet käynnin aikana kotosalla.

Mahdolliseen asuinpaikkaan viittaavia löytöjä ei paikalta onnistuttu tekemään, vaikka alue on topografialtaan sellaiseen sovelias. Lähin löytöpaikka on kaakkoispuolisen Aron maalta, ks. kohde 135.

Kohde tarkastettu: 12.9.2001

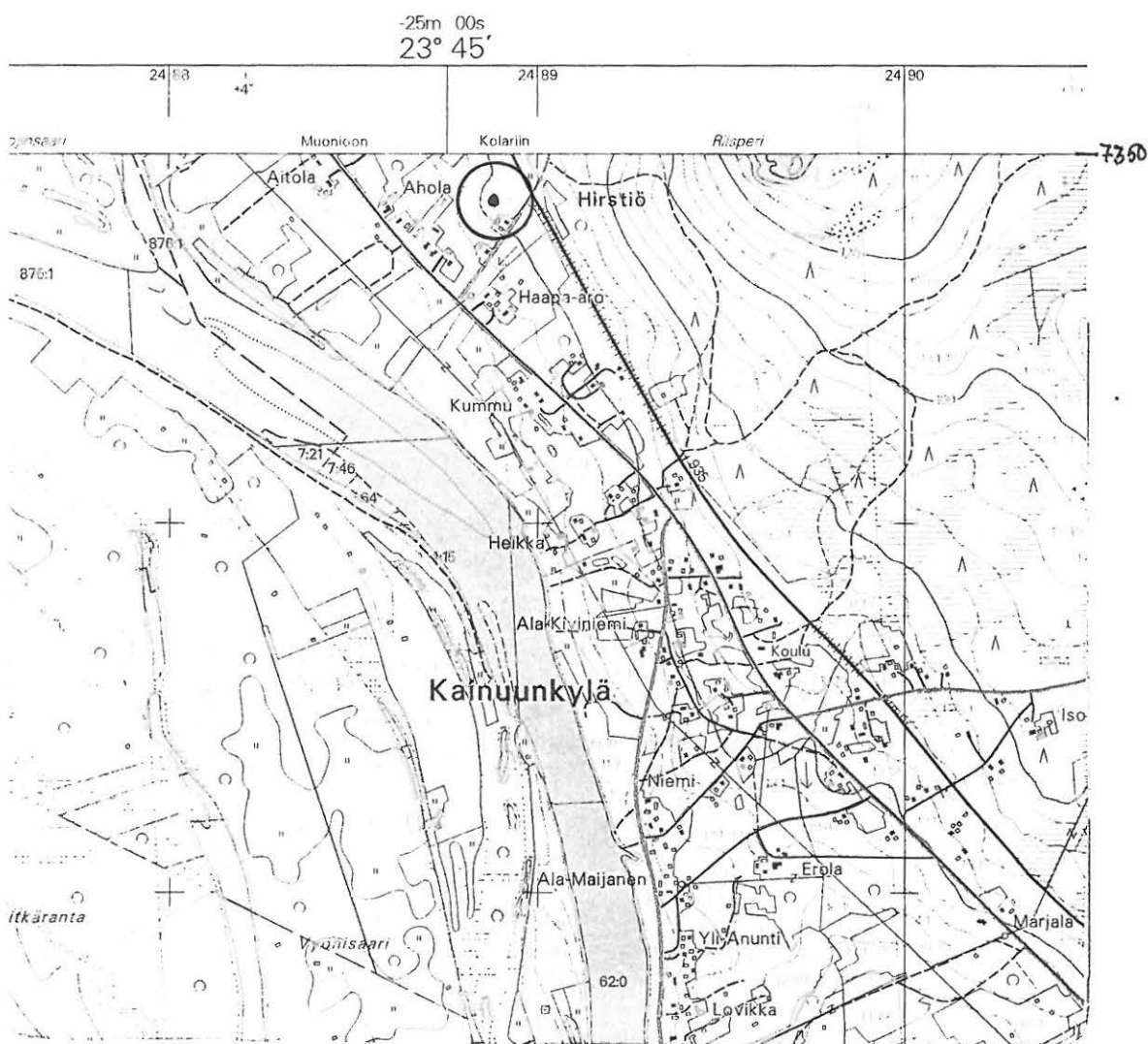
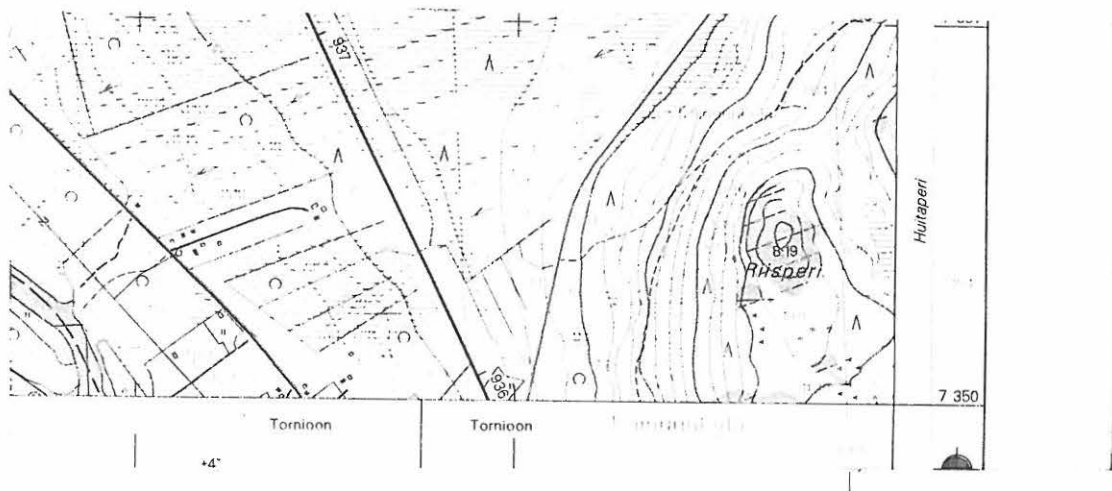
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 19 Hirstiö)
Inv. 1991-2 M. Korteniemi (=kohde 14 Hirstiö)

Aiemmat löydöt: KM 9063 liuskerenkaan katkelma
kvartsikaavin, luuta/Korteniemi(?)

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7349 87
 y = n. 2489 86
 z = n. 60

YLITORNIO 47

1000 00 3152

Kohteen nimi: Kreivilä

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = n. 7368 50, y = n. 2487 76, z = n. 55 - 60

Kylä, kylänosa: Tengeliö, Aavasaksa

Tila, rek.no: 9:17

Maanomistaja: Ahti Isomäen perikunta:
Paavo Isomäki, Vaaranlaita 390, 95620 Aavasaksa
Riitta Isomäki, Uusikaupunki ja Pasi Isomäki, Oulu

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 10,5 km pohjoiseen Aavasaksanvaaran pohjoispäässä olevan Heikinvaaran koillisreunalla Aavasaksanvaaraa kaarena kiertävän Tengeliönjoen mutkan etelärannalla. Talon luota on aiempia esinelöytöjä.

Tarkastuksen aikana pellot olivat nurmella. Pihalle oli ajettu hieman soraa. Vanhan navetan paikalle päärakennuksen eteläpuolelle on vastikään rakennettu uudisrakennus (talli ja asuintila). Aitassa oli tallessa taltta, tuura, raaka-aine kappale ja luonnonkivi, jotka saatiin Kansallismuseon kokoelmiin toimitettaviksi. Paavon mukaan esineet on löytänyt isänsä Ahti Isomäki ilmeisesti talon läheltä, sen pohjoispuolelta jokeen viettävän pellon yläosasta. Lisäksi hän muisteli talossa olleen kourutaltan, mutta se on hukkaantunut.

Pääosa löydöistä ja aiemmista asuinpaikkahavainnoista keskittyvät talon tienoille eteläpuolisen jyrkemmän rinteiden alapuolelle kangasmaan reunaan. Ainakin yksi löytö on lähempää jokea. Tilanne muistuttaa viereistä Vuoskun asuinpaikkaa (kohde 40), mutta eroaa hieman korkeammalla sijaitsevasta asuinpaikasta Heikinvaara NE (kohde 142).

Kohde tarkastettu: 6.9.2001

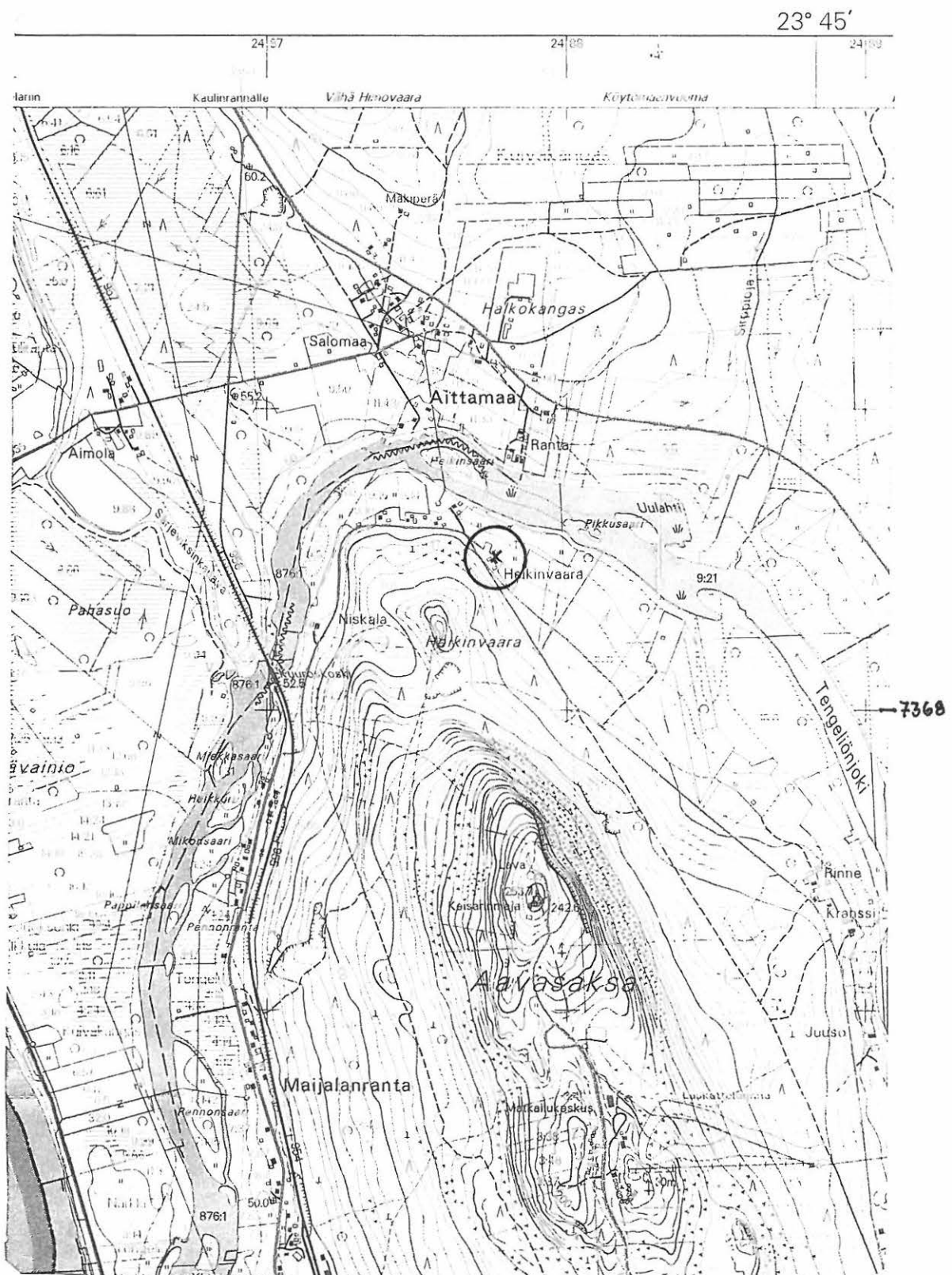
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 3 Kreivi)

Aiemmat löydöt: KM 9400:1 hionlaaka/laakahioin?
PPM 4448:1 hioin ja -:2 tuura
hukkaantunut kourutaltta?

Inventointilöydöt: KM 32890:1-3 tuura, terältään turmeltunut taltta ja raaka-aine kappale?

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7368 50
 y = n. 2487 76
 z = n. 55 - 60

YLITORNIO 48 1000 00 JJ16

Kohteen nimi: Kuuroskosken rautatiesilta
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA
 Koordinaatit: x = 7368 12, y = 2487 02, z = n. 47,5 – 50 (silta)
 Kylä, kylänosa: Kuivakangas tai Närkki, Aavasaksa
 Tila, rek:no: -
 Maanomistaja: -

Ylitornion kirkosta noin 10 km pohjoiseen sijaitsevaa Kuuroskosken rautatiesiltaa rakennettaessa on löydetty tuuran teelmä jokirannasta n. 60 cm syvältä.

Esineen tarkempaa löytöpaikkaa ei tunneta, ei edes sitä kummalta puolen jokea löytö on. On myös syytä huomata, että rautatiepenkkaan on ajettu melkoinen määrä maata. Mikäli esine on tavattu tuossa työssä se voi olla kulkeutunut muualta. Lähialueilla on hiekkakuoppien reunoilla useita asuinpaikkoja, joista esine voi olla peräisin. Rautatien itäpuolelta tavattiin inventoinnin yhteydessä asuinpaikka vain noin 200 metriä sillasta eteläkaakkoon (ks. kohde 143). Löytöä ja asuinpaikkaa ei voida varmuudella yhdistää.

Kohde tarkastettu: 5.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen
 Inv. 1981 A. Piipari (= kohde 1 Kuuroskoski)

Aiemmat löydöt: KM 9400:3 tuuran teelmä

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: (vrt. kohteen 143 karttaa)

YLITORNIO 55

1000 00 JJ17

Kohteen nimi: Lassheikin pahta (Poikkilahti)

Määrittäminen ja m-j-luokka: kiviraunioita, muinaisasinpaikka? II.
kivikautisia löytöpaikkoja. II.

Peruskartta: 2613 10 PEKANPÄÄ

Koordinaatit: x = 7345 74, y = 2490 37, z = n. 55 – 60 (Pahta)

Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Poikkilahti

Tila, rek.no: 23:22

Maanomistaja: Aili Lassheikki

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta vajaat 13,5 km eteläkaakkoon Kierivaaran ja Rousunvaaran välisellä kallioisella kumpareella Tornionjoen itärannalla Lassheikin vanhasta päärakennuksesta noin 250 metriä länsiluoteeseen. Kyseessä on kivikkoinen jyrkkärinteinen kallioniemeke, jolta avautuu mainio näköala jokilaaksoon. Lassheikin talon eteläpuolella Pahdasta länteen oleva muinaisen lahdelman alue on nyt vanhaa peltoa.

Niemekkeen kärjen tasaisella laella on puolentusinaa kivirauniota ja kivistä koottua aita- tai muurimaista pitkää kiveystä. Rakenteet sijaitsevat noin 50 x 50 metrin alalla tasanteella, jonka koillislaidalla on tasannetta korkeampi avokallio. Peitteisessä maastossa (petäjiä, katajaa, kuusta) raunioiden rakenteen ja keskinäisen sijainnin hahmottaminen tuotti hankaluuksia, mutta kokonaisuus muistuttaa jossain määrin historiallisen ajan viljelysraivioita. Kohteen sijainti ei tosin ole näihin verrattuna kovinkaan tyypillinen.

Oulun yliopiston tutkimuksissa 1977 avattiin yksi röykkiö ja tehtiin pieni tasokaivaus. Tutkimus ei tuonut täyttä selvyyttä kohteen luonteeseen – löytöjä kivituurasta tiilenpalasiin (ks. Koivunen 1991, s. 152-153). Tarkastuksen aikana kohteen todettiin säilyneen ennallaan.

Pahdasta noin 250 m itään talon eteläpuoliselta pellolta on tavattu kivitalta (x = 7345 74, y = 2490 65). Pelto oli tarkastuksen aikana heinällä. Taltan löytöpaikan aiemman tarkastuksen yhteydessä havaitun kvartsien löytöpaikan tuntumasta kylätien varrelta (x = 7345 86, y = 2490 72) ei kiinteän muinaisjäännöksen merkkejä tällä kertaa tavattu.

Kohde tarkastettu: 13.9.2001

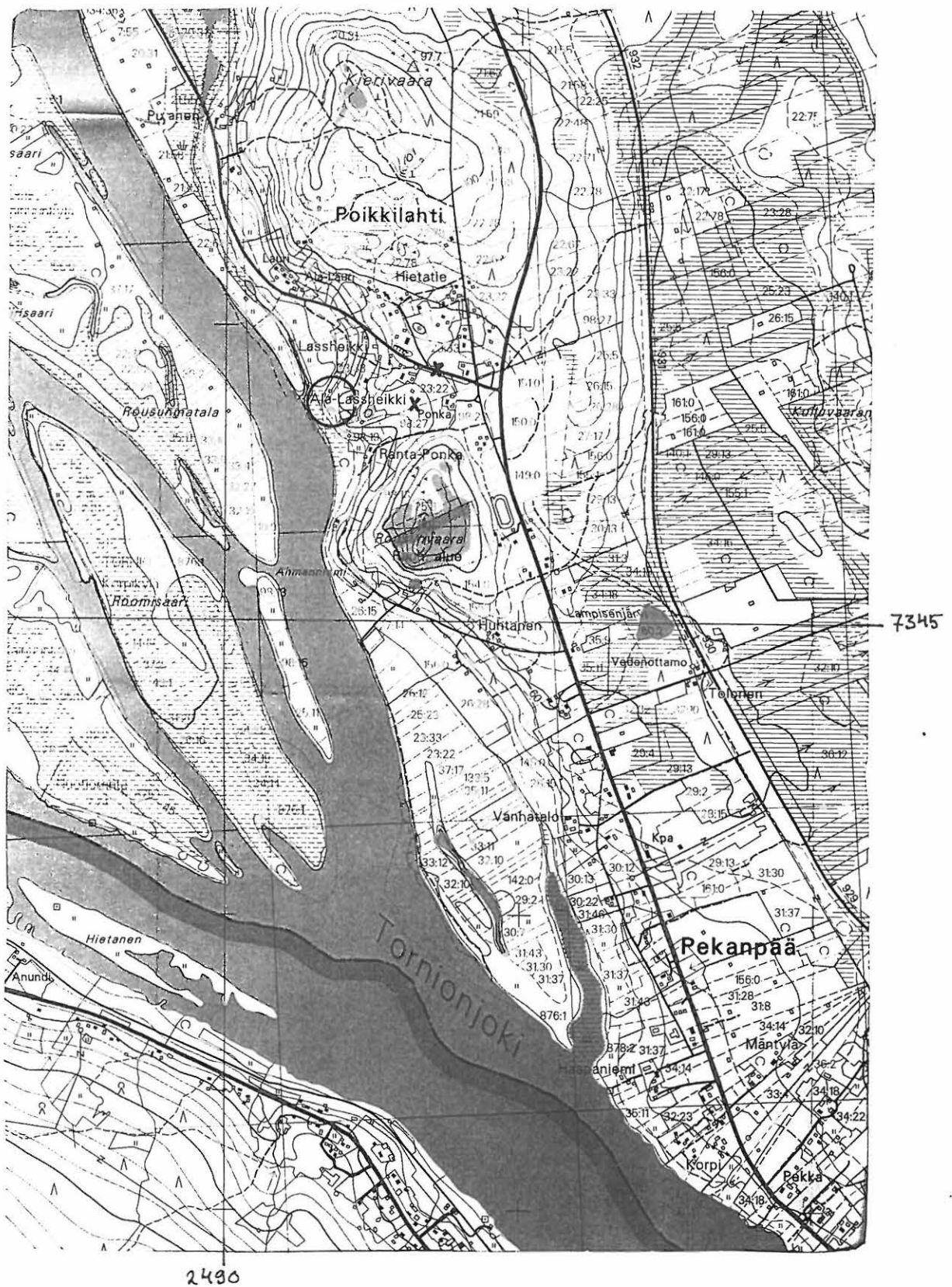
Aiemmat tutkimukset: Kaiv. 1977 P. Koivunen
Tark. 1977 M. Torvinen
Inv. 1981 A. Piipari (kohde 22 Lassheikin pahta)

Aiemmat löydöt: KM 13307 pienoistuura
KM 20132 taltta
KM 20133 kvartsi-iskoksia
OY/kaivauslöydöt 1977

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

YLITORNIO 55 Lassheikin pahta (Poikkilähti)

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = 7345 74
 y = 2490 37
 z = n. 55 - 60

YLITORNIO 65

Kohteen nimi:	Tengeliön kylä
Määrittely ja mj-luokka:	kivikautisia löytöpaikkoja. III.
Peruskartta:	2613 12 PORTIMOJÄRVI
Koordinaatit:	?
Kylä, kylänosa:	Tengeliö
Tila, rek:no:	-
Maanomistaja:	-

a. my'neh

Lauri Pääkkönen keräsi 1901 Aavasaksan itäpuolelta Tengeliön kylästä useita kiviesineitä, jotka hän toimitti Oulun museoon. Museon kokoelmat tuhoutuivat myöhemmin palossa ja pommituksissa, jolloin osa esineistä on hävinnyt ja osa luetteloitu useaan kertaan. Seuraavassa ne Pääkkösen löydöt Tengeliöstä, joita ei ole onnistuttu tarkemmin paikantamaan (säilyneet allaviivattu). Ensimmäinen numero Pääkkösen omassa listassaan käyttämä.

2. PPM 311 = 982	<u>tasataltta</u> , J. Mäkivehmas pellostä ojaa kaivaessaan/Pääkkönen
3. PPM 312 = 983	<u>tasataltta</u> , Tengeliöjärven rannalta K. Heiskanen perunakuoppaa tehdessään/Pääkkönen
4. PPM 935 = 984?	hioinkiven palanen, samoilta paikoin kuin numero 315=987
6. PPM 314 = 986	kehdonanturakuokan pää, tukkimies Koivisto Tengeliöjoen rannalta/Pääkkönen
7. PPM 315 = 987	<u>keihäänkärki</u> , Tengeliön kylässä kaivanut Pääkkönen apunaan Jos. Särkilahti
10. PPM 316 =989	hioinkivi, Tengeliöjärven rannalta räätäli Tuomainen/Pääkkönen

Mäkivehmasta ja Tuomaista ei enää muistettu. Koivistoja asuu seudulla yhä, mutta löydön paikantamiseen ei tiedosta ole apua.

Särkilahtia on asunut ainakin kahdessa paikassa: Tolpin Korven talon tienoilla ja Tengeliön kaupan luona Heikan paikalla (kertojina Juuson talon 90-vuotias Eevi Juuso ja Korven talon isäntä Lauri Korpi). Juho Särkilahti, jonka Tamelander mainitsee löytäneen ukonkiilan pellostaan on Heikan paikalla asuneita Särkilahtia. Lähellä on ajatus, että myös Pääkkösen mainitsema Jos. Särkilahti paikantuisi samoilta sijoille. Silloin Pääkkösen löydöt 4 ja 7 voisivat liittyä kohteisiin 35 Heikka ja/tai 35a Flygare. Tosin vaikka Pääkkönen kertoo mainitun miehen olleen apuna kaivamassa, ei hän kerro missä he kaivoivat.

Kohdetta ei tarkastettu.

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohteet 9 Tengeliönjärvi ja 10 Tengeliö)

Diat: -

Kartta: -

YLITORNIO 66 1000 00 9920

Kohteen nimi: Tengeliön saha

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?).

Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI

Koordinaatit: x = 7365 28, y = 2493 17, z = n. 60
(= Tengeliön sahan muistomerkki)

Kylä, kylänosa: Portimojärvi, Portimo

Tila, rek:no: ?

Maanomistaja: ?

Kohde sijainnee Ylitornion kirkosta noin 10,5 km koilliseen Portimojärven länsipäässä olevan Tengeliönjoen niskasta runsaat puoli kilometriä länteen.

Pääkkösen aikoinaan Oulun museoon toimittama kiviesine mainitaan löytyneeksi Tengeliön sahan läheltä jokirannasta peltoa muokattaessa. Löytäjäksi nimetään A. Kuisma. Kuismia ei alueella enää muistettu asuneen.

Sahan muistomerkki sijaitsee joen etelärannalla koordinaattien osoittamassa paikassa. Löytöpaikkaa ei onnistuttu tarkemmin määrittämään.

Joen pohjoisrannalla sijaitsee yksi Ylitornion Niskan taloista. Niskan esinelöydöstä ja sen paikantamisesta ks. kohde Ylitornio 00 = Pello 7.

Kohde tarkastettu: 7.9.2001

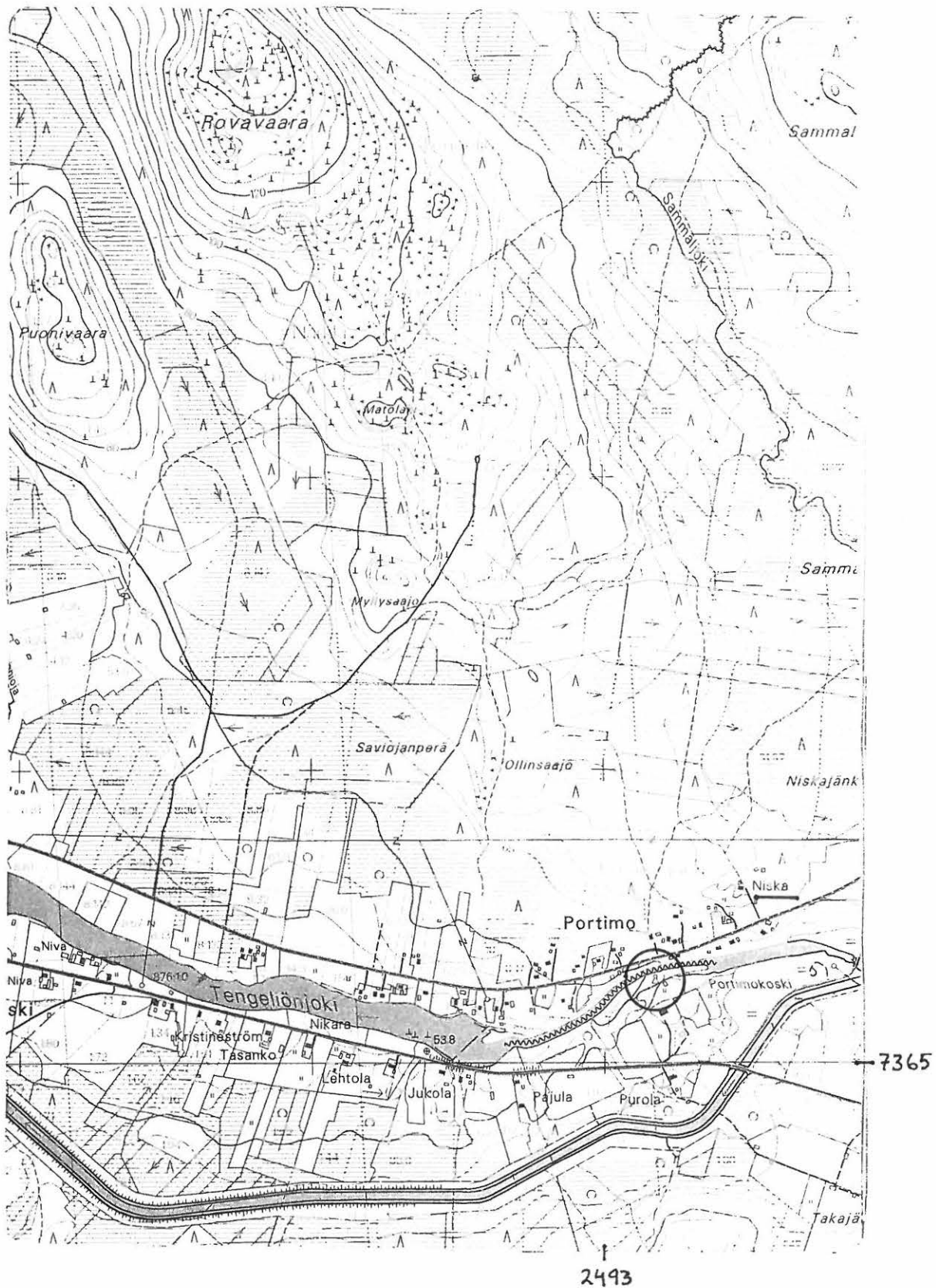
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen

Aiemmat löydöt: PPM 981 oikokirves (tuura), löysi A. Kuisma liki sahaa rannasta pelloksi muokatessaan (Pääkkönen, nro. 1)

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7365 28
 y = n. 2493 17
 z = n. 60

YLITORNIO 67 = 47

1000 m 3152

Kohteen nimi:

Kreivi = Kreivilä

Määrittäminen ja mj-luokka:

kivikautinen asuinpaikka. II.

Vuoden 1982 esihistoriallisten kohteiden luettelossa kohde 67 Kreivilä paikantuu koordinaattien perusteella Aavasaksan länsilaidalle Majjalanrantaan Pennonsaaren tietämille. Inventoinnin aikana kävi ilmi, että alueella ei ole Kreivilää eikä Kreivejä ole niillä kulmin asunut. Kyseessä täytyy olla virheellisen paikannuksen. Aavasaksan pohjoislaidalla olevaa Heikinvaaran taloa ovat ennen Isomäkiä asuneet Kreivit. Paikalla on kivikautinen asuinpaikka, kohde 47. Alueen löytöjen tiedot täsmäävät kaikki ko. tilalle ja tilalla asuneisiin.

YLITORNIO 68 = 40

Kohteen nimi:

Vuosku

Määrittäminen ja mj-luokka:

kivikautinen asuinpaikka. II.

Vuoden 1982 esihistoriallisten kohteiden luettelossa kohde 68 Vuosku on paikannettu koordinaattien perusteella Aavasaksan itälaidalle Vaaran talon tienoille. Paikalla ei kuitenkaan ole koskaan Vuoskun taloa ollut tai Vuoskuja asunut. Kyseessä täytyy olla virheellisen paikannuksen. Aavasaksan Vuoskut ovat asuneet ja asuvat Aavasaksan pohjoislaidalla, mistä tunnetaan samanniminen kohde 40. Alueen löytöjen tiedot täsmäävät kaikki ko. tilalle ja tilalla asuneisiin.

YLITORNIO 75 1000 00 3321

Kohteen nimi: Aittamaanpää

Määrittys ja mj-luokka: kivilautinen löytöpaikka. II(?).

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = n. 7369 07, y = n. 2487 63, z = n. 50 - 60
(palstan keskiosan koordinaatit)

Kylä, kylänosa: Kuivakangas, Aittamaa

Tila, rek:no: 11:79 (tai 11:33?)

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta runsaat 11 km pohjoiseen Aavasaksan pohjoispuolella kaartuvan Tengeliönjoen pohjoisrannalla Heikinsaaren kohdalla. Alue on jokea kohti loivasti laskevaa hiekkavaa peltoa.

Aittamaan taloissa tehty kyselykierros toi ilmi, että alunperin Rahtulasta kotoisin ollut löytäjäksi mainittu Niilo Syväjärvi on asettunut Aittamaahan joskus 1950 - 1960-lukujen taitteessa. Yllä olevat koordinaatit osoittavat omistamansa peltopalstan, jonka pohjoispäässä on Syväjärven talo. Sen omistaa nykyisin Tuomo Rantaheikkilä (Aittamaantie 475, peltopalsta on nykyisin eri tilaa, talonväki ei ollut käynnin aikana paikalla). Peltö oli nurmella eikä löytöä valaisevia havaintoja paikalta saatu tehtyä. Korteniemen saamien tietojen mukaan kyseessä olisi tämän itäpuolinen tila. Varmistusta asiaan ei inventoinnin aikana kuitenkaan saatu.

Kohde tarkastettu: 10.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 8 Kuivakangas)
Inv. 1991 - 93 M. Korteniemi (=kohde 46 Aittamaa)

Aiemmat löydöt: KM 16305 taltta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 87

1000 00 3449

Kohteen nimi: Korpi

Määrittely ja mj-luokka: viljelysrykkiöitä ja asumuksen sija. II.

Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI

Koordinaatit: $x = 7366\ 58, y = 2490\ 22, z = n. 70 - 72,5$

Kylä, kylänosa: Tengeliö

Tila, rek:no: 3:7

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 9,5 km pohjoiskoilliseen Tengeliönjoen koillispuolisen Rova nimisen vaaran eteläosassa Haapakoskesta noin 1 km pohjoiseen. Alue on etelään laskevaa vaaran laitaa, kuivaa moreenikangasta.

Vanhat viljelysrauniot peltoineen sijaitsevat molemmin puolin Erkkilästä itään johtavaa polkutietä, joka risteää mainitun harjanteen lakea etelään kulkevan polun kanssa. Paikalla on useita röykkiömäisiä viljelysraunioita, pyöreitä ja pitkänomaisia, sekä näiden yhteydessä kivettömiä raivattuja peltoaloja. Lisäksi paikalla on rakennusjäänteiksi tulkittava jäännös. Karkean arvion mukaan jäänteet peittävät noin 50 x 50 metriä olevan alan.

Muutamia peltoraunioita on myös tästä noin 5-600 metriä pohjoisluoteeseen Korven talon itäpuolisessa rinteessä. Rovon laelta n. 150 m NNW on iso kivi tai kalliokumpare, jota käytiin katsomassa maanomistajan opastuksella. Kiven päällä on kaksi karhun tassua muistuttavaa koloa, jotka tulkittiin luonnollisiksi. Ne on näytetty myös K. Julkulle ja M. Korteniemelle. Tämän pohjoispuolella kookas kvartsipitoinen kivi. Heti Rovon laen itäpuolella olevassa maakivessä on Museovirastoon tulleen ilmoituksen (S. Niva 1987) mukaan kruunumerkki. Kyseessä ilmeisesti on luonnollisen lohkeamisen ja kiviaineksen epätasaisen kulumisen tuloksena syntynyt kruunumainen kuvio (n. 80 x 50 cm) kiven itään laskevalla päällyssyrjällä.

Kohde tarkastettu: 10.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1981 M. Torvinen
Inv. 1991-93 M. Korteniemi (= kohde 44 Korpi 1 Rova SE, ks. myös kohde 45 Korpi 2 Rova W)

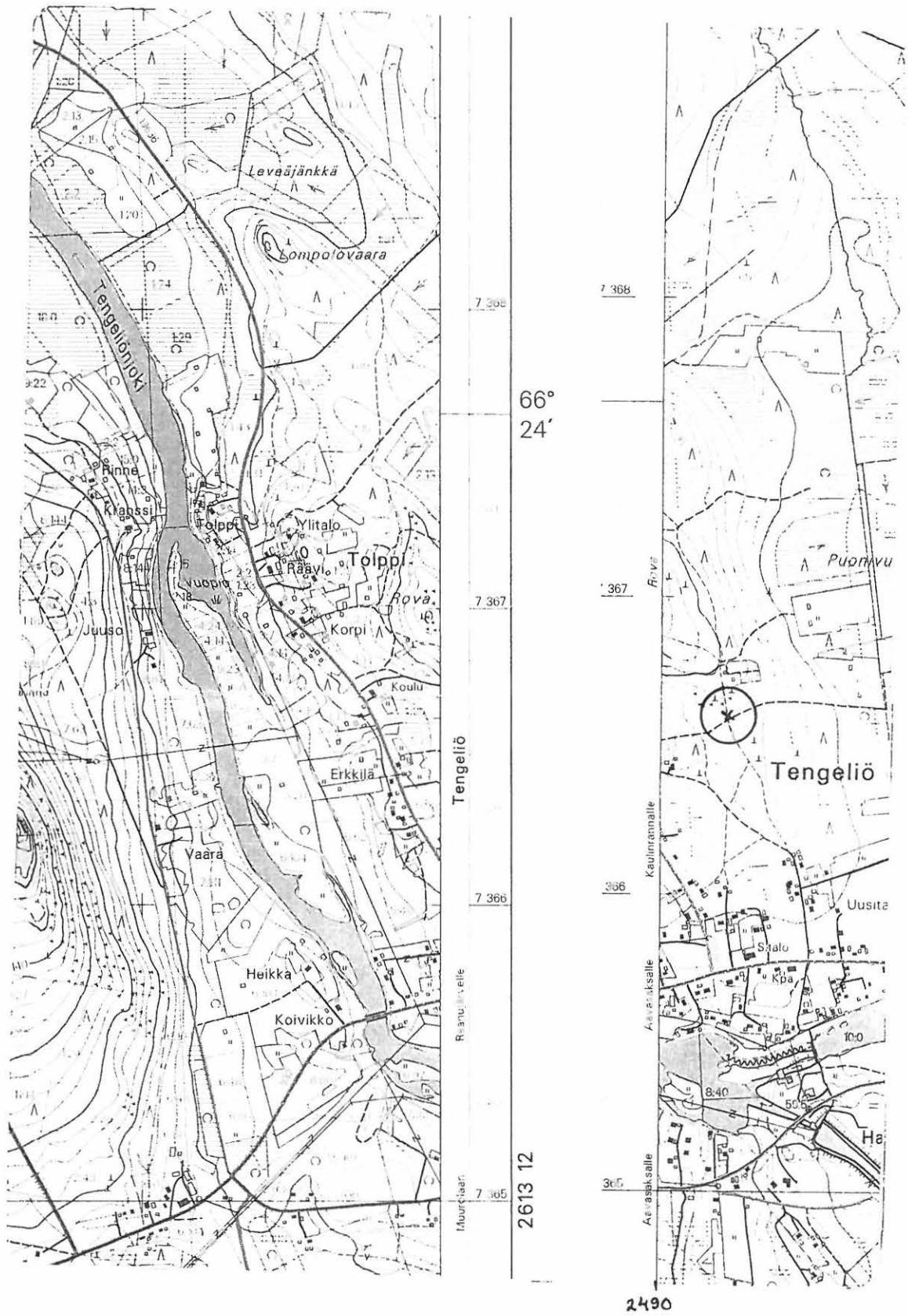
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI (+2613 09), p. 1996

YLITORNIO 87 Korpi

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7366 58
 y = n. 2490 22
 z = n. 70 - 72,5

YLITORNIO 88

1000 00 3450

Kohteen nimi: Närkki, tl. RN:o 4:65

Määrittys ja mj-luokka: kivistä asuinpaikka. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = 7365 01, y = 2486 71, z = n. 50

Kylä, kylänosa: Närkki

Tila, rek.no: 4:65

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 7 km pohjoiseen Muonioon johtavan tien ja Ruotsiin kääntyvän tien risteyksestä noin 140 metriä kaakkoon. Alue on matalan ja pienen mäen kaakkoon laskevaa rinnettä. Kaakkoon johtavan paikallisten koillispuolelta on aiemmin tavattu asuinpaikkamerkkejä.

Paikallisten eteläpuolelle on joitakin vuosia sitten rakennettu uusi talo. Taloon johtaa äskettäin tehty vesijohtokaivanto tms. kaivanto lähes suoraan pohjoisesta, ilmeisesti aivan aiemman havaintopaikan länsireunaa viistäen. Muuten alue on säilynyt entisellään Tarkastuksen yhteydessä paikalta ei tavattu asuinpaikasta kertovia jälkiä. Aiempi löytöalue oli heinää kasvavana joutomaana.

Kohde tarkastettu: 11.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen

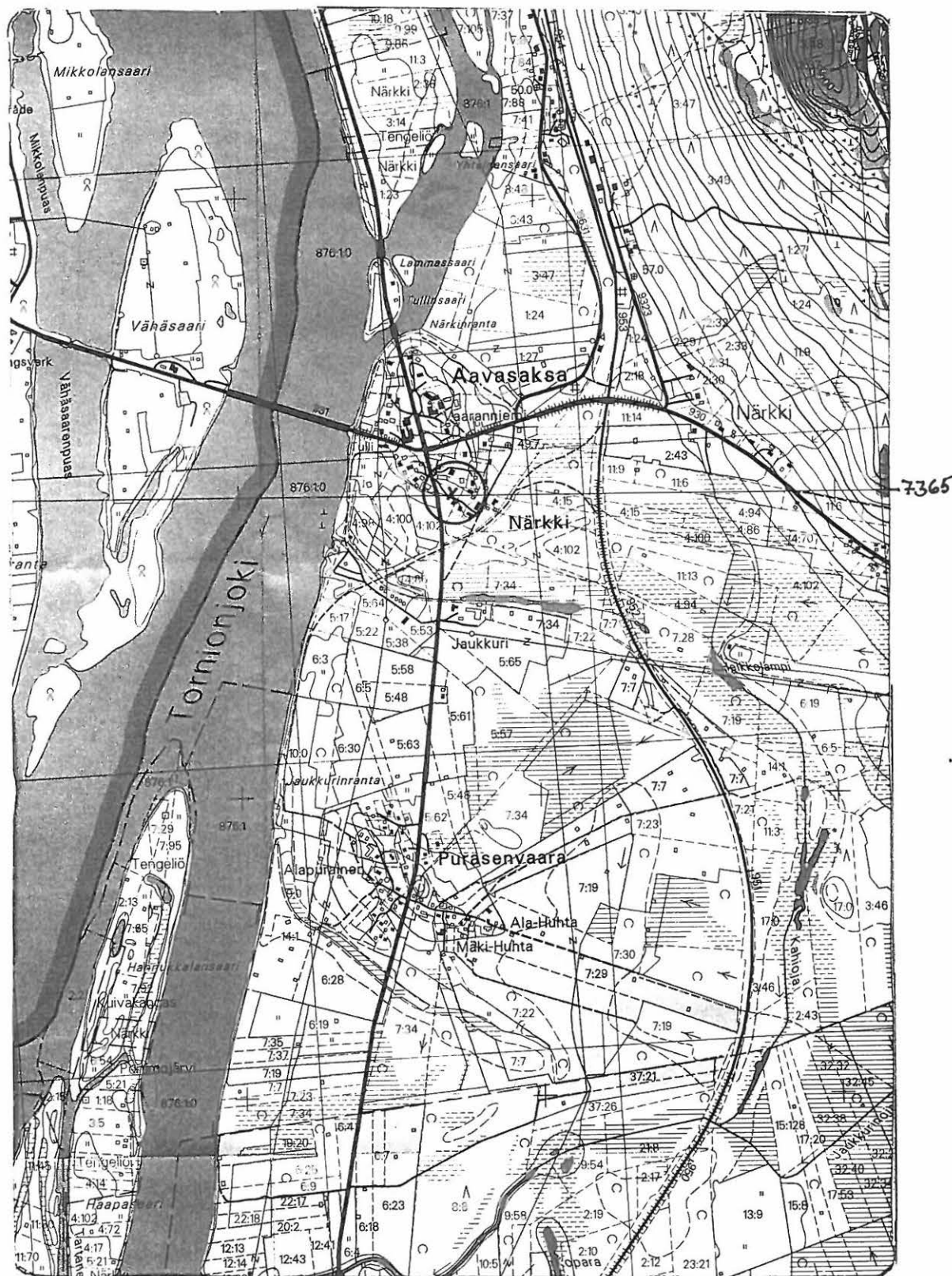
Aiemmat löydöt: KM 21340 kvartsikaapimia (3 kpl) ja -iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 88 Närkki (m:o 4:65)

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7365 01
 y = n. 2486 71
 z = n. 50

YLITORNIO 89

1000 00 3451

Kohteen nimi: Kinnunen

Määrittys ja mj-luokka: kivistä asuinpaikka. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = n. 7366 31, y = n. 2487 15, z = n. 60

Kylä, kylänosa: Närkki, Maijalanranta

Tila, rek.no: 3:43

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 8,5 km pohjoiseen Aavasaksan länsilaidalla rautatien varrella Aavasaksan asemasta kolmisensataa metriä pohjoiseen. Alue on hiekkaista mäntykangasta.

Rautatien itäpuolisessa leikkauksessa on havaittavissa asuinpaikkaan viittaavia löytöjä arviolta noin 100 metrin matkalla. Muutamia kvartsi-iskoksia ja jokunen palanut kivi tavattiin pesäkkeellisesti terassimaista tasannetta halkovien ojanteiden väliseltä alueelta sekä näiden pohjois- ja eteläpuolelta. Leikkauksen löydöt eivät viittaa kovin rikkaaseen asuinpaikkaan. Terassille tehtiin jokunen löydötön koekuoppa. Lisäksi pienten umpeenkasvaneiden hiekkakuoppien reunoja tarkastettiin tuloksetta. Tiheä sade hankaloitti havaintojen tekoa. Ilmeisesti suuri osa kohdetta on tuhoutunut radan rakentamisen yhteydessä.

Radan länsipuoli on rakennettua ja asuttua. Länsipuolen leikkauksesta ei asuinpaikan merkkejä onnistuttu löytämään.

Kohde tarkastettu: 5.9.2001

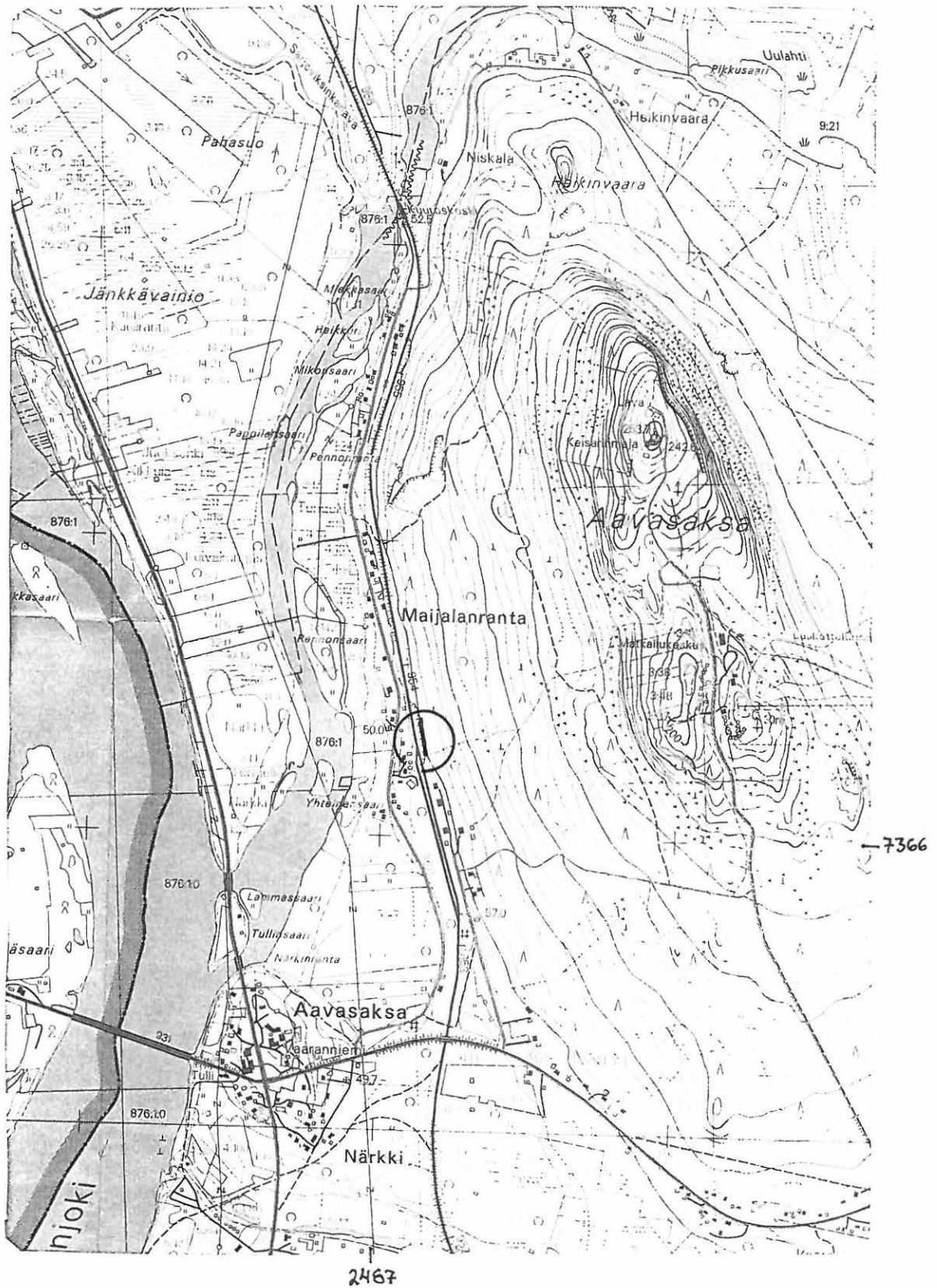
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21341:1-3 kvartsi- ja kivilaji-iskoksia, palanutta luuta

Inventointilöydöt: -

Diat:

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
M. Sarkkinen 2001

x = n. 7366 31
y = n. 2487 15
z = n. 60

YLITORNIO 90

1000 00 3452

Kohteen nimi: Aavasaksa, Närkki, tl. RN:o 3:12

Määrittys ja mj-luokka: kivistä asuinpaikka. II/III.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: $x = 7367\ 11$, $y = 2487\ 11$, $z = n. 80$

Kylä, kylänosa: Närkki, Maijalanranta

Tila, rek.no: 3:2

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta vajaat 9,5 km pohjoiseen Aavasaksan länsirinteen alaosassa rautatiestä noin 150 metriä itään. Alue on osin hiekanoton tuhoamaa terassimaisesti nousevaa moreenirinnettä.

Vuoden 1981 inventoinnin aikana tavattiin sorakuopan itäreunalta asuinpaikkaa viittaavia kvartseja. Nykyisin sorakuoppa on kasvanut umpeen. Koilliseen kohti Heikinvaaraa johtavan ajouran länsipuolelta, kohdassa missä ajoura nousee kuopasta koskemattomalle kankaalle, tavattiin sorakuopan reunalta yksi kvartsi ja pari palaneen kiven kappaletta. Likamaata tai muuta intensiivisen asumisen merkkejä ei tavattu. Löytöpaikan yläpuolella on pieni koskematon terassimainen kankaanosa, jolle asuinpaikan rippeet rajoittunevat.

Kohde tarkastettu: 5.9.2001

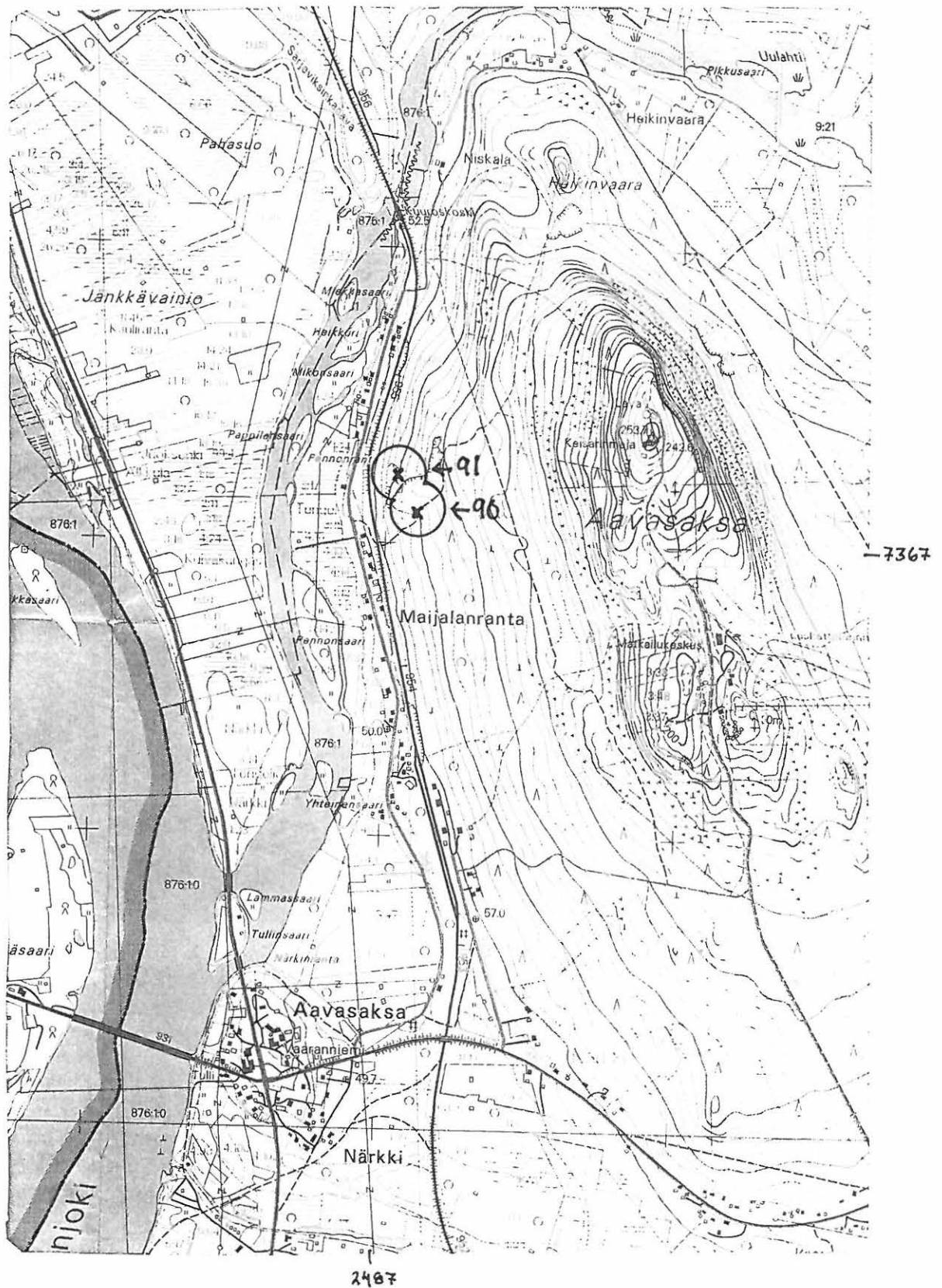
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21342 kvartsi-iskoksia

Inventointilöydöt: -

Diat: 48603 Asuinpaikkahavainnot tien toiselta puolen hiekkakuopan törmästä, kuvattu samasta kohdista kuin f. 54700/Torvinen 1981, kaakosta.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
M. Sarkkinen 2001

x = 7367 11 ja 20
y = 2487 11 ja 04
z = n. 80 ja 75 - 80

YLITORNIO 91

1000 00 3453

Kohteen nimi: Närkki, Valtionmaa

Määrittely ja mj-luokka: kivistinen asuinpaikka. II/III.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = 7367 20, y = 2487 04, z = n. 75 - 80

Kylä, kylänosa: Närkki, Maijalanranta

Tila, rek.no: Valtionmaa

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta vajaat 9,5 km pohjoiseen Aavasaksan länsirinteen alaosassa rautatiestä noin 100 metriä itään. Alue on osin hiekanoton tuhoamaa terassimaisesti nousevaa hiekkaisista rinnettä.

Vuoden 1981 inventoinnin aikana tavattiin sorakuopan länsiosassa olevan etelään kurottavan niemekkeen tyven länsireunalta asuinpaikkaan viittaavia löytöjä. Asuinpaikan alue paikallistettiin nyt varmuudella sekä koordinaattien että kuvan avulla. Asuinpaikasta kertovia löytöjä ei hiekkakuopan reunoilta tällä kertaa kuitenkaan tehty.

Aiemmin paikalla havaitut maakuopat sijaitsevat kahdessa osassa. Kuusi mainitun niemekkeen tyvessä ja kolme tästä pohjoiseen. Kuoppien halkaisija n. 1 - 1,5 m ja syvyys n. 30 - 40 cm. Kaksi kuopista kooltaan noin 1 x 2 m. Kaikkienensa kuopat sijaitsevat noin 50 - 60 metrin matkalla. Tehtyjen lapionpistojen paljastaman maannoksen perusteella kuopat ovat moderneja maaperäntarkastuskuoppia tms.

Kohde tarkastettu: 5.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 M. Torvinen

Aiemmat löydöt: KM 21343;1-3 kvartsi- ja kivilaji-iskoksia, palanutta luuta

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 97

1000 00 3467

Kohteen nimi: Aavasaksanvaara (Heikinvaara)

Määrittäminen ja mj-luokka: kvartsilouhos. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = n. 7368 40, y = n. 2487 70 z = n. 75 (?)
(Piiparin mukaan)

Kylä, kylänosa: Tengeliö, Aavasaksa

Tila, rek:no:

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 10,5 km pohjoiseen Aavasaksan pohjoispäässä olevan Heikinvaaran pohjois-/koillisrinteessä.

Piiparin mukaan "n. 200 m Kreivin tilan päärakennuksesta lounaaseen on sijaitsee suuri kvartsi-esiintymä, joka koostuu valkoisista pääkokoisista lohkarista sekä pienemmistä palasista aina iskosta muistuttaviin asti....kivet ovat pyöreässä muodostelmassa osin sammaleen peitossa. Alueen halkaisija on n. 30 m ja kiviä on tasaisesti koko alueella". Piiparin antamat tiedot sijainnista osuvat kivikkoiseen metsää kasvavaan rinteeseen. Kreivin talolla hän tarkoittaa oppaanaan olleen Ahti Isomäen asumaa taloa, joka on kartassa Heikinvaaran nimellä. A. Isomäen poika Paavo Isomäki muisteli kyseessä olleen tuulen kaataman puun juurakon paljastama kohta, jossa oli ollut näkyvillä paljon kvartsiä. Hän epäili sammalen peittäneen kohdan, jonka tarkkaa sijaintia hän ei muistanut. P. Isomäen muistikuva poikkeaa kuitenkin melkoisesti Piiparin kuvaamasta. Allekirjoittanut etsi kohdetta varsin pitkään sitä kuitenkaan löytämättä. Ilmeisesti koordinaatit ovat virheelliset. Mahdollisesti kohdetta olisi pitänyt etsiä ylempänä vaaralla olevan kalliopaljastuman pohjoisreunalta.

Kohteen läheltä tunnetaan asuinpaikat 40 Vuosku, 47 Kreivilä ja 142 Heikinvaara NE.

Kohde tarkastettu: 6.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 4 Aavasaksanvaara)

Aiemmat löydöt: -

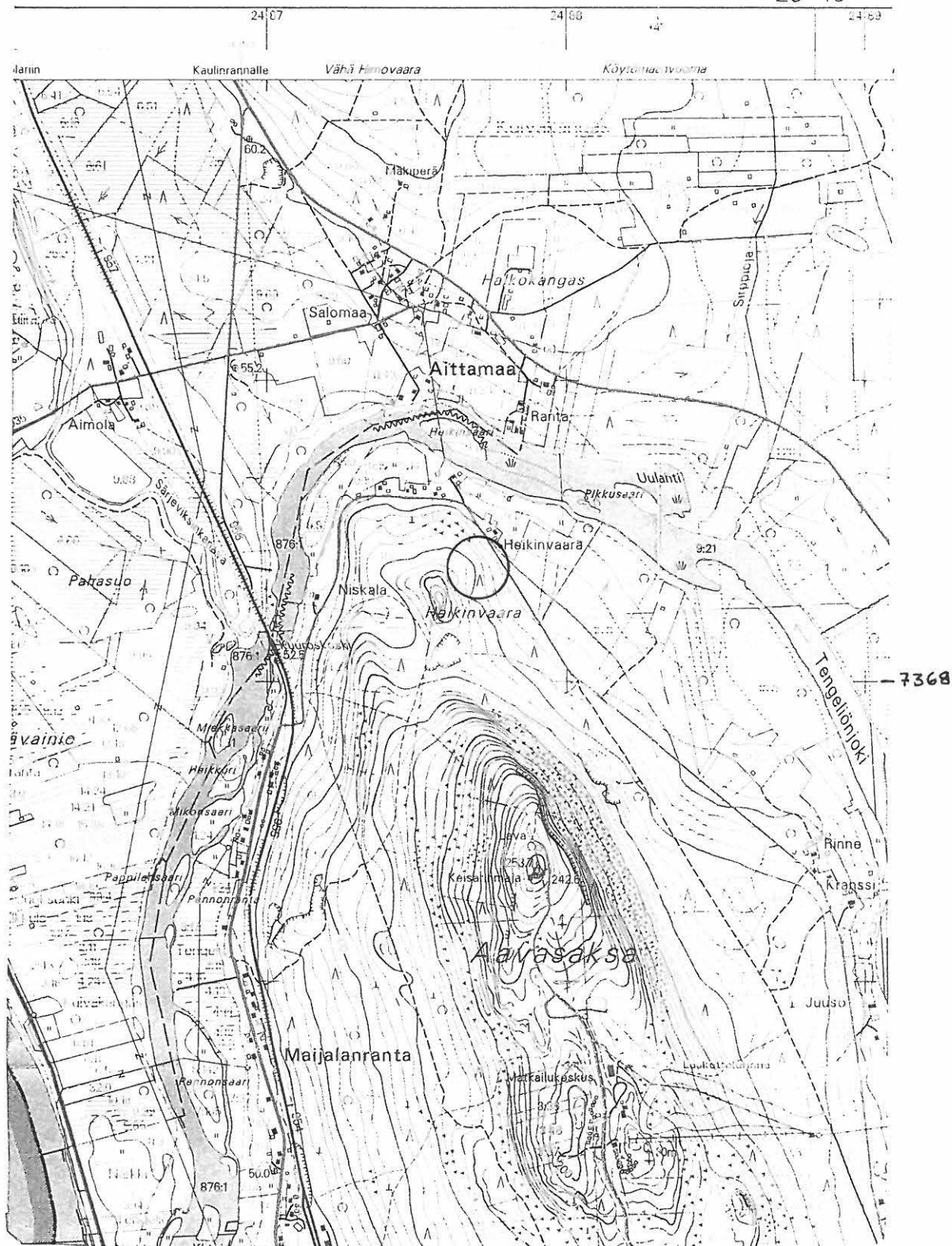
Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 97 Aavasaksanvaara (Heikinvaara)

23° 45'

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7368 40
 y = n. 2487 70
 z = n. 75(?)

YLITORNIO 98 1000 00 JJ24

Kohteen nimi: Korpi

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = 7366 95, y = 2489 36, z = n. 50 - 55

Kylä, kylänosa: Tengeliö, Tolppi

Tila, rek:no: 4:14

Maanomistaja: Lauri Korpi
Tengeliö

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta runsaat 9,5 km pohjoiskoilliseen Aavasaksan itäpuolella Tengeliönjoen Vuopion itärannalla. Alue on jokea kohti laskevaa savikkopeltoa.

Löytäjän mukaan tuuran löytöpaikka on talosta noin 200 metriä lähes suoraan länteen lähellä jokirantaa jokseenkin koordinaattien osoittamalla kohdalla. Löytö on tehty vesijohtoa kaivettaessa rannasta noin 50 metrin päässä olevalle terassille. Inventoinnin aikana kyseiset pellot olivat nurmella. Isännän mukaan myöhempiä löytöjä paikalta ei ole tehty.

Kohde tarkastettu: 10.9.2001

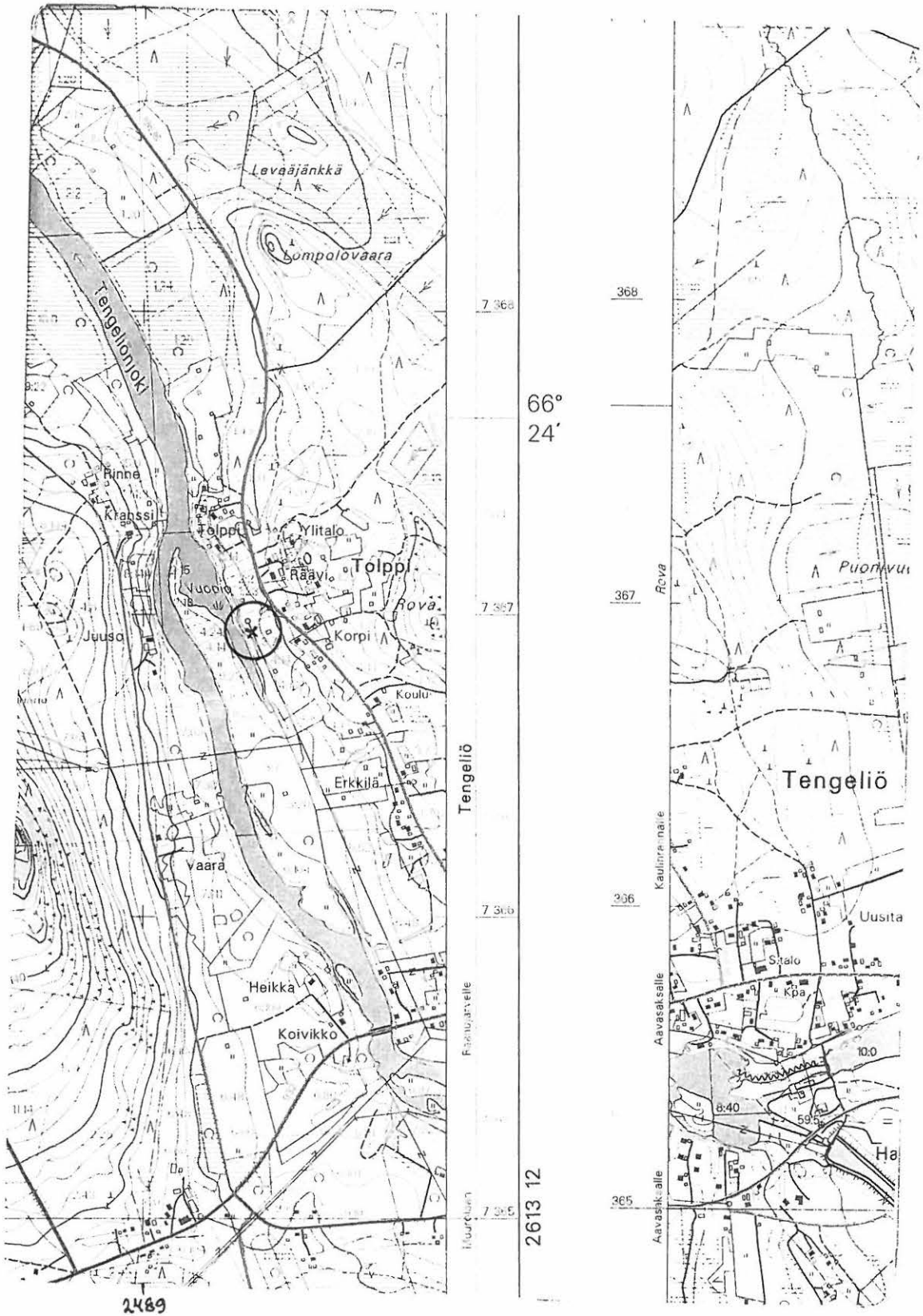
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 6 Korpi)

Aiemmat löydöt: KM 20483 (=TLM 2887) kivituura

Inventointilöydöt:

Diat:

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7366 95
 y = n. 2489 36
 z = n. 50 - 55

YLITORNIO 99 1000 00 JJ25

Kohteen nimi: Pekanpää (Olli)

Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?).

Peruskartta: 2613 10 PEKANPÄÄ

Koordinaatit: x = n. 7344 35, y = n. 2491 ~~70~~³⁰, z = n. 55 – 57,5

Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Pekanpää

Tila, rek: no: 29:?

Maanomistaja: Vilppu Lakkapää

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 15 km eteläkaakkoon, Rousunvaarasta noin kilometrin eteläkaakkoon

Tornion yhteislyseossa olevan(?) oikokirveen on löytänyt Eino Vikström pellostä noin 200 metriä joesta. M. Korteniemi on selvittänyt Vikströmin asuneen Pekanpään Ollin taloa. Korteniemenkin mainitsema Erkki Lohiniva (Vanhatalo) kertoi E. V:n asuneen koordinaattien osoittamassa talossa, joka oli käynnin aikana tyhjillään ja rapistumassa. Alueen pellot olivat heinällä tai nurmella. Asuinpaikkaan viittaavia löytöjä ei paikalta tehty, vaikka maasto sellaiseen hyvin sopiikin.

Kohde tarkastettu: 14.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (=kohde 20 Pekanpää)
Inv. 1991-3 M. Korteniemi (= kohde 2 Olli)

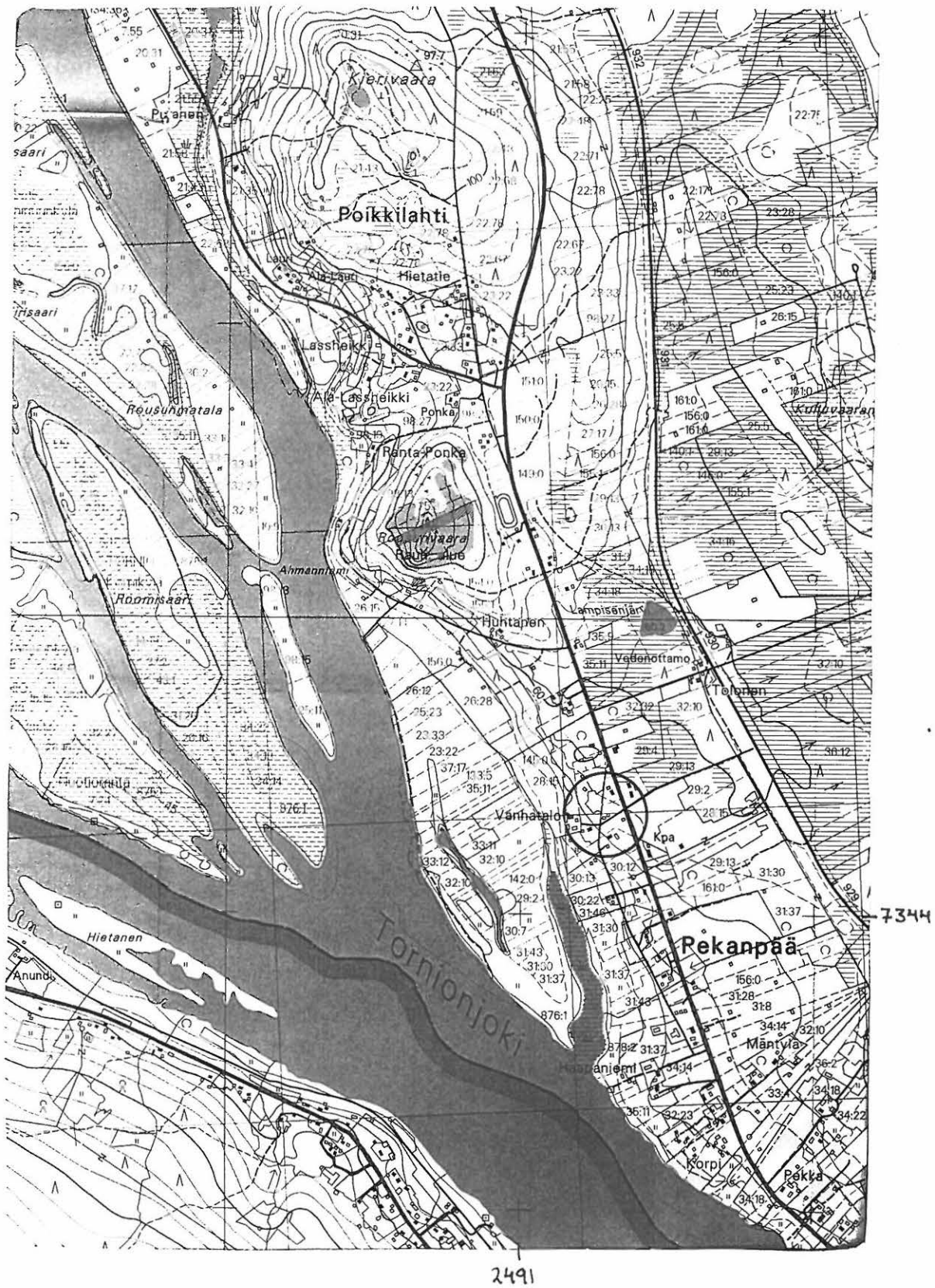
Aiemmat löydöt: Oikokirves Tornion yhteislyseossa(?)

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

YLITORNIO 99 Pekanpää (Olli)

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7344 35
 y = n. 2491 30
 z = n. 55 - 57,5

YLITORNIO 112 1000 00 7726

Kohteen nimi: Heikinmikko

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka(?). II?

Peruskartta: 2614 07 KAULINRANTA

Koordinaatit: x = 7374 00, y = 2485 05, z = n. 50 (talo)

Kylä, kylänosa: Kauliranta, Rantakylä

Tila, rek:no: 13:25(?)

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 16 km pohjoiseen Kaulirannan koulusta 800 – 900 metriä länteen Tornionjoen itärannalla.

Karl Fagerholmin ja Antti Ahon kirjeessä Oulun Yliopiston Historian laitokselle (24.07.1979) mainitaan Heikki Partasen löytämän kiviesineen kulkeutuneen Ruotsinpuolen Matarengin kotiseutumuseoon, mistä J. Kostet olisi sen löytänyt ja toimittanut sen johonkin museoon (Suomenpuolelle?). Löytöpaikaksi mainitaan Kaulirannan Heikinmikko.

Kohteen on aiemmin tarkastanut A. Piipari. Esineen nykyinen sijaintipaikka ei ole tiedossa. Inventoinnin aikana paikalla käydessä ei talonväki ollut kotona. Alue oli pihamaana ja nurmea kasvavana peltona. Tarkkaa löytöpaikkaa ei saatu selville, asuinpaikan merkkejä ei tavattu.

Kohde tarkastettu: 11.9.2001

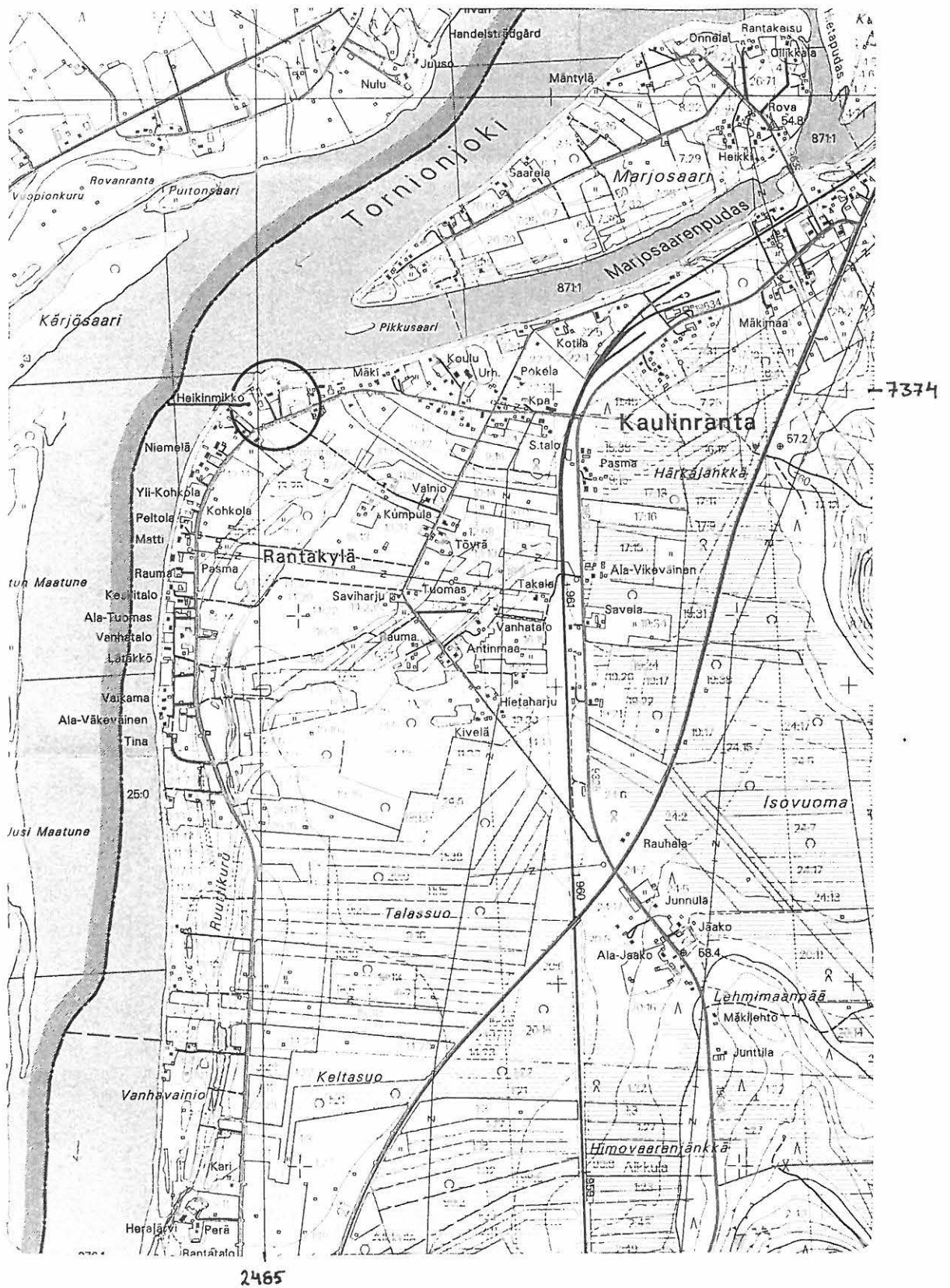
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (= kohde 99 Heikinmikko)

Aiemmat löydöt: kiviesine?

Inventointilöydöt:

Diat:

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2614 07 KAULINRANTA, p. 1998

2614 07 KAULINRANTA, p. 1998
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

⁷³⁷⁴
 x = n. ~~7344~~ 00
 y = n. 2485 05
 z = n. 50

YLITORNIO 113 1000 00 7127

Kohteen nimi: Kumpula

Määrittely ja mj-luokka: tulisija? II/III.

Peruskartta: 2614 07 KAULINRANTA

Koordinaatit: x = 7373 60, y = 2485 34, z = n. 50

Kylä, kylänosa: Kauliranta, Rantakylä

Tila, rek:no: 13:31

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 15,5 km pohjoiseen Kaulirannan koulusta 500 – 600 metriä lounaaseen. Tornionjoen rantaan matkaa talon luota on puolisen kilometriä. Alue on jokseenkin tasaista joenvarsitasankoa, jota paikoin halkovat kosteat tulvauomat.

Karl Fagerholmin ja Antti Ahon kirjeessä Oulun Yliopiston Historian laitokselle (24.07.1979) mainitaan, että Kaulirannan Kumpulan tilalla olisi pihakaivoa rakennettaessa 1920-luvulla tavattu tulenpitopaikka 2 – 4 metrin syvyydessä. Kertojien mukaan paikalla on poltettu katkottuja puita, ja niiden lähellä on ollut myös luita.

Inventoinnin aikana talo oli tyhjillään, ehkä kesäpaikkana, ja pellot heinällä. Mitään löytöä valaisevaa ei tavattu.

Kohde tarkastettu: 11.9.2001

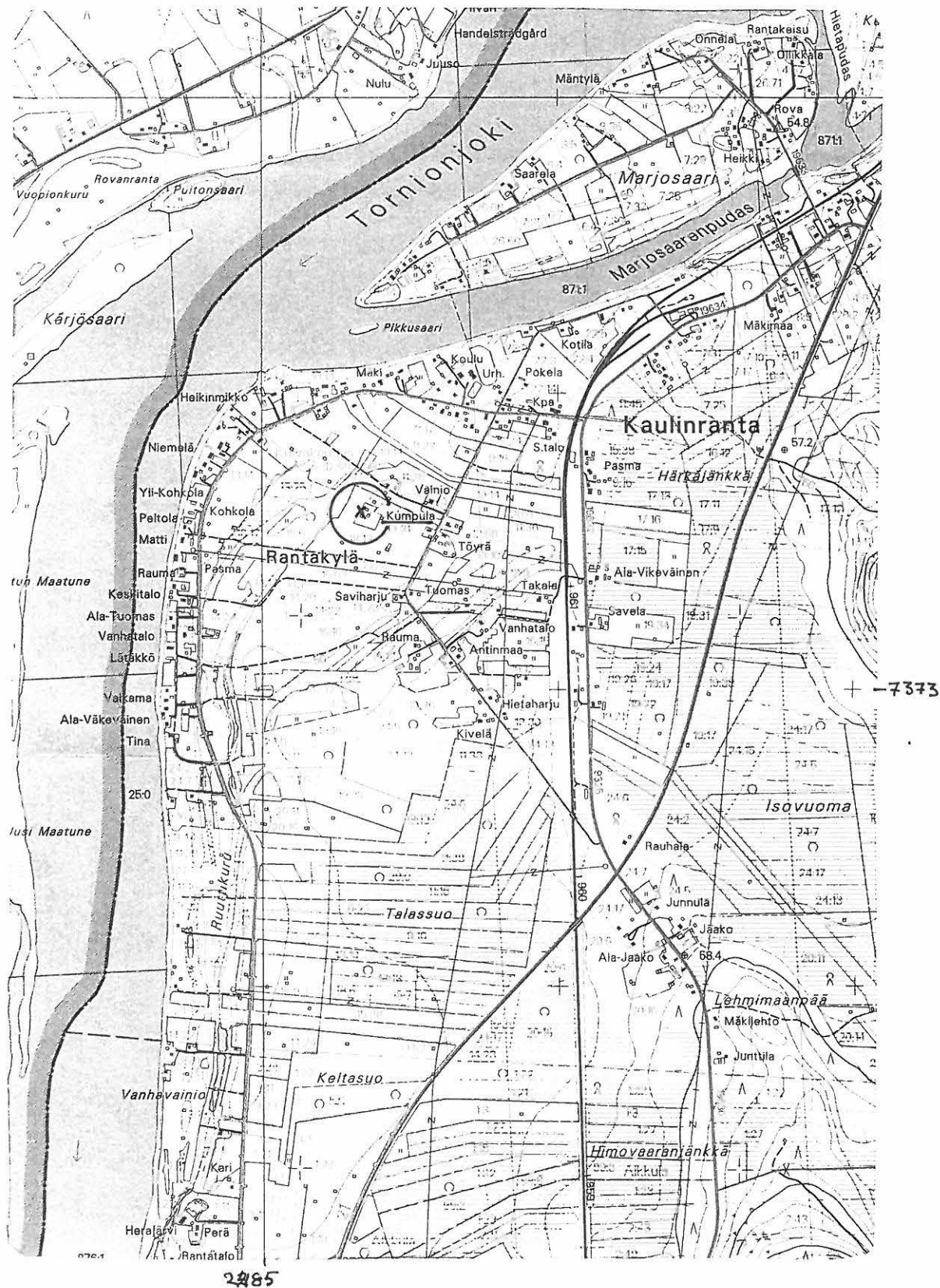
Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (= kohde 100 Kumpula)

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2614 07 KAULINRANTA, p. 1998

2614 07 KAULINRANTA, p. 1998
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7373 60
 y = n. 2485 34
 z = n. 50

YLITORNIO 114

1000 00 9682

Kohteen nimi: Vähä Himovaara

Määrittely ja mj-luokka: kivistinen asuinpaikka? II/III.

Peruskartta: 2614 07 KAULINRANTA

Koordinaatit: x = 7370 95, y = 2487 18, z = n. 80

Kylä, kylänosa: Kuivakangas

Tila, rek.no: 3:10

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 13 km pohjoiseen Tengeliönjoesta runsaan kilometrin pohjoiseen ja Tornionjoesta pari kilometriä itään olevan Vähä Himovaaran itäreunalla. Paikalla on vaaran reunaa kulkeva metsätie ja ajoura etelään sekä laaja vanha sorakuoppa. Sora-/hiekkakuopan pituus on noin 400 metriä. Vaaran rinne on melkoisen jyrkkä. Maaston perusteella vaikuttaa siltä, että rinteessä on voinut olla jonkinlainen terassi, jonka maa-aineksen otto on kuitenkin tuhonnut.

Karl Fagerholmin ja Antti Ahon kirjeessä Oulun Yliopiston Historian laitokselle (24.07.1979) mainitaan Erä-Eskon 1958 viemä kiviesine (kirves, jossa uurros varttamista varten) löytyneeksi ko. paikalta. Erä-Esko on luetteloinut K.F:lta pidättämänsä kiviesinekokoelman päänumerolla KM (Pello, Juoksenki, Ratasjärvi). Tällä on neljä alanumeroa ja esineet sanotaan K.F:n löytämiksi eri "puoilta Ratasjärveä hiekanoton yhteydessä". Em. kirjeessä mainitaan neljä K.F:lta pidätettyä esinettä, joista kolme Ratasjärveltä. Ilmeisesti ko. päänumerolla oleva neljäs esine on juuri Vähä Himovaaran rinteestä löydetty. Piipari on paikantanut kohteen ja havainnut paikalla tavannut hiilijuovan ja palamatonta puuta sorakuopan reunalta. Korteniemi on löytänyt paikalta kvartsia.

Inventoinnin aikana tavattiin hiekkakuopan pohjoispuolella olevalla ehyellä kankaalla kulkevasta rajalinjasta noin 250 – 280 metriä etelään muutama palanut kivi. Ne sijaitsivat koordinaattien osoittamassa kohdassa tien itäpuolella hiekkakuopan noin metrin korkuisessa reunassa. Sen itäpuolella rinne laskee jyrkästi viereiseen jänkkään. Rinne on niin jyrkkä ja sen alapuolinen jängän reuna niin kapea, että paikalla mahdollisesti ollut asuinpaikka on sijainnut ylempänä tuhoutuneella terassilla. Mikäli paikalla on ollut asuinpaikka, on se hiekanotossa käytännössä tuhoutunut niin, että jäljellä on vain vähäisiä rippeitä.

Kohde tarkastettu: 10. ja 13.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1981 A. Piipari (= kohde 101 Vähä Himovaara)
Inv. 1991-93 M. Korteniemi (= kohde 48 Vähä Himovaara)

Aiemmat löydöt: KM 16410:?(?) kiviesine/-kirves
rikottua kvartsia, myös sälemäistä/Korteniemi

Inventointilöydöt: -

Diat:

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2614 07 KAULINRANTA, p. 1998

YLITORNIO 130 1000 00 9929

Kohteen nimi: Kannala
 Määrittely ja mj-luokka: myöhäisrautak./keskiaikainen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 2613 07 KAINUUNKYLÄ
 Koordinaatit: x = n. 7347 36, y = n. 2489 63, z = n. 50 - 52,5
 Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Poikkilahti
 Tila, rek:no: 18:19
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 11,5 km eteläkaakkoon Kierivaaran koillispuolisen Kannalanlahden ja Tornionjoen välisellä Parpanniemellä Kannalan talon pihapiirissä. Paikalla on loiva asuttu mäki, jonka rinteet ovat peltona tai niittynä.

Oulun yliopiston Historian laitoksen tutkimuksissa 1975 on alueelta tavattu jälkiä rautakauden lopulle ja keskiajalle ajoittuvasta asutuksesta. Paikalta on tavattu mm. rakennusjäänteitä, kellarikuoppia yms. talonpoikaisia jäänteitä (ks. Koivunen 1991, s. 146 - 149).

Inventoinnin aikana paikalla käytäessä tilanteen todettiin paikalla säilyneen ennallaan.

Kohde tarkastettu: 13.9.2001

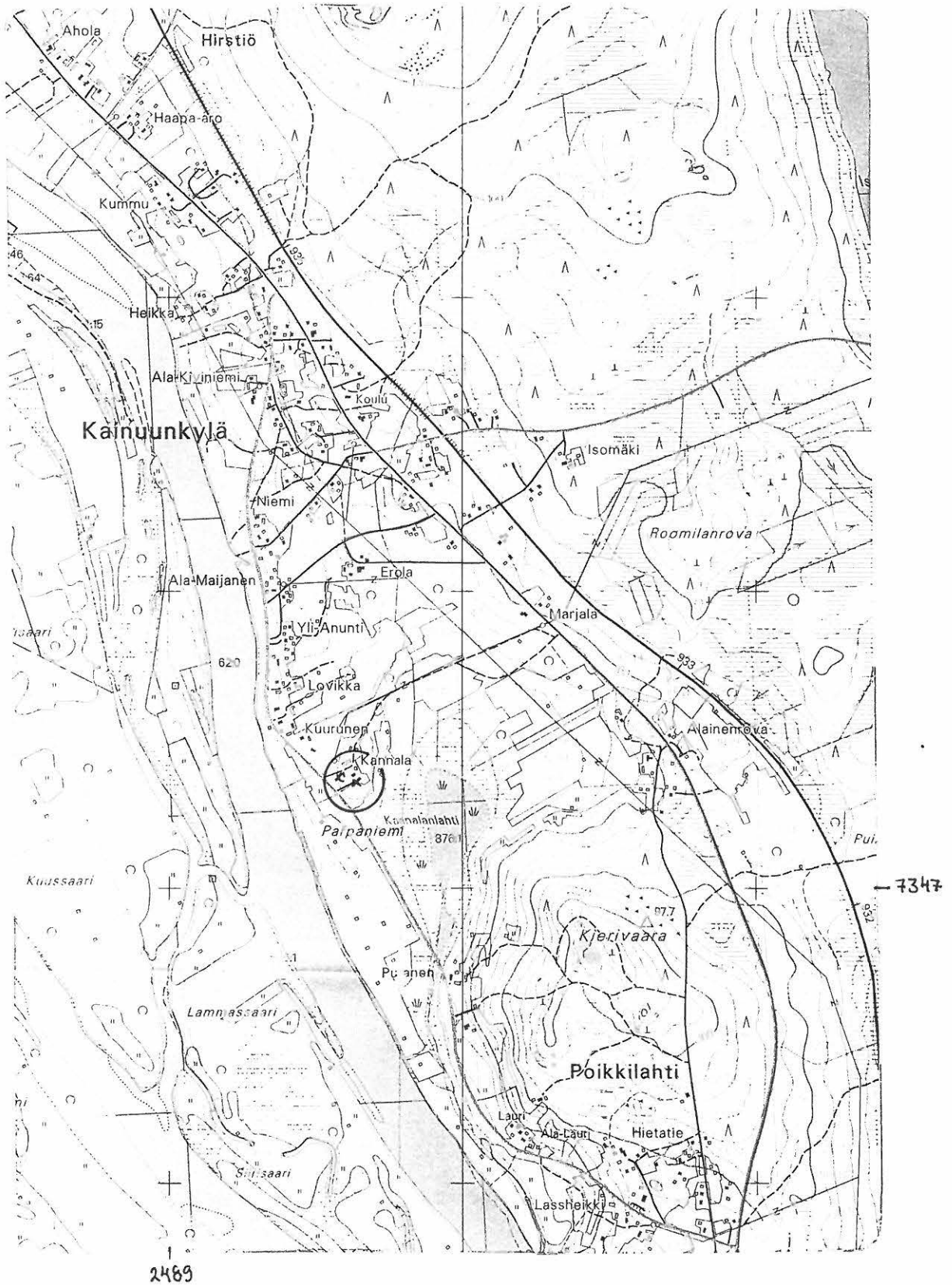
Aiemmat tutkimukset: Kaiv. 1975 P. Koivunen

Aiemmat löydöt: Kaivauslöydöt/Oulun yliopisto

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7347 36
 y = n. 2489 63
 z = n. 50 – 52,5

YLITORNIO 131 1000 00 JJ 31

Kohteen nimi: Kierivaara ~~N-rinne~~, *POHJOISRIINNE*
 Määrittely ja mj-luokka: viljelysraunioita (vaaratarhoja). II
 Peruskartta: 2613 10 PEKANPÄÄ
 Koordinaatit: x = n. 7347 05, y = n. 2490 35, z = n. 75 - 85
 Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Poikkilähti
 Tila, rek.no: 20:21
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 12 km eteläkaakkoon Kierivaaran pohjoisrinteessä Kannalanlahdesta itäkaakkoon. Alue on terassimaisesti laskevaa kuivaa moreenirinnettä.

Paikalla on usean sadan metrin mittaisesti kennomaisesti polveilevaa kiviaitaa, joka muodostaa kymmenkunta, keskimäärin ehkä noin aarin kokoista, toisiinsa lomittuvaa peltotarhaa. Karkean arvion perusteella alueen koko on noin 150 x 100 metriä. Rinteessä olevien tarhojen määrä on kaikkineen noin 10. Kiviaidan leveys on noin 1 - 1,5 metriä ja korkeus metrin luokkaa.

Tieto kohteesta Pentti Koivuselta (ks. myös Koivunen 1991, s. 154). Talonpohjia ei käynnin aikana alueelta tavattu.

Kohde tarkastettu: 12.9.2001

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: 48604 Vaaratarhojen ylärinteenpuoleista reunaa, idästä.
 48605 Vaaratarhojen länsiosaa, etelästä.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

YLITORNIO 132

1000 00 J676

Kohteen nimi: Aurinkokallio

Määrittäminen ja mj-luokka: kvartsilouhoksia. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: a) $x = 7366\ 48-60$, $y = 2488\ 04-09$, $z = n. 197,5-202,5$
b) $x = 7366\ 90$, $y = 2487\ 90$, $z = n. 190$

Kylä, kylänosa: Närkki, Aavasaksanvaara

Tila, rek.no: a) 3:48, 3:38, 3:43 ja 3:46 sekä b) 3:1

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 9 km pohjoiskoilliseen, Aavasaksan laella Keisarinmajalle johtavan tien länsipuolisilla kallioilla. Alueella on useita kohtia, joissa on jälkiä kvartsin irrottamisesta kallion kvartsijuonista.

Aavasaksanvaaran laen eteläpäässä matkailukeskuksen luona olevilla kallioilla sijaitsevasta kohteesta saatiin tieto Pentti Koivuselta 23.5.2001. Keisarinmajalle johtavan tien länsipuolella olevien lomamökkien kohdalla olevilla kallioilla on louhospaikkoja tai niiksi tulkittavia irtonaisen kvartsin esiintymiä karkeasti kolmessa kohdassa. Kaikki kohdat sijaitsevat kallioalueen itäreunalla noin 100 metrin matkalla. Eteläisin, ja vaatimattomin, kohta on Aavaloman receptionin eteläpuolella olevien mökkien länsipuolella, jokseenkin suoraan länteen mökeistä 3 ja 4. Keskimmäisin kohta löytyy helpoimmin kapuamalla kallion päälle mökkien 7 ja 8 välistä polkua pitkin. Kohta on jokseenkin suoraan länteen mökistä 9. Pohjoisin kohta on mökkien 9 ja 10 välistä kalliolle kohti luodetta nousevan polun päässä, mökin 11 (mökeistä pohjoisin) tasalla. Kohteiden sijainnista vrt. alueen a) koordinaatit. Irrallaan olevan kvartsin määrä ei ole erityisen suuri, mutta selvästi havaittava. Useissa kohdoin lohkopintainen kvartsijuoni on sammalen peittämää. Keskimmäisen ja pohjoisimman kohdan erottaminen toisistaan on tulkinnallista, sillä keskittymiä voi luonnehtia pesäkkeellisiksi. Laajin jokseenkin yhtenäinen ala on arviolta noin 20 x 20 m.

Kuvatus alueen tarkastamisen jälkeen Korteniemeltä saatujen tietojen mukaan kvartsin louhimisen jälkiä on myös em. alueesta 300 – 400 metriä pohjoisluoteeseen koordinaattien b) osoittamalla alueella. Tuota Aavasaksanvaaran lakien välisen notkelman kallioilla olevaa kohdetta ei enää erikseen lähdetty tarkastamaan.

Kohde tarkastettu: 3.9.2001 (kohta a)

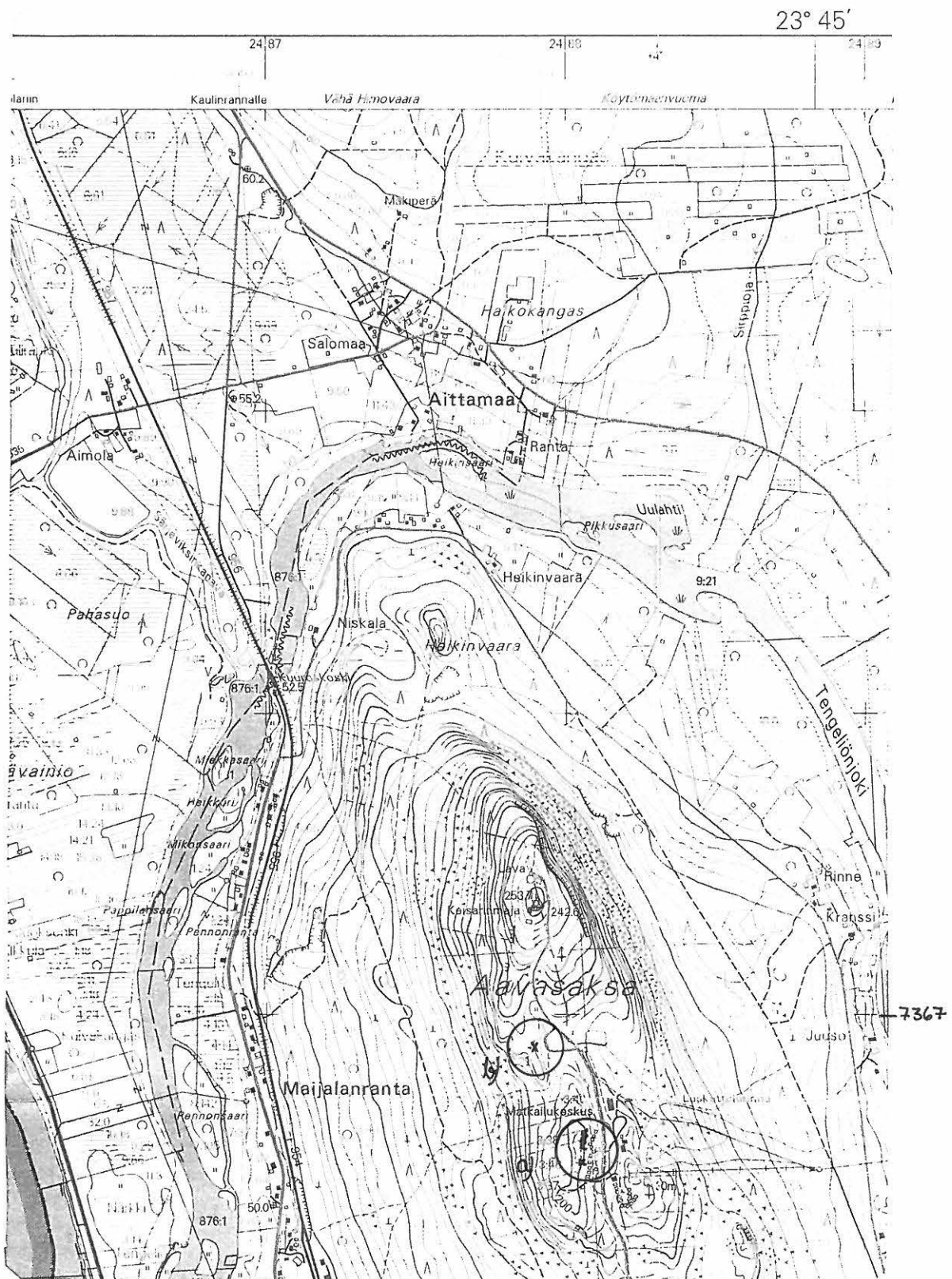
Aiemmat tutkimukset: b)Inv. 1991-93 Korteniemi, (=kohde 38 Aavasaksa S, (Aurinkokallio?))

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: 48606 Kvartsilouhoksen pohjoispäätä, mökki no. 11 takana ylävasemmalla, lännestä.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7366 48-60 ja 90
 y = n. 2488 04-09 ja 2487 90
 z = n. 197,5-202,5 ja 190

YLITORNIO 133

1000 00 J675

Kohteen nimi: Aavasaksan näkötorni

Määrittys ja mj-luokka: kalliohakkauksia. I. (hist. aikaa)

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: $x = 7367\ 37$, $y = 2487\ 89$, $z = n. 242,5$

Kylä, kylänosa: Närkin ja Tengeliön kylät, Aavasaksa

Tila, rek:no: 5:1 (Närkin puoli) ja 8:1 (Tengeliön puoli)

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 9,6 km pohjoiskoilliseen Aavasaksanvaaran korkeimmalla kohdalla. Keisarinmajan koillispuolella on vaaran korkein kohta, kallioinen pienehkö kumpare, jonka eteläreunalla on tiilinen näkötorni. Kalliopinnalla tornin juurella on melkoinen määrä heikosti erottuvia hakkauksia. Kyseessä on paikalla käyneiden jälkeensä jättämä muisto, eräänlainen ”vieraskirja”, nimikirjaimineen tai nimineen ja käyntiaikoineen.

Kohde on ollut pitkään tiedossa. Sen on hakkauksineen kartoittanut Oulun Yliopiston arkeologian oppiaineen ja Pentti Koivusen aloitteesta tutkija Piia Stenfors vuonna 1991.

Kartoituksen jälkeen kallion poikki on tehty pohjoiseen johtava polku. Hakkauksien kuluminen on estetty kattamalla polun kohta kivituhkalla. Lisäksi polku on sovitettu maastoon hakkauksia välttäen.

Kohde tarkastettu: 3.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Kart. 1991 P. Stenfors

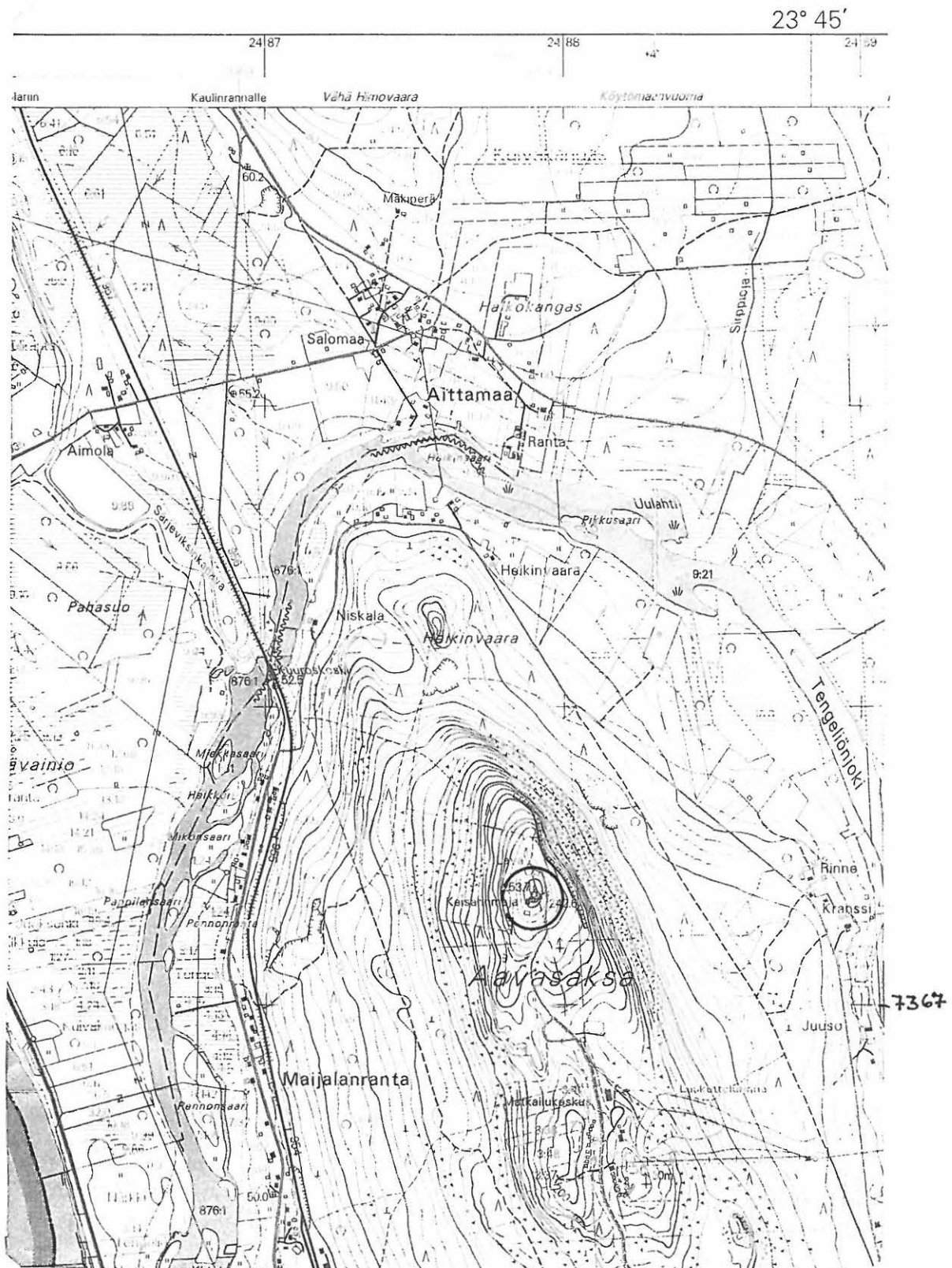
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: 48607 Kalliohakkausaluetta tornin pohjoispuolella ja alueen halki johtava uusi polku, etelälounaasta.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 133 Aavasaksan näkötorni

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7367 37
 y = n. 2487 89
 z = n. 242,5

YLITORNIO 134

1000 00 9932

Kohteen nimi: Rousunvaaran laki

Määrittäminen ja mjl-luokka: Rakkakuoppia. II.

Peruskartta: 2613 07 KAINUUNKYLÄ

Koordinaatit: x = 7345 40, y = 2490 66, z = n. 95 - 97,5

Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Rousunvaara

Tila, rek: no: 25:8

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta runsaat 13,5 km eteläkaakkoon heti Rousunvaaran korkeimman kohdan pohjoispuolella. Rousunvaara on kallioinen vaara, jonka eteläpuoli on rauhoitettu. Vaaran itäpuolisen urheilukentän pohjoispäästä lähtee luontopolku, joka johtaa laen eteläosassa olevalle laavulle. Paikalta on hieno näkymä yli jokilaakson. Laavulta polku jatkuu pohjoiseen lakiharjannetta noudattaen. Korkeimmalla kohdalla on rakkaa, joka jatkuu pohjoiseen. Tämän rakan pohjoisosassa, sammalen ja osin puiden peittämässä rakassa, on ainakin kolme kuoppaa. Ne sijaitsevat aivan luontopolun varrella, Hietaniemen kylää esittelevän opastaulun luona.

Heti rajalinjan kaakkoispuolella olevaan rakkaan tehtyjen kuoppien halkaisija on noin 1,5 – 2,5 metriä ja syvyys 20 – 50 cm. Kuoppien laidoilla on heikkoa valliä, jonka leveyttä on vaikea määrittää. Kuopat sijaitsevat n. 20 – 25 metrin matkalla lakiharjanteen länsirinteen partaalla. Kuopista 2 – 3 on lähemmäs toisiaan kohteen pohjoispäässä osin kasvillisuuden peitossa (kahdessa kasvaa kuusi), mutta helposti löydettävissä. Näistä parikymmentä metriä etelään polun länsipuolella on vielä yksi kuoppa.

Kohde tarkastettu: 12.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1991-93 M. Korteniemi (=kohde 4 Rousunvaara 1)

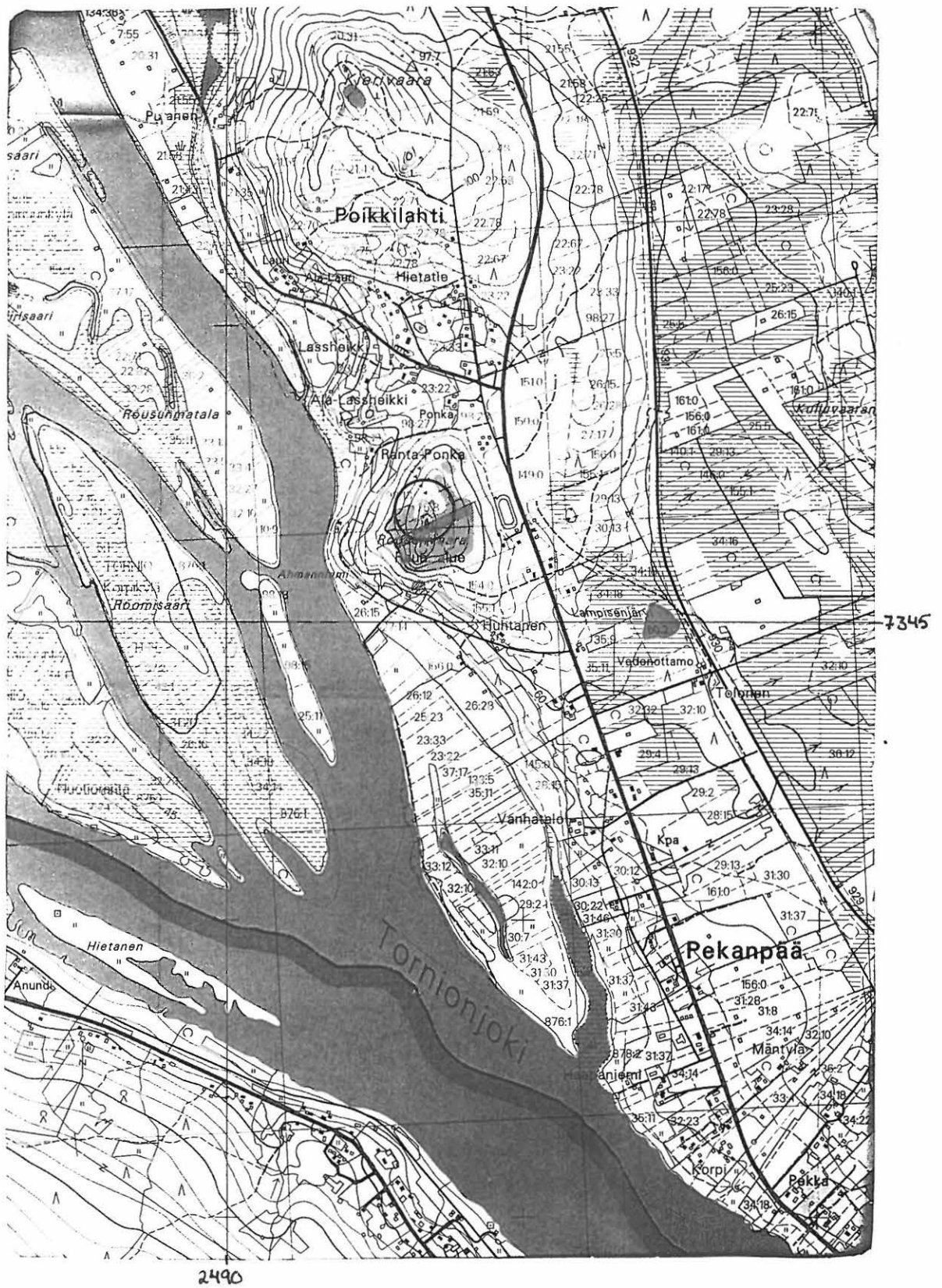
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: 48608 Kuopista eteläisin aivan oikeassa alakulmassa, muut kauempana kuvan keskellä, eteläkaakosta

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

YLITORNIO 134 Rousunvaaran laki

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7345 40
 y = n. 2490 66
 z = n. 95 -97,5

YLITORNIO 135 1000 00 3334

Kohteen nimi: Aro
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 2613 07 KAINUUNKYLÄ
 Koordinaatit: x = n. 7349 63, y = n. 2489 05, z = n. 60
 Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Hirstiö
 Tila, rek.no: 4:2
 Maanomistaja: Heikki Aro, 95610 YLITORNIO

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 9 km eteläkaakkoon, Tornionjoesta n. 400 - 500 metriä koilliseen, Muoniontien ja Riisperiin johtavan tien risteuksen itäpuolella, Aron talon pihapiirin itäpuolisella pellolla. Alue on jokea kohti laskevaa, loivasti kumpuilevaa peltoa. Maaperä on alueelle ominaista punervaa rautapitoista hiekkaa.

Korteniemen mukaan Heikki Aro on löytänyt kiviesineen ("rombimainen reikäse") omistamaltaan maalta. Korteniemen antamat koordinaatit ja sanallinen kuvaus ovat ristiriidassa keskenään, mutta löytäjän kertoman mukaan löytöpaikka vastaa Korteniemen sanallista kuvausta eli "aitasta noin 100 m kaakkoon ja rautatiestä noin 50 m lounaaseen". Korteniemi kertoo löytäneensä paikalta palan palanutta luuta, savitiivistettä ja mahdollisen kvartsikaapimen. Näitä asuinpaikkaan viittaavia löytöjä, kuten ei myöskään tuolloin mukaan saatua kiviesinettä, ei vielä tätä kirjoitettaessa ole Kansallismuseon kokoelmiin toimitettu. Heikki Aroa kuitenkin riitti tällä kertaa huojentamaan tieto siitä, että esinelöytö ja sen löytöpaikka on museoväen tiedossa.

Löytöpaikka oli nurmella, eikä mahdolliseen asuinpaikkaan viittaavia löytöjä paikalta onnistuttu tekemään, vaikka alue on topografialtaan sellaiseen sovelias. Lähin löytöpaikka on kohteesta noin 300 metriä luoteeseen oleva Hirstiö, ks. kohde 46.

Kohde tarkastettu: 12.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1991-93 M. Korteniemi (=kohde 12, Aro 1)

Aiemmat löydöt: rombimainen reikäse/löytöjä Heikki Aro/Korteniemi
 kvartsikaavin?, luuta, savitiivistettä/Korteniemi(?)

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

YLITORNIO 136 1000 00 9940

Kohteen nimi: Kierivaara E-Rinne
 Määrittely ja mj-luokka: kiviraunioita/-latomuksia? II.
 Peruskartta: 2613 10 PEKANPÄÄ
 Koordinaatit: x = 7346 64, y = 2490 82, z = n. 100
 Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Poikkilahti
 Tila, rek:no: 21:59
 Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 12,5 km eteläkaakkoon Kierivaaran itärinteessä vanhasta maantiestä noin 50 – 60 metriä tilojen 21:59 ja 22:25 rajaa itään. Alue on kuivaa itään viettävää kivikkoista moreenikangasta.

Aivan em. rajan vieressä tilan 21:59 puolella on matala pitkä itä-länsi-suuntainen kiveys. Sen pituus on 6 – 7 metriä ja leveys puolisen metriä. Korkeutta kivirivillä on 20 – 30 cm. Pari metriä tämän alapuolella on NW-SE –suuntainen röykkiömäinen kiveys, jonka ala n. 3 x 1 m ja korkeus noin 30 cm. Tästä 6 – 7 metriä edelleen rinnettä alaspäin on röykkiömäinen kiveys, jonka halkaisija on noin 2 metriä ja korkeus 30 – 40 cm. Korteniemen mukaan näistä noin 30 metriä etelään on sivuiltaan 1,4 metrin uunin pohja. Tätä ei kuitenkaan onnistuttu löytämään. Sen sijaan alueelta tavattiin kolme modernia kuoppaa, joiden halkaisija oli 1 – 1,5 m ja syvyys noin metrin.

Kiveysten luonne jäi hämäräksi. Niiden lähelle tehtiin pari koeruutua, jossa ei havaittu esim. viljelyksestä tms. maankäytöstä kertovia merkkejä. Myöskään mitään asuinpaikkaan viittaavia havaintoja ei tehty.

Kohde tarkastettu: 12.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1991-93 M. Korteniemi (=kohde 7 Kierivaara)

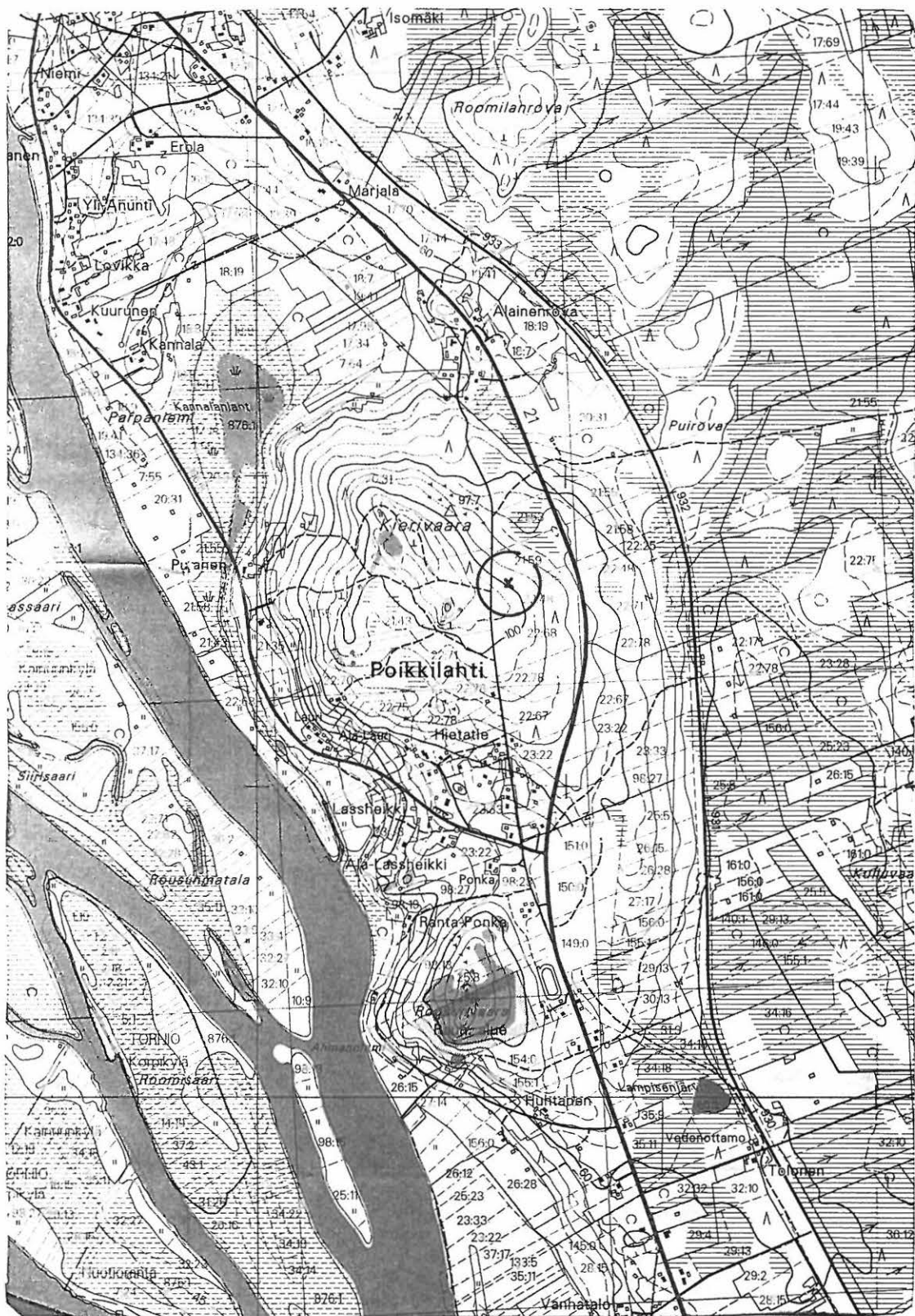
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat:

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

YLITORNIO 136 Kierivaara E-rinne

2490

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7346 64
 y = n. 2490 82
 z = n. 100

YLITORNIO 137 1000 00 J677

Kohteen nimi: Aavasaksan E-rinne
 Määrittely ja mj-luokka: kvartsilouhos. I.
 Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA
 Koordinaatit: $x = 7367\ 10$, $y = 2488\ 30$, $z = n. 130 - 140$
 Kylä, kylänosa: Tengeliö, Aavasaksa
 Tila, rek:no: 8:1
 Maanomistaja:

Korteniemeltä saadun keskeneräisen inventointiraportin mukaan ”kohde sijaitsee noin n. 9 km pohjois-koilliseen Ylitornion kirkosta. Aavasaksan itärinteen jyrkästi viettävässä louhikossa, Keisarinmajasta noin 500 metriä kaakkoon, on ainakin 50 metrin matkalla valtava määrä rikutun kvartsin kappaleita, joiden koot vaihtelivat nyrkkiä isommista pieniin iskostyyppisiin. Kysymyksessä on todella varsinainen louhos ja laajuudeltaan se lienee ainutlaatuinen Tornionlaaksossa tällä hetkellä tunnetuista. Korkeutensa perusteella kohde on voinut olla käytössä mesoliittiselta ajalta lähtien”.

Kohdetta etsittiin tuloksetta 6.9. Kuten Korteniemikin toteaa, on liikkuminen jyrkän rinteen lohkarieikossa varsin hankalaa. Kun aiempi yllä lainattu kohdetta varsinaisesti koskeva kuvaus ei sisällä selviä kiintopisteitä tai ohjeita siitä miten kohde voidaan maastossa käytännössä paikantaa (esim. onko se louhikon yläreunassa vai alareunassa tms.), kun sijainnista on annettu kahdet koordinaatit (yllä viimeisimmät, aiemmat $x = 7367\ 20$, $y = 2488\ 20$) ja kun kohde ei ole tuhoutumisvaarassa, katsottiin, että sinänsä merkittävän kohteen etsimiseen ei tule käyttää kohtuuttomasti aikaa.

Kohde tarkastettu: (6.9.)

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1991-93 M. Korteniemi (=kohde 38 Aavasaksa rakka E)

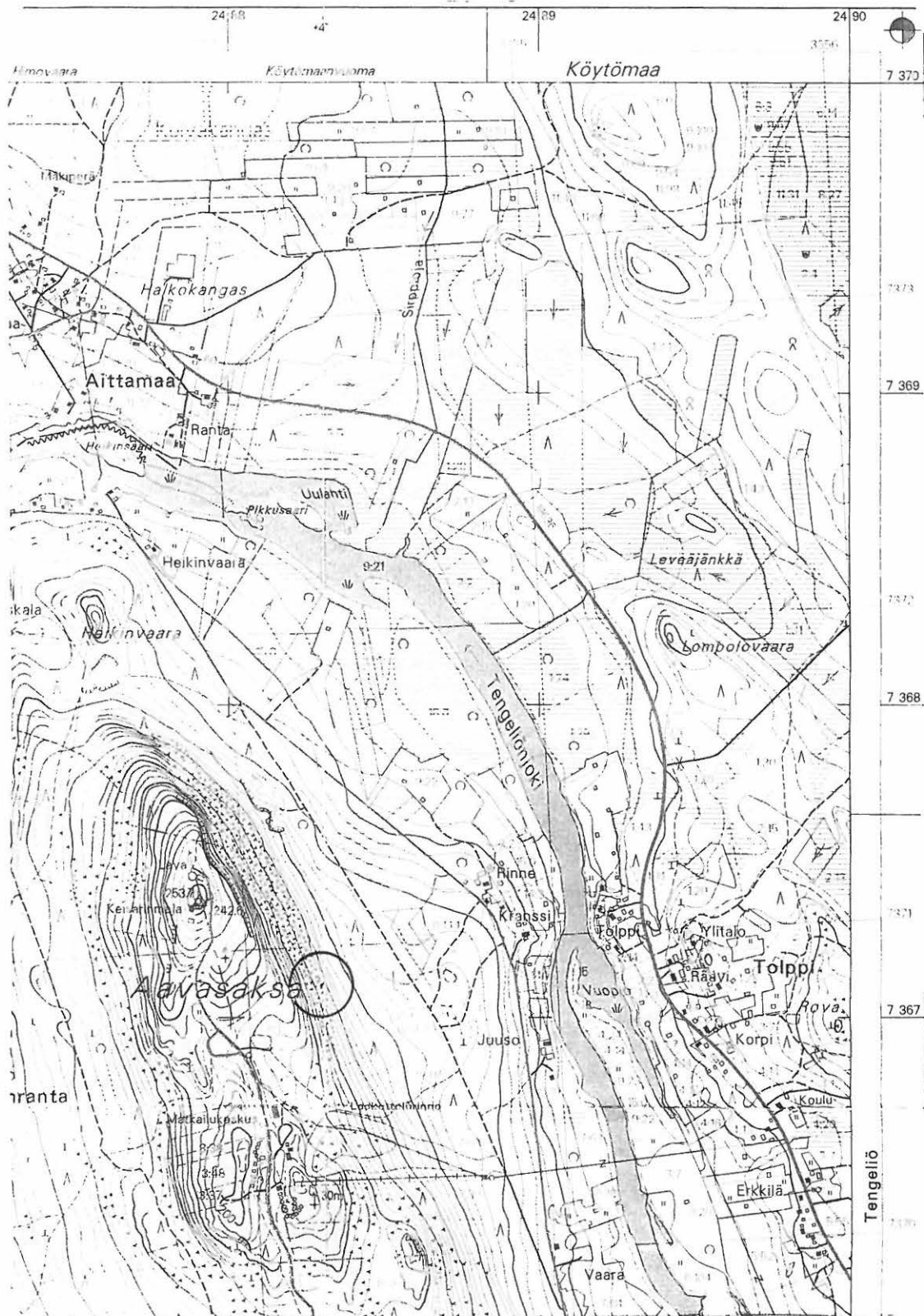
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 137 Aavasaksan E-rinne

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7367 10
 y = n. 2488 30
 z = n. 130 - 140

YLITORNIO 138

1000 00 7674

Kohteen nimi: Heikinvaara S

Määrittäminen ja mj-luokka: maakuoppia (pyyntikuoppia?). II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: a) x = 7368 11, y = 2487 54, z = n. 90
b) x = 7368 11, y = 2487 68, z = n. 90

Kylä, kylänosa: Tengeliö, Aavasaksa

Tila, rek.no: 18:0

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 10,2 km pohjoiseen Aavasaksanvaaran pohjoispään ja sen pohjoispuolisen Heikinvaaran välisessä alanteessa. Alue on kuivaa hiekkavaa mäntykangasta. Alanteen keskiosassa on laajahko hiekka-/sorakuoppa.

Hiekkakuopan länsipuolella, hiekkakuopan reunan ja äestetyt hakkuuaukean välissä, muutaman metrin päässä kuopan reunasta on kolme maakuoppaa, joista kahden halkaisija on noin 1,5 – 2 metriä ja syvyys noin 50 cm. Kuopista kolmas on edellisiä hieman kookkaampi ja matalampi. Äestys on hieman vaurioittanut yhtä kuoppaa. Kuopat sijaitsevat hiekkakuopalle lännestä tulevan tien eteläpuolella vajaan 30 metrin matkalla (a-alue). Kuoppien länsipuolisen hakkuualueen paljaista äestysurista ei löydetty mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Hiekkakuopan itäpuolella, kuopalle idästä johtavan tien pohjoispuolella yksittäinen kuoppa, jonka halkaisija on noin 3 metriä ja syvyys noin 40 – 50 cm. Heikon vallin ympäröimä kuoppa sijaitsee tiheässä nuoressa männikössä olevasta isosta maakivestä noin 5 metriä lounaaseen (kohta b).

Mainittakoon vielä kohdasta a) noin 200 metriä lounaaseen oleva rakennuskiven tms. otto- ja louhinta-alue luoteeseen pistävän kallionharjanteen itäreunalla. Kohta erottui etäälle muusta kalliopinnasta eroavan punaisen jäkälän vuoksi.

Kohde tarkastettu: 6.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1991-93 M. Korteniemi (= kohde 41 Aavasaksa Heikinvaara)

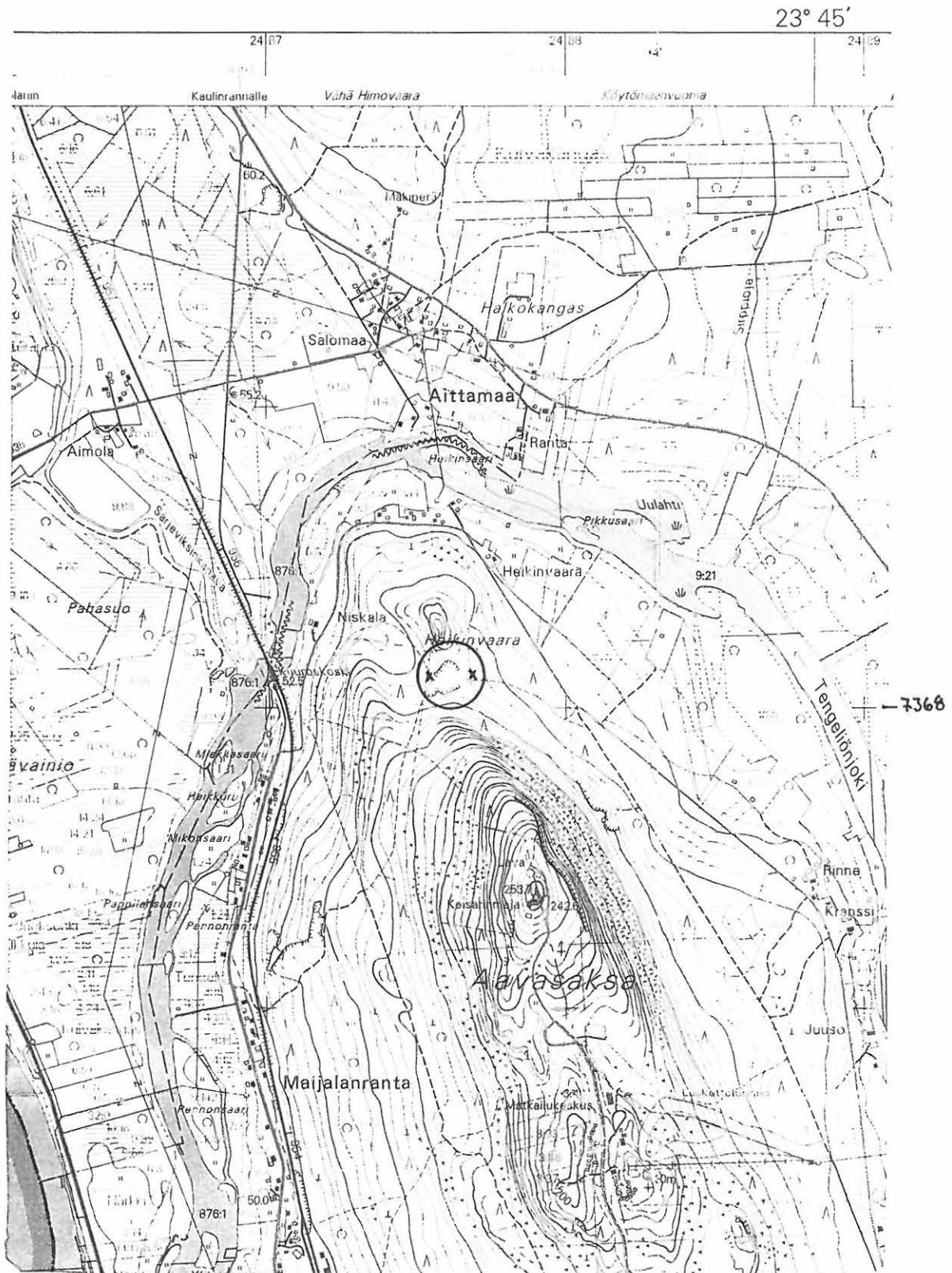
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: 48609 Hiekkakuopan länsipuolisten kuoppien aluetta, äestysten vaurioittama kuoppa keskellä olevassa äestysurassa etumaisen männyn tasalla (merkitty kenttä-lapiolla), muuta kaksi takana kuvan oikeassa reunassa, etelästä.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA p. 1996

YLITORNIO 138 Heikinvaara S

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7368 12 ja 11
 y = n. 2487 54 ja 68
 z = n. 90 ja 90

YLITORNIO 139

1000 00 JCP3

Kohteen nimi: Iso Himovaara W

Määrittäminen ja mj-luokka: kivistinen asuinpaikka. II/III.

Peruskartta: 2614 07 KAULINRANTA

Koordinaatit: x = 7373 22, y = 2487 44, z = n. 100 - 105

Kylä, kylänosa: Kuivakangas, Iso Himovaara

Tila, rek.no: 19:31 ja 17:15

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 15,2 km pohjoiseen Kaulirannan itäpuolisen laajan Ison Himovaaran länsireunalla, Pahtanen nimisen pienemmän vaaran itäpuolella. Mainittujen vaarojen välinen alanne on lähes täysin hiekanotossa tuhoutunut. Pitkän pohjois-etelä – suuntaisen hiekkakuopan Pahtajan puoleista länsireunaa kulkeva tie risteytyy hiekkakuopan puolimaissa niin, että toinen haara jatkuu lähes suoraan kohti eteläkaakkoa ja toinen haara nousee hiekkakuopan itäreunalta ylös ja jatkuu kaakkoon ylös Isolle Himovaaralle.

Asuinpaikka sijaitsee kuvatus vaaralle johtavan tien pohjoispuolella hiekkakuopan itäreunalla Ison Himovaaran länsirinteessä. Jyrkemmin viettävän rinteen juurella on terassimainen tasanne, joka on pahoin hiekanoton tuhoama. Hiekkakuopan osin umpeenkasvaneilla reunoilla on paikoin merkkejä asuinpaikasta, ainakin useamman kymmenen metrin matkalla. Paljaisiin sorakuopanreunoihin verrattuna asuinpaikkamerkit ovat vähäiset. Kohteen löytäneen Korteniemen mukaan asuinpaikkajälkiä on noin 100 metrin matkalla. Inventoinnin aikana otettiin talteen kvartsikaavin ja iskujälkinen kvartsi. Ne löytyivät heti kaakkoon johtavan metsätien pohjoispuolisesta penkasta.

Korteniemi mainitsee tavanneensa iskoksia ja pienen kappaleen luuta ”myös hiekanottomontun Pahtasen puoleiselta itäreunalta”. Tämä tarkoittanee Pahtasen itälaitaa eli hiekkakuopan länsireunaa. Tarkka kohta ei ole tiedossa. Inventoinnin aikana ei hiekkakuopan tältä puolen tavattu asuinpaikkaan viittaavia jälkiä. Ko. alue on pahoin tuhoutunut.

Kohde tarkastettu: 13.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1991-93 M. Korteniemi (= kohde 50 Iso Himovaara W)

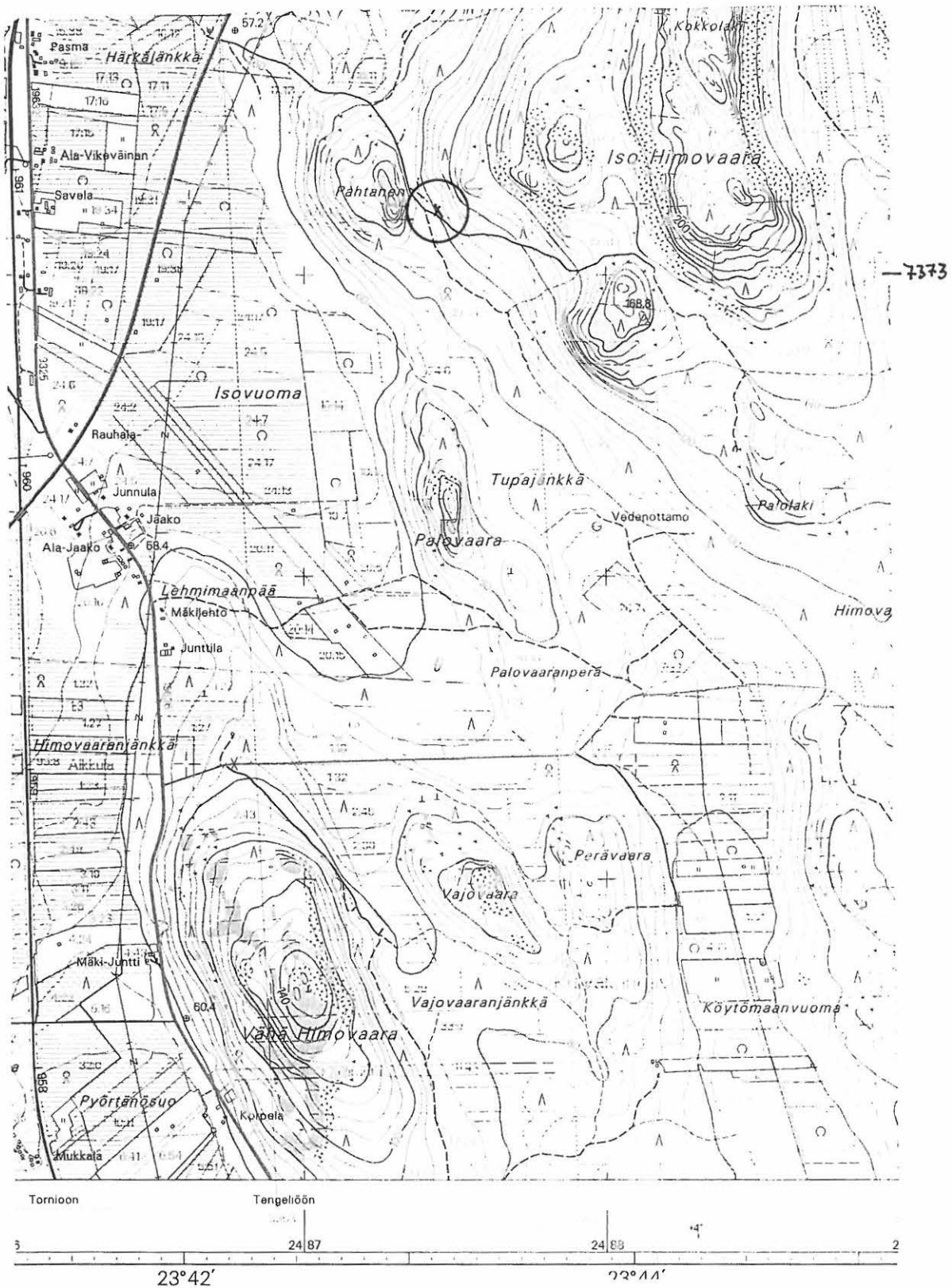
Aiemmat löydöt: kvartsi-iskoksia, palaneen luun kappale/Korteniemi

Inventointilöydöt: KM 32891:1-2 kvartsikaavin ja iskujälkinen kvartsi

Diat: 48610 Etualalla ylös kaakkoon nouseva metsätie, talteen otetut kvartsit tämän takana olevasta törmästä, asuinpaikkahavainnot jatkuvat näiden taakse pitkin hiekkakuopan itäreunaa, etelästä.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2614 07 KAULINRANTA, p. 1998

YLITORNIO 139 Iso Himovaara W

2614 07 KAULINRANTA, p. 1998
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7373 22
 y = n. 2487 44
 z = n. 100 - 105

YLITORNIO 140 1000 00 JJ42

Kohteen nimi: Kauvosaari

Määrittely ja mj-luokka: kivistä löydetty II.

Peruskartta: 2614 07 KAULINRANTA

Koordinaatit: x = 7378 90 y = 2488 80 z = n. 55

Kylä, kylänosa: Kauliranta, Kauvonsaarenpää

Tila, rek:no: Kauvosaari 1:39

Maanomistaja: Vilho Kauvonsaari
95635 Kaulinranta

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 21 km pohjoiseen, Kauvonsaarenpään pohjoispäässä Tornionjoen etelärannalla. Löytöpaikka on Tornionjoen Kauvonkoskesta noin 300 metriä itäkaakkoon sijaitsevan Kauvosaaren talon pihapiirin koillispuolisella pellolla.

Korteniemen mukaan ”Reijo Kauvosaari lahjoitti löytämänsä kiviesineen Museovirastoon toimitettavaksi. Kiviesine on löytynyt Vilho Kauvonsaaren omistamalta tilalta Tornionjoen itärannalta päärakennuksen luoteispuolelta(?) sijaitsevasta perunapellosta. Löytö tehtiin perunannoston yhteydessä, hiekkansekkaisesta multamaasta noin 20 – 30 sm:n syvyydestä”. Korteniemi ei havainnut paikalla muita kivistä asuinpaikkaan viittaavia jälkiä, mutta pitää kohdetta todennäköisenä asuinpaikkana, lähinnä topografiansa perusteella.

Inventoinnin aikana kävi ilmi, että esineen löytäjä Reijo K. on Vilho K:n poika. Edellinen ei ollut paikalla, jälkimmäinen osoitti löytöpellon, joka käynnin aikana oli nurmella. Alue on melkoisen tasaista hiekkavaa viljelysmaata, rantatorrä alueen läheisyydessä on varsin korkea. Tietävästi alueelta ei ole muita esinelöytöjä. Mitään asuinpaikkaan viittaavaa ei tällä kertaa paikalta tavattu.

Kohde tarkastettu: 13.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Inv. 1991-93 M. Korteniemi (= kohde 54 Kauvosaari)

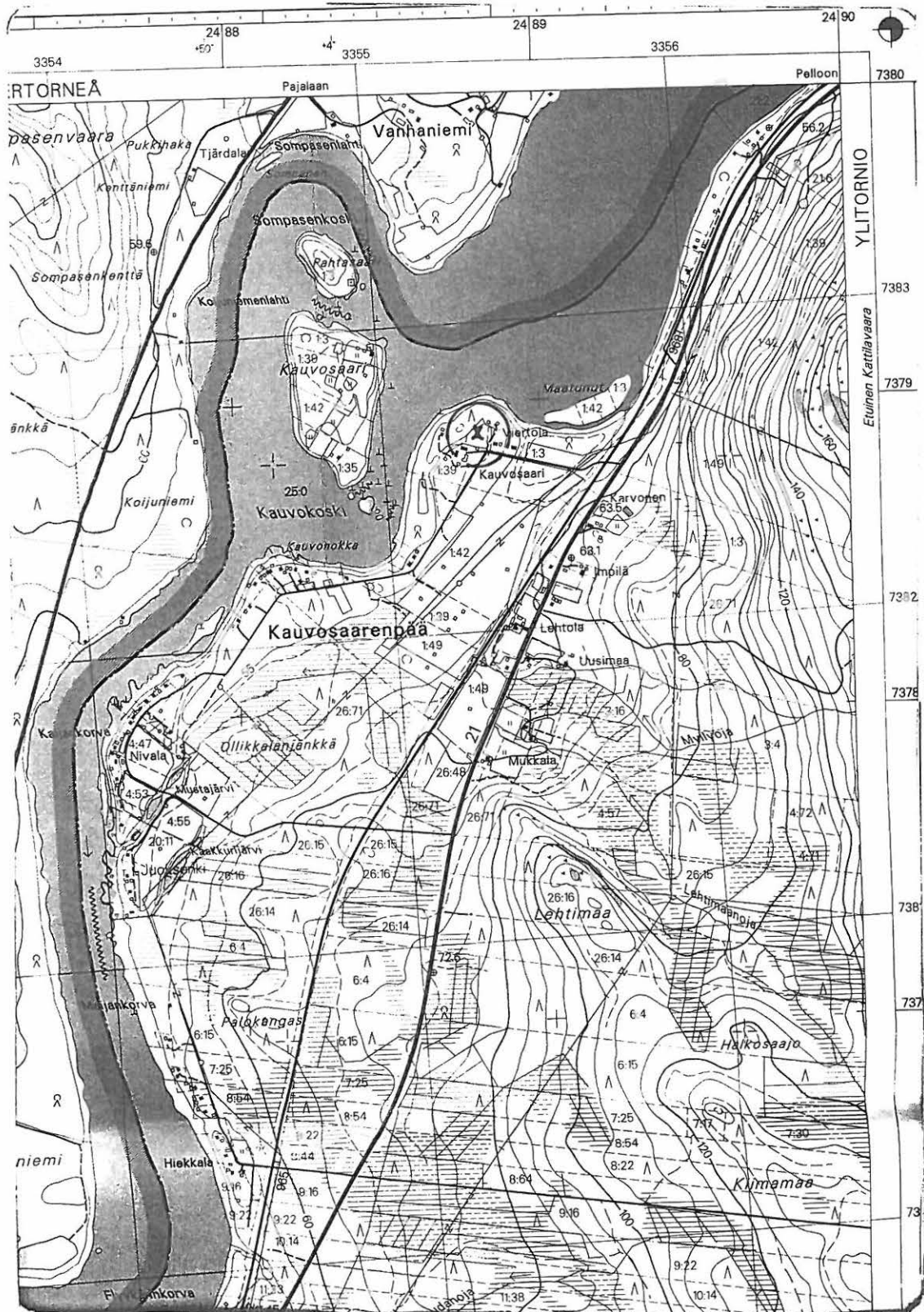
Aiemmat löydöt: ”pohjalainen tuurateräinen kiviesine vihreästä liuskeesta”
/löytänyt R. Kauvosaari/Korteniemi

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2614 07 KAULINRANTA, p. 1998

YLITORNIO 140 Kauvosaari

2614 07 KAULINRANTA, p. 1998
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7378 90
 y = n. 2488 80
 z = n. 55

YLITORNIO 141 1000 00 JJ44

Kohteen nimi: Jaako

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 2614 07 KAULINRANTA

Koordinaatit: $x = 7374$ 11, $y = 2485$ 58, $z = n.$ 50 - 52,5

Kylä, kylänosa: Kauliranta, Rantakylä

Tila, rek.no:

Maanomistaja: Ahti Jaako
Raaujärventie 127, 95620 Aavasaksa

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 16 km pohjoiseen, Tornionjoen Marjosaaren länsipään kohdalla Tornionjoen etelärannalla, Kaulinrannan koulun länsipuolella. Alue on tasaista vanhaa viljelysmaata.

Anne Jaakon Lapin maakuntamuseoon lähettämä liuskekärki on löytötietojen mukaan tavattu Kaulinrannan koulun kohdalta noin 100 metriä alavirtaan ja joen rannasta noin 50 metrin päästä. Inventoinnin aikana selvisi, että paikalla on lähettäjän isän Ahti Jaakon kesäpaikka. Käynnin aikana mökki oli tyhjillään, piha nurmikkona, eikä paljaita maastonkohtia alueelta tavattu. Mökkitonttia ympäröivät lähipihojen lisäksi enimmäkseen joutomaana olevat pellot.

Kohde tarkastettu: 11.9.2001

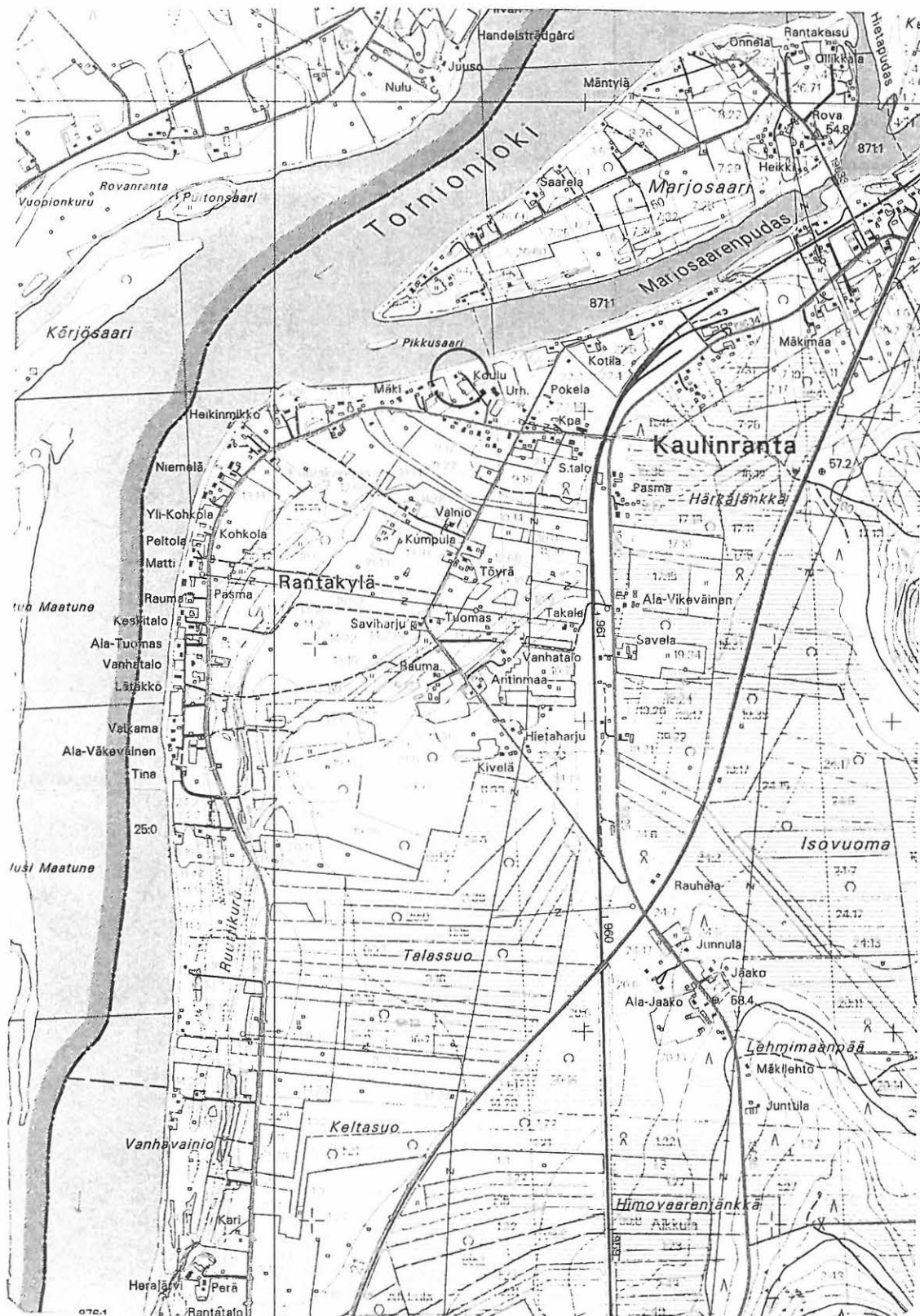
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 32892 liuskekärjen kärkikatkelma

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2614 07 KAULINRANTA, p. 1998

2614 07 KAULINRANTA, p. 1998
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7374 11
 y = n. 2485 58
 z = n. 50 - 52,5

YLITORNIO 142

1000 00 J673

Kohteen nimi: Heikinvaara NE

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka, asumuspainanteita. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = 7368 35, y = 2487 75, z = n. 62,5 - 75

Kylä, kylänosa: Tengeliö, Aavasaksa

Tila, rek.no: 15:0

Maanomistaja: Taavetti Kreivi (Rinteen talo), Vaaranlaita, Aavasaksa

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 10,5 km pohjoiseen Aavasaksanvaaran pohjoispäässä olevan pienen Heikinvaaran koillisrinteellä Tengeliönjoen eteläpuolella. Alue on laeltaan kallioisen ja pohjoisrinteeltään kivikkoisen Heikinvaaran mäntyä kasvavaa hiekkaista koillis-/itärintettä, joka laskee terassimaisesti rinteen juurella kulkevaan tiehen (Vaaranlaita) saakka, jonka jälkeen maasto on enimmältään asuttua ja viljeltyä loivemmin laskevaa rantamaa.

Heikinvaaran talosta runsaat 100 metriä etelään on tien länsipuolella pieni omana palstanaan oleva rinteeseen kaivettu hiekkakuoppa, jonka halkaisija on noin 40 metriä. Hiekkakuopan reunoilla on kauttaaltaan havaittavissa jälkiä kivikautisesta asuinpaikasta (kvartsia, palanutta luuta, palanutta kiveä ja paikoin selvää likamaata). Aiemman tarkastuksen yhteydessä tavatut kvartsit ovat hiekkakuopan reunoilta.

Inventoinnin aikana alueelta tavattiin ainakin kaksi asumuspainannetta. Neliömäisen hiekkakuoppapalstan eteläisimmän kulman rajapyykistä noin 50 metriä suoraan länteen on asumuspainanne, jonka pohjoispäähän on kaivettu maaperäntarkastuskuoppa (halk. n. 1,5 - 2 m, syvyys n. 40+40 cm), joita kankaalla on useampia. Turmelun tuloksena painanteen eteläpäässä on kaksinkertainen turvekerros. Asumuspainanteen ala on noin 6 x 3 - 4 m ja syvyys 30 - 40 cm. Tästä noin 10 metriä etelään, samalla korkeustasolla (n. 75 käyrällä) on toinen asumuspainanne, jonka ala on noin 5 x 3 ja syvyys 20 - 30 cm. Painanteen keskelle tehtiin koeruutu, jossa tavattiin likamaata, palanutta kiveä sekä kvartsiesine (-:1) noin 20 cm syvyydestä. Muita selviä painanteita ei alueelta tavattu, mutta näiden yläpuolisessa rinteessä on ainakin yksi kuoppa. Kokonaisuudessaan alue on hiekkakuopan kohtaa lukuun ottamatta ehyenä säilynyt. Laajuutta ei tosin voitu tarkemmin määrittää. Erityispiirre on asuinpaikkahavaintojen suuri korkeusero - karkeasti n. 15 metriä.

Lähimmät kohteet ovat Vuoskun ja Kreivilän asuinpaikat (kohteet 40 ja 47 sekä Aavasaksanvaaran kvartsilouhos (kohde 97, oikeammin Heikinvaaran louhos).

Kohde tarkastettu: 6.9.2001

Aiemmat tutkimukset: Tark. 1989 H. Oksala

Aiemmat löydöt: KM 25776 kvartsia

Inventointilöydöt: KM 32893:1-3, kvartsiesine, -kaavin ja palanutta luuta

Diat: 48611 Koeruutu asumuspainanteen 2 keskellä, lapio ja lakki osoittavat painanteen päät, painanne 1 noin 20 metriä tämän takana, eteläkaakosta.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA p. 1996

YLITORNIO 143

1000 00 J671

Kohteen nimi: Kuuroskoski SE

Määrittäminen ja mj-luokka: kivistinen asuinpaikka. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: $x = 7367\ 92-98$, $y = 2487\ 13$, $z = n. 52,5 - 55$

Kylä, kylänosa: Kuivakangas, Maijalanranta

Tila, rek: no: 1:24

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 10 km pohjoiseen, Tengeliönjoen itärannalla Kuuroskosken rautatiesillasta noin 200 metriä kaakkoon Aavasaksanvaaran länsirinteen juurella.

Asuinpaikkamerkit tavattiin Vaaranlaidantien itäpuolelta Niskalan talosta noin 300 – 350 metriä etelään. Etelästä Maijalanrannalta tultaessa tekee tie mutkan pohjoiseen heti radan ylittyään. Mutkan kohdalta noin 50 – 60 metriä ja noin 100 metriä pohjoiseen lähtee ajourat/polut itään ylös vaaran rinteeseen. Näiden ajourien kohdalta tavattiin inventoinnin aikana kymmenkunta kvartsia kummastakin. Lisäksi alueella oli joitakin palaneita kiviä. Pari yksittäistä kvartsia havaittiin ajourien välisellä ojanpenkalla ja polulla. Kohde vaikutti luonnollisesti rajautuvalta ainakin itään ja pohjoiseen: idässä rinne jyrkkenee, pohjoisessa maaperä muuttuu kivikkoiseksi. Vaikea arvioida tienteossa tuhoutunutta osuutta. Säilynyt noin 10 metriä leveä ja 50 metriä pitkä pohjois-etelä –suuntainen kaistale. Kohdetta ovat lisäksi tuhonneet pienet lapioidut vanhat hiekanottokuopat aivan tienvarressa.

Lähin kohde on Kuuroskosken rautatiesillan paikantamaton tuuran teelmän löytöpaikka (kohde 48).

Kohde tarkastettu: 6,9.2001

Aiemmat tutkimukset: -

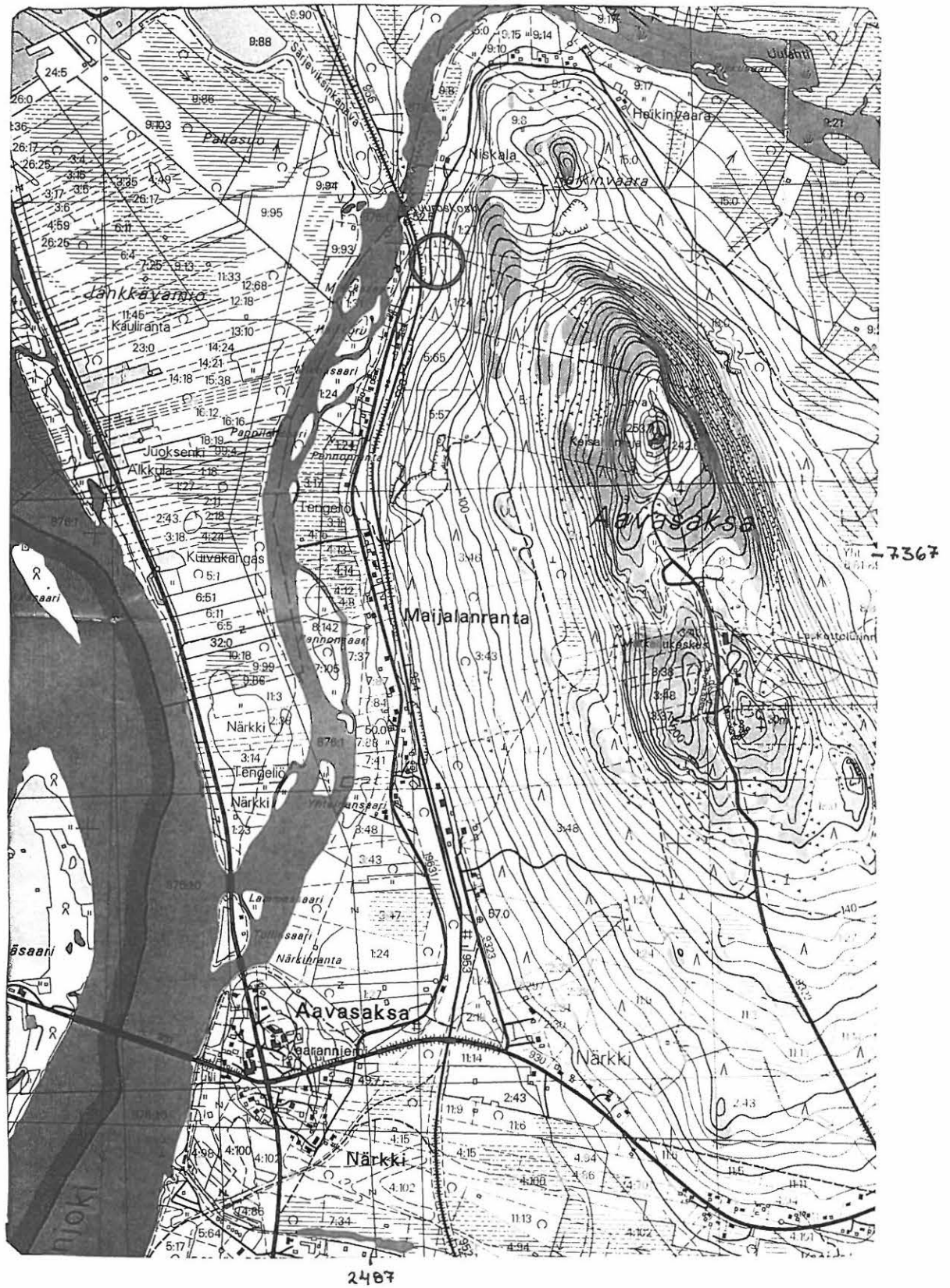
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Diat: 48612 Taustalla viistosti erottuva Vaaranlaidantie, asuinpaikkahavainnot etuajan ajouralta ja oikean reunan polulta, keskellä oikeassa takareunassa kohdetta pohjoisessa rajoittava kivikko, etelästä/eteläkaakosta.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 143 Kuurokoski SE

2613 09 AAVASAKSA, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7367 92 - 98
 y = n. 2487 13
 z = n. 42,5 - 45

YLITORNIO 144 1000 00 JJ46

Kohteen nimi: Jänkänperä

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI

Koordinaatit: $x = 7363\ 20$, $y = 2496\ 04$, $z = n. 65 - 67,5$

Kylä, kylänosa: Portimojärvi, Talonniemi

Tila, rek:no: 6:51

Maanomistaja: Mikko Kalla
Talonientie 95,95655 Etelä-Portimojärvi

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta vajaat 12 km itäkoilliseen Portimojärven etelärannan Talonniemen eteläpuolisen alavan peltoaukean eteläosassa, noin 1150 metriä etelään Ollin talosta.

Jokseenkin koordinaattien osoittamalta paikalta on Mikko Kalla löytänyt hiekkamaasta uurrenuijan. Löytö on tehty 1990-luvun alkuvuosina perunannoston yhteydessä. Inventoinnin aikana paikalla käytäessä ei voitu havaita mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa. Alue on alavaa peltoa, joka oli osin puinnin jälkeisellä sängellä ja osin perunannoston jälkeisellä hiekkamullalla. Maasto on hyvin tasaista, mutta löytöpaikan tienoilla oli kuitenkin havaittavissa heikko, hyvin loiva ja matala kumpare. Maaperä paikalla on kivetöntä hiekkaa.

Ollin talon pellostä on löydetty 1922 reikäkirveen puolikas (KM 7996). Uurrenuijan löytöpaikkaa ei voi kuitenkaan tähän yhdistää, sillä kyseinen alue on raivattu pelloksi vasta 1930 - 1940-luvulla. (vrt. Kohde 34 Olli).

Kohde tarkastettu: 7.9.2001

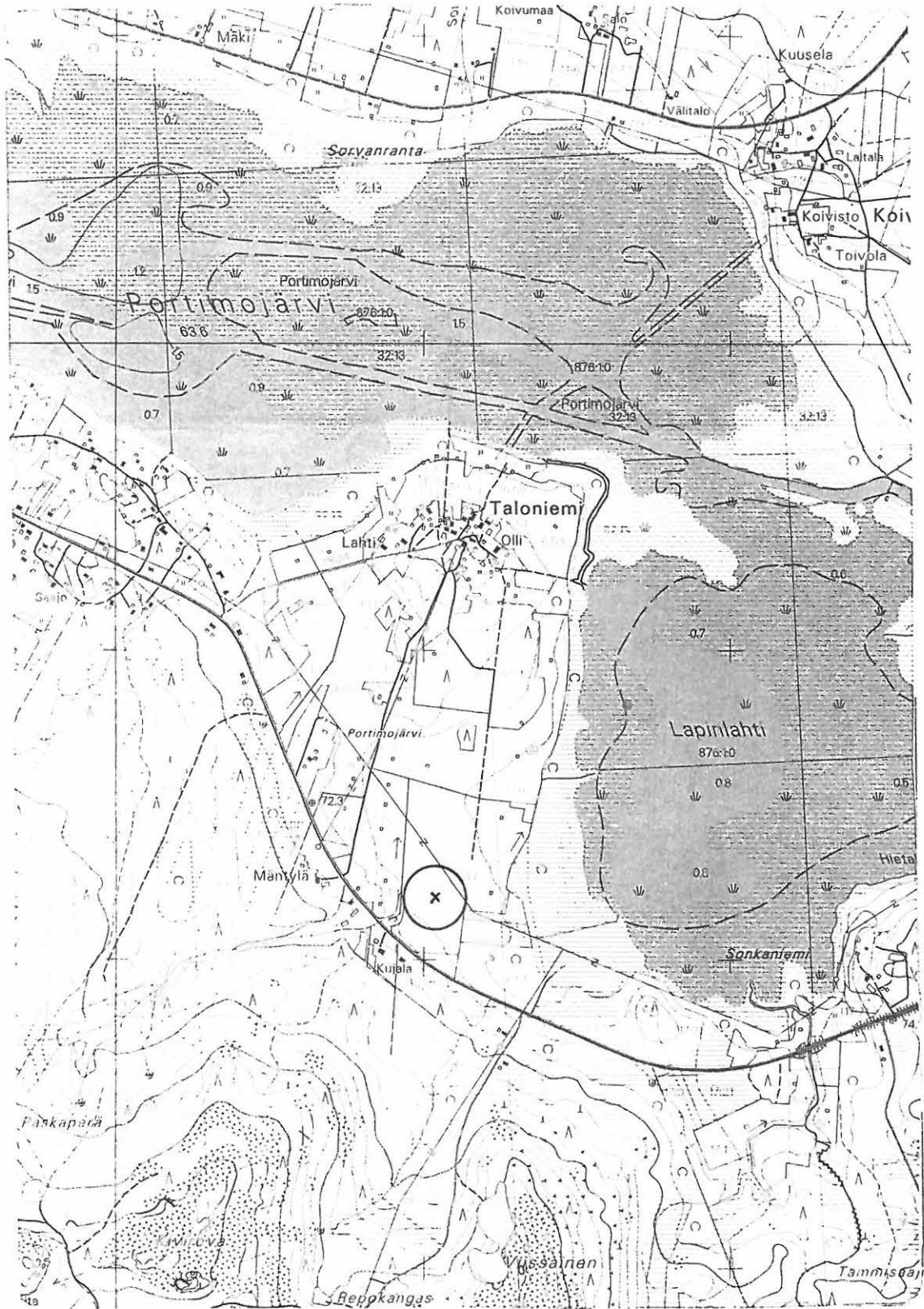
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 32895 uurrenuija

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996.

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = 7363 20
 y = 2496.04
 z = n. 65 – 67,5

YLITORNIO 145

1000 00 J481

Kohteen nimi: Myllysaajo SE

Määrittäminen ja mj-luokka: kivistä asuinpaikka, II.

Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI

Koordinaatit: x = 7366 42, y = 2492 25, z = n. 77,5

Kylä, kylänosa: Portimojärvi, Portimo

Tila, rek.no: 8:144

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta vajaat 11 km ja Haapakosken voimalaitoksesta noin 2 km koilliseen, Tengeliöjoen pohjoispuolella olevan Myllysaajo -nimisen kankaan eteläpään kaakkoisreunalla. Myllysaajo on korkeahko pieni laeltaan kallioinen moreenikumpare, jonka moreenirinteet kasvavat mäntymetsää. Myllysaajon itäpuolitse kulkee metsätie Matolaan itäpuolelle. Tie nousee kankaalle lounaasta. Noustuaan ylös kankaan loivahkon etelärinteeseen tie jatkuu koilliseen selvästi loivemmin nousten ylitettyään kankaan eteläpään terassin. Tasaisen osuuden alkupäässä on tien varrella levnys ja nuotiopaikka sen luoteispuolella.

Inventoinnin aikana tavattiin tien luoteispuolisesta ojaleikkauksesta puolentusinaa kvartsi-iskosta ohituspaikan alapuolelta (tulipaikasta lounaaseen). Ne sijaitsivat ojaleikkauksen yläpäässä, missä maaperä oli hiekkaisista moreenia, havainnot lakkasivat, kun ojaleikkauksen paljastama maaperä muuttui selvästi kivisemmäksi. Ohituspaikan kohdalta, tie kaakkoispuolisen ojan ulkoreunalta noin 20 metriä suoraan itään tehtiin tasaiselle koskemattomalle kankaalle yksi koeruutu, josta tavattiin yksi kvartsi-iskos. Ko. alue tien kaakkoispuolella on laeltaan tasaista pienen kangasniemekkeen kärkeä, jolle alueella oleva asuinpaikka tässä suunnassa rajoittuneen. Metsätie siis kulkee asuinpaikan halki, ilmeisesti keskeisin osa tien kaakkoispuolella on säilynyt.

Kohde tarkastettu: 7.9.2001

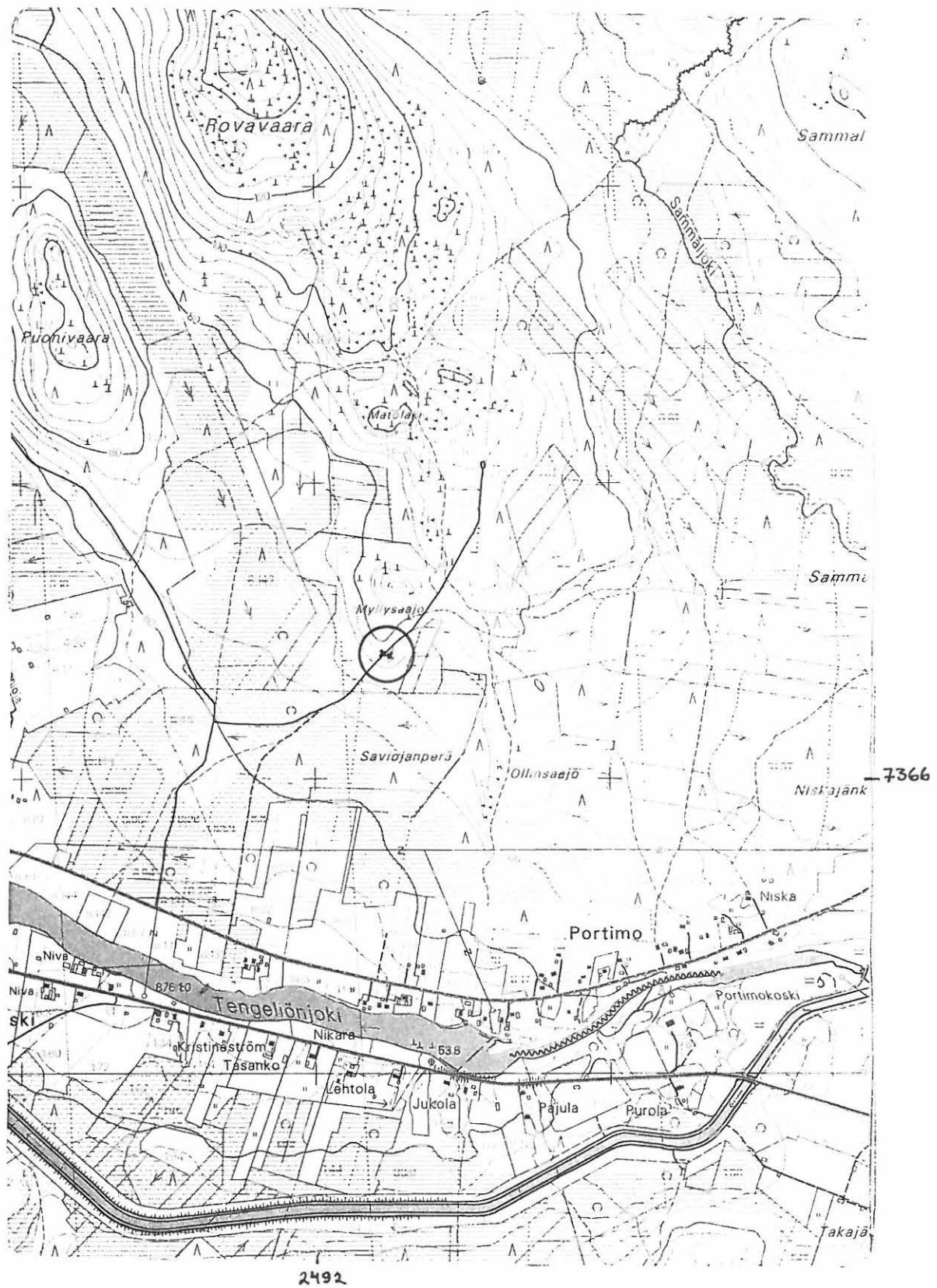
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: 32896:1-2 kvartsi-iskoksia

Diat: 48613 Kääntö- ja tulipaikka auton luona, asuinpaikkakvartsi-iskoksen hiekkavasta osasta ja kääntöpaikan kohdalta n. 20 m itään metsään tehdystä koeruudusta, lounaasta.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = 7366 42
 y = 2492 25
 z = n. 77,5

YLITORNIO 146

1000 00 J680

Kohteen nimi: Myllysaajon laki

Määrittäminen ja mj-luokka: kivilatomus. II.

Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI

Koordinaatit: x = 7366 65, y = 2492 27, z = n. 92,5

Kylä, kylänosa: Portimojärvi, Portimo

Tila, rek.no: 8:142

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 11 km ja Haapakosken voimalaitoksesta noin 2,3 km koilliseen, Tengeliöjoesta noin 1,5 km pohjoiseen olevan Myllysaajo -nimisen kankaan laella. Myllysaajo on korkeahko pieni laeltaan kalliainen moreenikumpare, jonka rinteet kasvavat mäntymetsää. Myllysaajon itäpuolitse kulkee metsätie Matolaen itäpuolelle.

Kankaan korkeimman kohdan eteläreunalla on kauas erottuva kookas maakivi (koko noin 3,5 x 2,5 x 2 metriä), jonka pohjois-/koillispuolella on toinen ehkä puolta pienempi maakivi. Ensin mainitun maakiven itäpuolella on maakiviä osin hyväksi käyttäen tehty matala latomus, jonka halkaisija on noin 2 = 2,5 metriä. Latomuksen reunakivet ovat keskiosan kiveystä korkeammalla, läpimitaltaan noin 1,5 x 1,5 metrinen keskiosa on tasainen ja vankan sammalen peittämä. Kiveyksen keskellä kasvava kasvillisuus ei eroa ympäröivää kalliota peittävästä. Keskiosassa olevan kiveyksen pinnalla on ainakin kaksi sammalen peittämää laattamaista kivilohelmaa. Kivet ovat pienehköjä nostannaisia. Selvästi asetellut eteläreunan reunakivet liikkuvat hieman, keskiosan kivet muljuivat näitä irtonaisemmin jalkojen alla. Kiveyksen keskellä, osin sammalen läpi pilkotti kivi, joka oli hieman koholla. Kyseessä on muuten tavallinen pienen ihmispään kokoinen harmaa kivi, jonka erikoisuus on sen keskellä oleva lähes kymmenen senttiä leveä kvartsijuoni. Kalliopinnalle kootun latomuksen/raunion itäpuolella on vielä kolmen perättäisen kiven muodostama uloke.

Kaava-alueen rajalla oleva harjanteen laki tarkastettiin kokonaisuudessaan, mutta muita vastaavia rakenteita ei tavattu. Ei myöskään merkkejä asuinpaikasta. Lähin asuinpaikka on kohteesta noin 250 metriä etelään sijaitseva asuinpaikka, kohde 145 Myllysaajo SE.

Kohde tarkastettu: 7.9.2001

Aiemmat tutkimukset: -

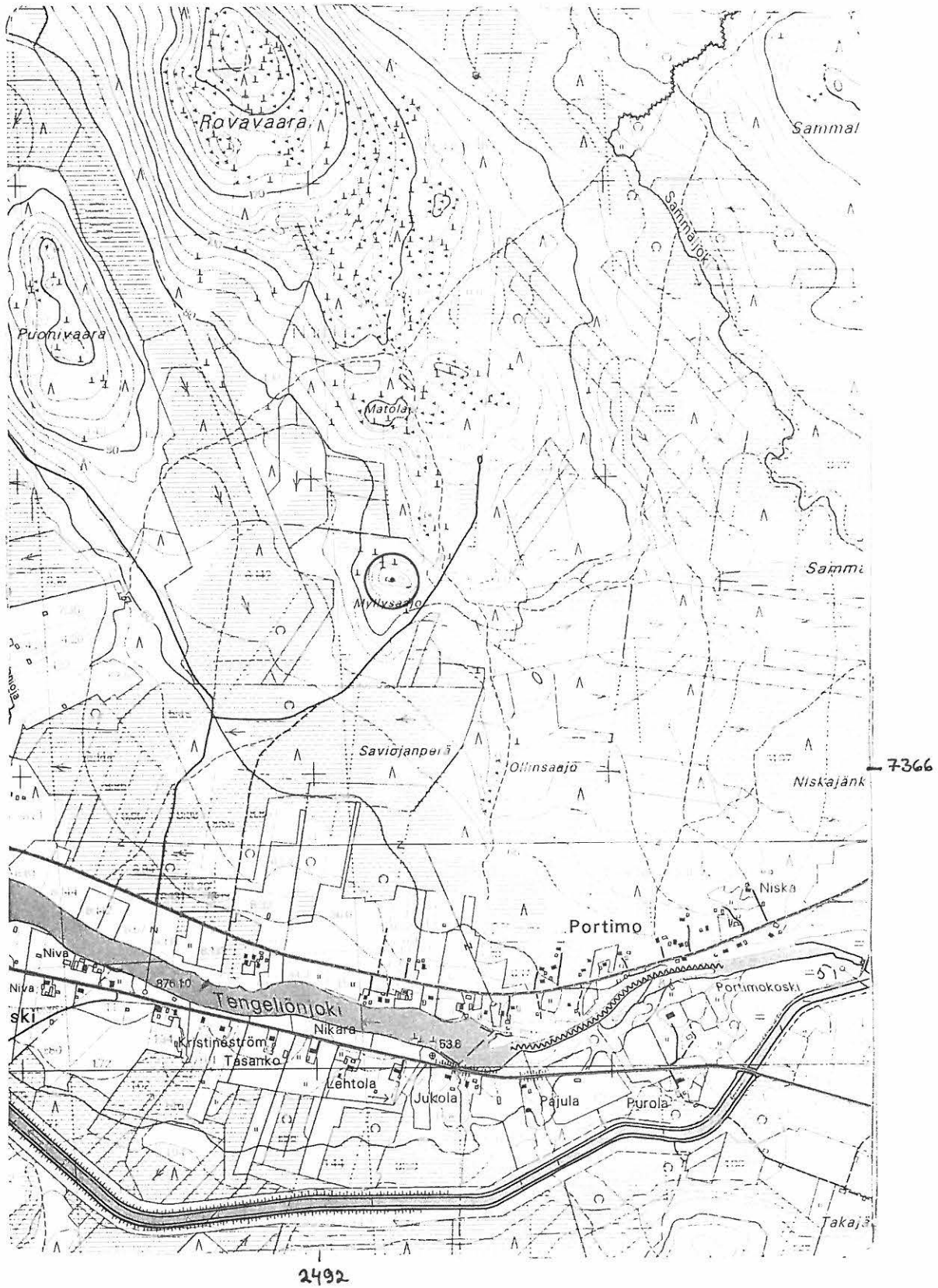
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt:

- Diat: 48614 Etäälle etelään erottuva kookas kivi, ja sen itäpuolella erottuva latomus, etelälounaasta.
- 48615 Osin maakiviä hyväksi käyttäen koottu latomus idästä.
- 48616 Kehäkiveyksen sisäpuolisen kiveyksen päällä oleva, sammalen alta pilkottava kvartsijuonteinen kivi.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996

YLITORNIO 146 Myllysaajon laki

2613 I2 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = 7366 65
 y = 2492 27
 z = n. 92,5

YLITORNIO 147 1000 00 3347

Kohteen nimi: Puonivaara

Määrittys ja mj-luokka: kivistä asuin-/kvartsilöytöpaikka. II/III.

Peruskartta: 2613 12 PORTIMOJÄRVI

Koordinaatit: x = 7367 28, y = 2490 89 z = n. 62,5 – 65

Kylä, kylänosa: Tengeliö

Tila, rek.no: 9:23

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 10,8 km ja Haapakosken voimalaitoksesta runsaat 2 km pohjoiskoilliseen, Tengeliöjoesta noin 2 km pohjoiseen olevan Puonivaaran länsirinteessä. Alue on vaaran alarinteen osin terrassimaisesti laskevaa rinnettä, jonka alapuolella on kerralleen etelään avautunut muinaislahti, nykyinen soinen ja osin pelloksi raivattu Puonivuoma.

Puonivaaraan johtava metsätie risteää Raanujärventiestä Tengeliön ja Portimon kylien puolimaissa. Puonivaaralla tie kulkee vaaran lounais- ja länsilaitaa, kunnes päättyy vaaran luoteiskulmalla sijaitsevalle palstalle 1:29. Tien päässä olevalta kääntöpaikalta noin 400 metriä etelään tie tekee pienen mutkan, jonka kohdalla ylärinteenpuolella on korkeudeltaan hieman toista metriä oleva leikkaus. Tästä hiekkamaahan tehdystä leikkauksesta tavattiin vain kolme kvartsiä (2 talteen) sekä hieman runsaammin palanutta kiveä. Likaantunutta maata ei havaittu. Havainnot tehtiin leikkauksen pohjoisosasta noin 30 – 40 metrin matkalta. Leikkauksen yläpuolella on muutaman metrin levyinen terassi/loiva rinne, jonka jälkeen maasto alkaa selvemmin nousta. Alarinteen puolella tien länsipuolella on selvästi jyrkemmin suohon laskeva rinne.

Kyseessä lienee vähemmän intensiivisesti asuttu kapea terassi, jonka länsireuna on tuhoutunut tietä tehtäessä. Kohde sijaitsee runsaat 100 metriä kaava-alueen ulkopuolella.

Kohde tarkastettu: 10.9.2001

Aiemmat tutkimukset: -

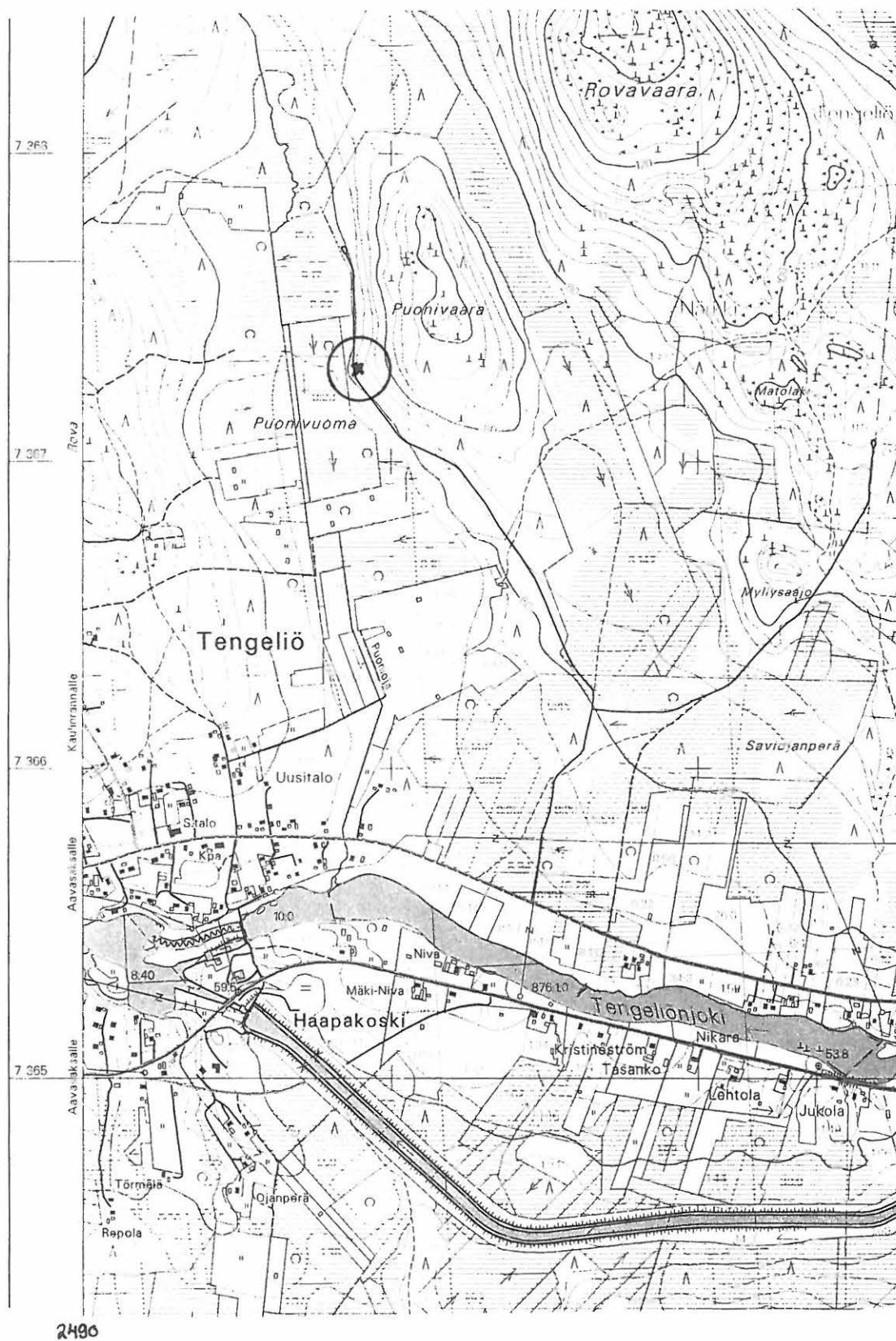
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 32897 kvartsi-iskoksia

Diat: 48617 Kvartsihavainnot tien vasemmalla puolella olevasta leikkauksesta, pohjoisesta.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996

YLITORNIO 147 Puonivaara

2613 12 PORTIMOJÄRVI, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = 7367 28
 y = 2490 89
 z = n. 62,5 - 65

YLITORNIO 148

1000 00 3348

Kohteen nimi: Lompolovaara SE

Määrittys ja mj-luokka: kiviakautinen asuin(?)-/kvartsilöytöpaikka. II.

Peruskartta: 2613 09 AAVASAKSA

Koordinaatit: x = 7368 07, y = 2489 66, z = n. 70

Kylä, kylänosa: Tengeliö, Tolppi

Tila, rek:no: 1:31 (+1:43?)

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 11 km pohjoiskoilliseen ja Aavasaksanvaaran laelta noin 2 km itäkoilliseen Tengeliön Tolpin kylän pohjoispuolella olevan pienen Lompolovaaran kaakkoisosassa. Alue on kalliokkoisen vaaranlaen kaakkoispuolella olevan hiekkaisista, laeltaan melko tasaista, kuivaa kangasharjannetta.

Alue on vastikään hakattu. Kankaan koillisreunaa kulkee vaaran kaakkoispuolelta ohittavalta metsätieltä (suljettu puomilla) kääntyvä ajoura, joka kulkee jokseenkin palstojen 1:31 ja 1:29 rajaa. Tuolta ajouralta tavattiin pari työstettyä kvartsia. Löytökohta on tasaista hiekkakangasta runsaat 100 metriä koilliseen johtavalta metsäautotieltä luoteeseen. Löytöpaikan länsipuolella on ympäröivää aluetta hieman kosteampi alanne (ei erotu peruskartalla) ja koillispuolella noin 20 metrin päästä maasto alkaa laskea jyrkemmin kohti viereistä suota. Aluetta ei oltu äestetty eikä laikutettu, sen sijaan ajouran koillispuolella oli muutama tuulenkaato. Näistä ei kuitenkaan tavattu mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Kohde tarkastettu: 10.9.2001

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 32898:1-2 kvartsisiesine? ja iskos

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 09 AAVASAKSA, p. 1996

YLITORNIO 149

Kohteen nimi:	Palovaaranperä NE
Määrittys ja mj-luokka:	kvartsilöytöpaikka. III.
Peruskartta:	2614 07 KAULINRANTA
Koordinaatit:	x = 7371 89, y = 2487 61, z = n. 70 - 75
Kylä, kylänosa:	Kuivankangas, Palovaara
Tila, rek:no:	20:16
Maanomistaja:	

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta noin 14 km pohjoiseen, Ison Himovaaran lounaispuolella Olevan Palovaaran kaakkoispuolisen Palovaaranperän länsirinteessä, noin 1 km itään Tengeliöstä Kaulinrantaan johtavan tien varrella olevasta Lehmimaanpäästä.

Palovaaranperän poikki kulkee sen kaakkoispuoliselta Kenttämaahan johtavalta tieltä lähtevä ajoura, joka johtaa Palovaaran lounaislaidalle. Palovaaranperän luoteiskulmalla ajoura kulkee hetken matkaan rinteeseen suuntaisesti, jonka jälkeen se kääntyy viistosti rinnettä alas. Koordinaattien osoittamassa kohdassa ajoura kulkee pienen hiekkaisen terassin (ala noin 15 – 20 x 30 metriä) läpi. Ajouraa koneellisesti tasoitettaessa rikkoutuneesta maastonkohdasta tavattiin kvartseja. Paikalta tavattu kvartsi osoittautui työkoneen murjomasta kvartsilohkareesta paikalle levinneeksi ”työkonekvartsiksi”, joka oli levinnyt pariaksi keskittymäksi paikalle, joka maastollisesti varsin sopivalle paikalle. Kvartseista kaksi otettiin mukaan lähinnä näytemielessä. Kyseessä ei ole muinaisjäännös.

Kohde tarkastettu: 11.9.2001

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 32899 työkonekvartseja

Diat: -

Kartta: -

YLITORNIO 150

1000 00 3343

Kohteen nimi: Rovakangas NE

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka, asumuspainanteita. I.

Peruskartta: 2613 (07 +) 10 KAINUUNKYLÄ

Koordinaatit: x = 7343 48, y = 2492 67, z = n. 55

Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Pekanpää

Tila, rek:no: 33:12 ja 33:13

Maanomistaja:

Kohde sijaitsee Ylitornion kirkosta vajaat 16,5 km eteläkaakkoon, Kainuunkylän Pekanpään kylän itälaidalla sijaitsevan Rovakangaan koillisreunalla Vuentokosken rannalla olevasta leirintäalueesta noin 1,3 km pohjoiseen. Rovakangas on matala, mutta laajahko, etupäässä mäntyä kasvava kivikkoinen moreenikangas. Aikoinaan se on muodostanut etelään pistävän niemen Tornionjoen itärannalle. Niemen eteläosasta tunnetaan myös löytö- ja asuinpaikkoja (ks. kohde 42). Nykyisin kankaan itäpuolinen muinaislahti on soistunut kantamaan Niskavuoman nimeä.

Kankaan pohjoisosan poikki kulkee sähkölinja. Linjan alle jäävät mm. palstat 33:12 ja 33:13, joiden välinen koillinen-lounas –suuntainen raja leikkaa sähkölinjaa lähes kohtisuoraan. Kankaan reuna on runsaat 100 metriä linjalta rajaa pitkin. Sitten maasto muuttuu ojitetuksi suoksi. Reunimmainen oja kulkee lähellä kankaan reunaa, sen suuntaa noudatellen. Kun mainitun rajalinjan ja ojan leikkauksesta noustaen rajaa pitkin ylös kankaalle, tavataan ojasta 25 metrin päässä pari kiveä, joiden välissä on matala painanne (painanne 2), jonka kaakkoisosan läpi rajalinja kulkee. Välittömästi tämän painanteen luoteispuolella on hieman epämääräisempi painanne (3). Painanteen 2 kohdalta jatketaan rajaa pitkin edelleen lounaaseen noin 15 metriä ja käännetään hartialinja rajansuuntaisena kohti luodetta (selän taakse jää kaksi rajalinjan kaakkoispuolella olevaa maakiveä). Tästä noin 10 metriä eteenpäin on matala painanne (painanne 1). Alueelta tavattu neljäs varma painanne sijaitsee painanteesta 2 noin 25 metriä itään (em. ojaan on matkaa jokseenkin saman verran).

Painanteeksi 1 on luettu kaksi peräkkäin loivan rinteeseen suunnassa olevaa painauma, joista kaakkoisempi on kooltaan noin 4 x 3,5 m ja luoteisempi noin 3,5 x 2 metriä. Näiden vain noin 20 cm syvien painanteiden välissä on ainakin yksi nostannainen kivi, painanteiden etäisyys on vain vajaa metri. Voi olla, että kyseessä on itse asiassa vain yksi asumuspohja. Painanteiden ympärillä on niitä kiertävä harva ja erittäin epäyhtenäinen, lähinnä suorakaiteinen, kivikehä. Ylärinteen puolella yksittäisiä sammalen alaisia kiviä tai muutamasta kivistä koostuvia kasoja oli tulkinnasta riippuen 4 – 5, molemmissa päissä yksi ja alarinteen puolella kaksi, molemmat useammasta kivistä koostuvaa. Kivien rajaama ala on rannanmukaisessa pituussuunnassa noin 6 metriä leveyden ollessa noin 4 – 5 metriä. Painanteen kaakkois-/itäpuolella on pieni kuoppa, jonka vieressä on yhden(?) kivikerran kiveys (raiviota?), jonka ala on noin 2 x 0,5 metriä. Isomman painanteen keskelle tehdystä koeruudusta tavattiin palaneen kiven ja likamaan lisäksi kvartsia ja palanutta luuta.

Painanne 2 erottui parhaiten rajalinjalla, jota on käytetty ajourana. Ajo ei kuitenkaan ole kohdetta vaurioittanut. Painanteen leveys on noin 4 metriä ja rannansuuntainen pituus 5 – 7 metriä. Pituuden arviointia vaikeutti painanteen luoteispään kasvillisuus ja puusto. Huomattava on että painannetta reunustavat nostannaiset hieman samaan tapaan kuin painannetta 1. Kyseiset

reunakivet ovat hieman kookkaampia kuin edellisessä. Alarinteen puolella niitä on ainakin kaksi, ylärinteen puolella yksi ja molemmissa päissä yksi. Syvyyttä painanteella on noin 20 cm. Koeruudusta tavattiin likamaata palanutta kiveä ja kvartssia.

Painanne 3 sijaitsee edellisen luoteispuolella. Edellisiä matalamman ”painanteen” muotoa ja kokoa ei ollut mahdollista varmuudella määritellä. Se lienee lähellä edellisiä. Mahdollisista reunakivistäkään ei saatu selkoa. Painanne kuitenkin erottui. Sen keskelle tehdystä koeruudusta tavattiin palanutta kiveä ja likamaata.

Painanteen 4 ala on noin 3 – 4 x 4 metriä ja syvyys noin 20 cm. Painanteen ympäriltä tavattiin pitkälti samantapainen harva kehäkiveys kuin painanteen 1 ympäriltä. Kivien rajaama ala on noin 4 – 6 – 7 metriä.

Maaperä alueella on kivikkoista soramaata. Koeruutujen perusteella painanteiden kohdalta kivet on raivattu pois, niin että ruuduissa paljastui karkea sora. Sen sijaan painanteiden ulkopuolelle tehdyissä kuopissa törmättiin poikkeuksetta tiiviiseen kivikkosoraan, johon kenttälapiolla ja lastalla tunkeutuminen oli aivan erilaista kuin painanteissa. Aluetta haravoitiin rannan suunnassa painanteita vastaavalla korkeudella molempiin suuntiin varsin laajasti, mutta enempää varmuudella asumuspainanteiksi tulkittuja painanteita ei tavattu. Tyypiltään kohteen painanteet poikkeavat aiemmin tuntemistani ennen muuta niitä reunustavien kivien osalta. Myöskään maaperä ei ole kaikkein tyypillisin. Painanteista tavattu materiaali ei ole ajoittavaa.

Kohde tarkastettu: 14.9.2001

Aiemmat tutkimukset: -

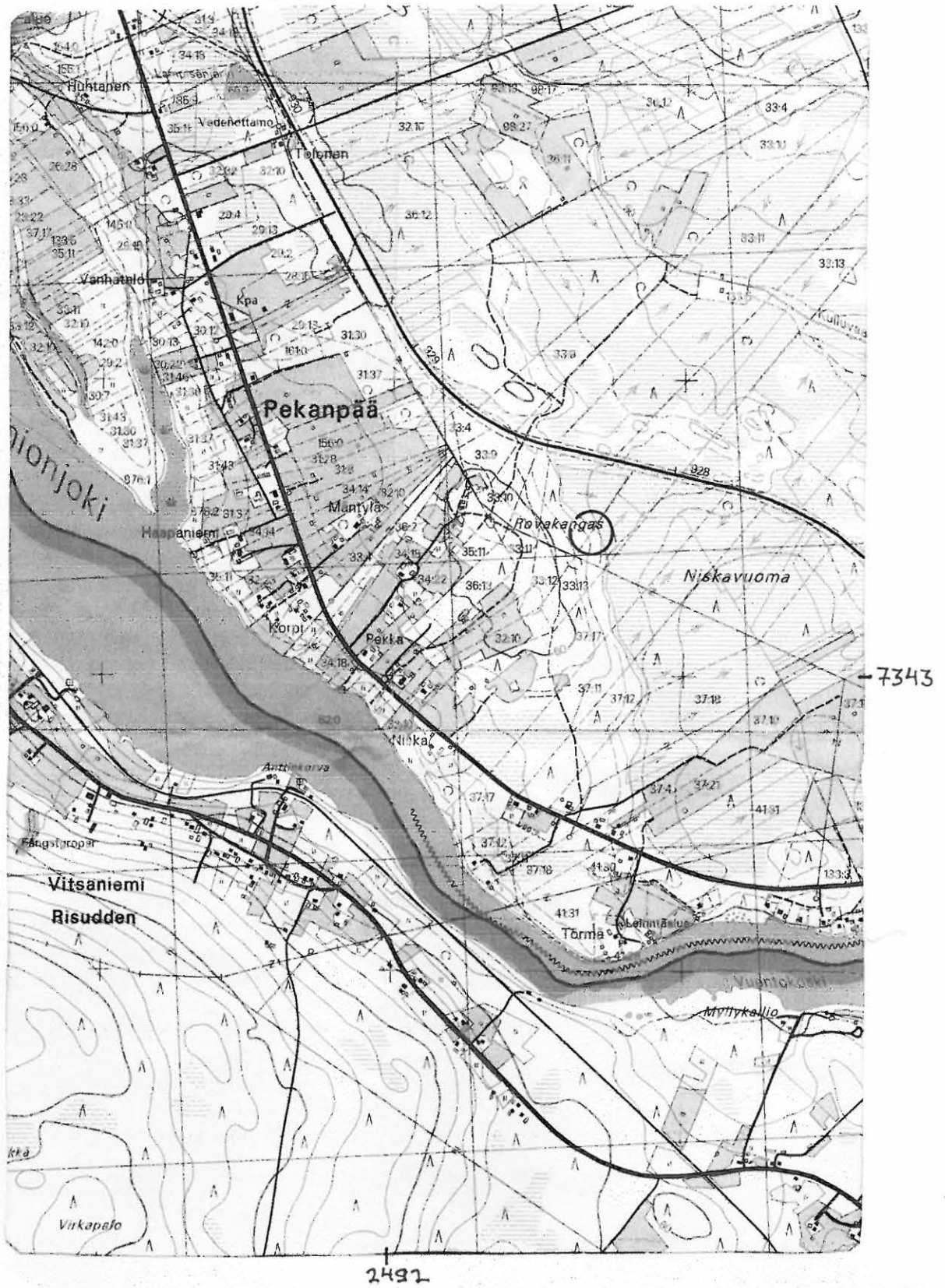
Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: KM 32900:1-3 kvartsi-iskoksia, palanutta luuta

Diat: 48618 Asumuskohdan/-painanteen 1 maastoa ja siihen tehty koeruutu, eteläkaakosta.
48619 Asumuspainanne 2 ja siihen tehty koeruutu, sekä painannetta rajaavat maa(?)kivet, kaakosta.
48620 Asumuspainanne 2 ja siihen tehty koeruutu, sekä painannetta rajaavat maa(?)kivet, taustalla suo, ajojäljet palstojen rajalla, etelästä.

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

YLITORNIO 150 Rovakangas NE

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7343 48
 y = n. 2492 67
 z = n. 55

YLITORNIO 151

1000 00 3750

Kohteen nimi: Karisoja
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ
 Koordinaatit: x = n. 7346 50, y = n. 2490 00, z = n. 50 - 60
 Kylä, kylänosa: Kainuunkylä, Poikkilahti
 Tila, rek:no: Karisoja 21:2(?)
 Maanomistaja: Anni Korpi

Inventoinnin jälkeen tavattiin muuta etsittäessä Pohjois-Pohjanmaan museon pääluettelosta Ylitorniolta löydetty kiviesine, joka aiemmin läpikäydyistä esihistoriallisten löytöjen kuntakohtaisesta luettelosta puuttuu. Kyseessä on kirveen teräkatkelma (n. 10 x 5,5 x 2,5 cm). Sen on toimittanut museoon Anni Korpi. Löytötietojen mukaan hän on löytänyt esineen vuonna 1965 kotitalonsa pihalta kukkapenkkiä kaivaessaan noin 40 cm syvältä.

Löytötietojen mukaan kohde paikantuu Ylitornion kirkosta noin 13 km eteläkaakkoon Kierivaaran länsirinteeseen Tornionjoen rannalle. Purasen (Rn:o 20:-) ja Laurin (Rn:o 22:-) kantatalojen välissä sijaitsevalla päänumeroa 21 olevilla tiloilla näyttää alueella olevan vain yksi talo (vrt. koordinaatit), jonka luo löytö paikantunee. Tilojen numerointi on kuitenkin muuttunut, eikä käytössä ollut karttaa, jonka avulla paikannus olisi voitu varmistaa.

Kohdetta ei tarkastettu inventoinnin aikana

Aiemmat tutkimukset: -

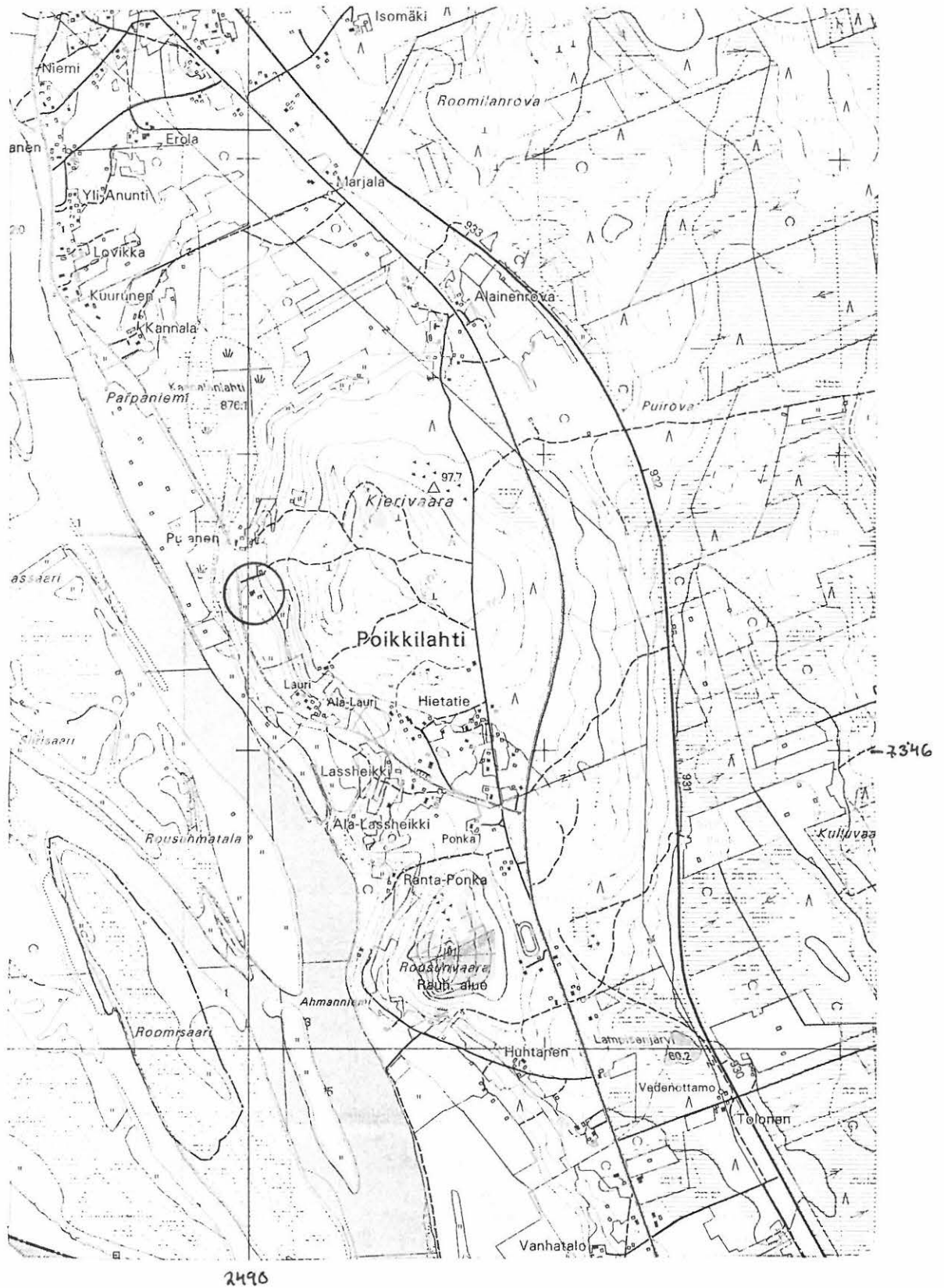
Aiemmat löydöt: PPM 7466 kirveen teräkatkelma

Inventointilöydöt: -

Diat: -

Kartta: Maastokarttaote 1:20 000, 2613 07+10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996

YLITORNIO 151 Karisoja

2613 07 + 10 KAINUUNKYLÄ, p. 1996
 Ylitornion Tornionjoen osayleiskaava-alueen inventointi
 M. Sarkkinen 2001

x = n. 7346 50
 y = n. 2490 00
 z = n. 50 - 60